

Gal. 9. 0. 6

HIPPOCRATIS
APHORISM.I,
CUM
Commentariolo.

AUCTORE
MARTINO LISTER,

E' Medicis

Serenissimæ Majestatis Reginae

A N N Æ.

*Res ardua vetustis novitatem dare, novis
auctoritatem. Plin.*

L O N D I N I.

Typis W. B. Impensis A. & J. Churchil,
ad Insigne Nigri Cygni, in Vico vulgò
dicto Paternoster-Row. 1703.

35

J. M. P. R. O. H. A.

MUSEVM
BRITAN-
NICVM

Ra. Tatham M.B.

Nobilissimo Viro,
D. D.
SIDNEIO GODOLPHIN,
Baroni Godolphin de *Rialton*;
Summo Angliæ Thesaurario,
E T
Serenissimæ Majestatis Reginae
A N N Æ
A Secretioribus Consiliis:

Hoc Antiquissimum
Hippocratis Monumentum,
Commentariolo qualicunque
Illustratum,
Cum omni debito Cultu, & summa
Observantia,
Offert & Dedicat

MARTINUS LISTER.

LIBRARY OF THE
SIOUX HISTORICAL SOCIETY
SIOUX FALLS, S. D.

THE
SIOUX HISTORICAL SOCIETY
SIOUX FALLS, S. D.

THE
SIOUX HISTORICAL SOCIETY
SIOUX FALLS, S. D.

THE
SIOUX HISTORICAL SOCIETY
SIOUX FALLS, S. D.

co
or
M
M
de
un
do
tic
fun

LECTORI

S.

CUM essem solus in secessu
rusticano, in animum
induxi meum aliquot
commentariolos, ad fallendum
otium, in optimos quosdam
Medicinæ Auctores instituere.
Mihi itaque arripui *Sanctorium*
de *Medicina Statica*, quem
unicè colui à primis studiis:
dolui sanè, eum post tot edi-
tiones, subito quasi suppres-
sum.

L E C T O R I.

Sanctorio autem haud infeliciter, ut video, à me edito *Hippocratis Aphorismos* aggredi cogitavi: me tamen tanti nominis reverentia deterruit, & quod post tot secula innumeris commentariis illustrati fuerint. At quod pudor olim prohibuit, maximè cum à Bibliothecis remotior, propriis notitiis, longo usu & experientia in Medicina facienda acquisitis, jam indulgerem; illudque inprimis te scire volo, non tantum plagiarii notæ vitandæ gratia, sed in excusationem interpretationis meæ, me hæc scripsisse, veteribus modernisque, quibuscumque commentatoribus, de industria omissis:

LECTORI.

omissis: cùm tamen hæc meæ
exarâssem, manúmque tantùm
non ultimam imposuissem, &
Galenum, & recentiorem unum
aut alterum animi causâ per-
volvi: atque utinam plurium
mihi copia fuisset, eos libenter
perlegissem. Sed cùm valetudinis
causâ ab Urbe abessem, his
paucis me contentum oportuit:
ex illis tamen non multùm pro-
fui, ut consulentibus, si cui is
animus sit, satis patebit. Imò
vidimus, hos Aphorismos à tot
commentatoribus in omni seculo
examinatos, non sic penitus ex-
haustos esse, ut post tantam
messẽ non aliquid superesset
spicilegii, & superfuturum esse
longẽ

LECTORI.

longè etiam post nos. Nec mirum; nam ex omnibus Scriptis, quæ Hippocratis nomine insignita fuerint, hoc unum opus Aphorismorum, jure quodam, & sine ulla exceptione, genuinum ab ultimis seculis ad nostra usque tempora habitum est: eo autem invaluit ejus præstantia, ut meritum fuerit labores innumerabilium hominum: certè ducentorum minimùm in id commentarii extant. Hi Aphorismi sunt, ita *Galenus*, velut compendia eorum, quæ ab Hippocrate in aliis libris scripta sunt: in his, inquit *Suidas*, seipsum superasse videtur. Ubi autem à Galeno aliisve aliquid
ex-

LECTORI.

excerpsimus, eorum libenter mentionem fecimus.

Brevitati autem studuimus, ut in hac mediocritate ipsi Aphorismorum institutioni quàm maximè responderem: tamen in singulis quidem Aphorismis mira fertilitas est; ut difficulter sit calamus inhibere, eique currenti, non alteram tantum lineam, sed plures paginas dare. Ipse autem non doctrinæ tantum hac ex parte inservivi, quantum restorationi rerum optimarum, breves quasdam stricture adhibendo ex hodiernis in Anatomia & Medica materia inventis; scilicet ut feliciores animi hæc optima, & longè

LECTORI.

longè antiquissima monumenta
à neglectu vindicarent.

At, inquires, frustra jam tu
laboras, cùm vilescant Antiqui:
profectò etiam si tanta præjudicia
contra eos plures occupaverint;
tamen veniet tempus, cùm sa-
niores erunt Medici; his ita-
que operam dedi in his meis
notulis exponendis.

ERRA-

ERRATA.

P A G. 57. *lin. 2. lege, malè.* p. 87. *l. 17.*
lege, omne. p. 144. *l. 8. lege, utero.*
p. 183. l. 5. lege, deliquium. p. 195. *l. 22.*
lege, finiuntur.

COM-

FOR AT A

TO THE HONORABLE THE SECRETARY OF THE
NAVY
WASHINGTON, D. C.
JANUARY 1, 1900

COPIES

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

COMMENTARIOLUS

I N

Hippocratis Aphorismos.

Sectio Prima.

I.

Ὁ βίος βραχύς, ἢ ὅ τεχνη μακρὴ, ὃ
 ὃ καιρὸς ὀξύς, ἢ ὃ πείρα σφοδρὴ,
 ἢ ὃ κείσις χρηστή. δαί ὃ ἔ μόνον
 ἐαυτὸν παρέχων τὰ δέοντα ποίοντα, ἀλλὰ
 καὶ τὰ νοσέοντα, καὶ τοὺ παρέοντα, καὶ τὰ ἔξωθεν.

Vita brevis, ars longa, occasio celeris, ex-
 perimentum periculosum, judicium difficile.
 Oportet autem non modo se ipsum exhibere
 quæ oportet facientem, sed etiam ægrum, &
 præsentem, & externa.

Procemii loco medicinæ laudes ex ejus
 difficultate exhibentur. At si ars medi-
 ca illis temporibus longa fuit, quid ea
 nostris hominibus videbitur? quorum
 scilicet industriâ tanta incrementa ex
 novis inventis adjecta sint: hæc tamen
 nova quibusdam, ut video, velut toti-
 dem artis abbreviationes existimantur,

B

omni

omni sic veterum doctrina spretâ rejectâ-
que. Verùm hujus doctrinæ compen-
dium in Aphorismis instituit Hippo-
crates, ut famiores quiq; in omni secu-
lo venturo, sua quoq; symbola adjice-
rent, ad tantam artem aliquando per-
ficiendam. Igitur rectè longam illam
artem appellavit, quæ non nisi tempo-
ris infiniti partus esset futurus.

II.

Ἐν τῇσι ταραχῇσι τῇ κοιλίῃ, καὶ τοῖσιν
ἐμέτοισι, τοῖσιν αὐτομάτως γινομένοισιν,
ὡς μὲν, οἷα δὲ καθαίρειν, καθαίρων, συμ-
φέρει τε, καὶ εὐφώρας φέρουσιν. ὡς δὲ μὴ, τὸ
ναντίον. Οὕτω δὲ καὶ ἡ κενεαγμένη, ὡς μὲν
οἷω δὲ γίνεσθαι, γίνεσθαι, συμφέρει τε, καὶ
εὐφώρας φέρουσιν. ὡς δὲ μὴ, τὸναντίον. ἐπι-
βλέπειν ἐν δὲ καὶ χάρῳ, καὶ ὥρῳ, καὶ ἡλι-
κίῳ καὶ νέσῳ, ἐν ῇσι δὲ, ἢ ὅ.

In perturbationibus alvi, & vomitibus spon-
te evenientibus, siquidem, qualia oportet pur-
gari, purgentur, confert, & facile ferunt : sin
minus, contrà. Sic & vasorum evacuatio, si-
quidem, qualem fieri decet, fiat, confert, &
facile ferunt : sin minus, contrà. Respicere
igitur oportet & regionem, & tempestatem, &
ætatem, & morbos, in quibus convenit, aut
non.

In dejectionibus & vomitu, quæ sine
medicamentis contingunt, si ex crapula
fiant,

fiant, secundum rerum, sumptarum naturam, expelluntur: si verò ex humorum superfluitatibus & corruptela moveantur, istorum humorum qualitatem & ductum naturalem spectare oportet.

Vasorum autem inanitio *spontanea* quoq; intelligenda est. In hoc verò censu sunt hæmorrhagiæ quæcunq; sudor, saliva, urina, insensibilis perspiratio, & quicunq; humores sua vasa peculiariter habeant in glandulis, visceribusq; posita.

De ipsis verò rebus ex his vasis eliminandis disputatur, quænam ista sint? ex bono sanè eventu, & facili tolerantia ea cognovit Hippocrates. Ad facilem verò tolerantiam omnium inanitionum sedulò adhibuit considerationem regionis, tempestatis, ætatis, & morborum, in quibus eæ convenient, vel non.

III.

Ἐν τοῖσι γυμνασικοῖσιν αἱ ἐπ' ἀκρον
ἐκτετακται σφαῖραι, ὡς ἐν τῇ ἐχάτῃ ἔωσιν.
ὁ δὲ δωριανὸς μύσιν ἐν τῇ αὐτῇ, ἐδὲ
ἀτρεμένειν. Ἐπεὶ δ' ἐκ ἀτρεμένειν, ἐδὲ τι
δωριανὸς ἐπὶ τὸ βέλιον ἐπιδιδόναι, λέπει
ἐν ἐπὶ τὸ χεῖρον. τῶν δ' ἐν ἀνεκα τὸ ἐκ-
τετακται λύνειν συμφύει μὴ βραδέως, ἵνα πά-
λιν ἀρχὴν ἀναθρέψῃ λαβὴ τὸ σῶμα. μη-
δὲ τὰς συμπτώσεις εἰς τὸ ἐχάλον ἀγειν.
σφαῖρας γὰρ ἀλλ' ὁκοίη ἂν ἡ φύσις ἢ
τὸ μέλλον ἢ ὑπομένειν, εἰς τὸτο ἄσπει-
ώσαντως

αὐτῶν τῶν καὶ αἱ γενώσεις αἱ ἐς τὸ ἔχαστον
αἰῶνας, σφοδραί. καὶ πάλιν αἱ ἀναθρέψεις
αἱ ἐν τῷ ἐχάτῳ εἶναι, σφοδραί.

In exercitantibus boni habitus ad summum progressi, periculosi, si in extremo fuerint. Non enim possunt in eodem manere, neque quiescere. Cum vero non quiescant, neque ultra possint in melius proficere, reliquum igitur in deterius. Horum igitur causa bonum habitum solvere confert haud cunctanter, quò rursus renutritionis principium sumat corpus. Neque confidentiæ ad extremum ducendæ: periculosum enim: sed qualis natura fuerit ejus, qui perferet, eò usque ducendæ. Sic & evacuationes ad extremum ducentes, periculosæ. Et rursus refectiones, cùm extremæ fuerint, periculosæ.

Est quædam latitudo salubris, intra quam bona valetudo consistat; eam si quis valdè excedat, qualis fuit Athletarum immensa moles; aut plurimùm ab ea deficiat, metus est, ne in morbum aliquem periculosum incidat.

At summus iste corporis habitus, ex multitudine humorum confectus, forte melius solvitur insensibili perspiratione, modico exercitio, cum abstinence, quàm subitis extremisq; vasorum evacuationibus; quippe renutritionis principium quotidianum est: neq; tantâ festinatione opus est, si hodie parcè admodum opsonare inceperis. Verùm quàm ar-
dum

duum sit, habitum athleticum solvere,
voluptarii nostri loquantur,
& *Sanctorius* * de tantæ rei
difficultate audiendus est.

* Sect. 3.

Aph. 74.

IV.

Αἱ λεπταὶ καὶ ἀκραιβέες διαίται, καὶ ἐν τοῖσι
μακροῖσιν αἰσιν πάθεισι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν,
ὅ μὴ ἐπιδέχεσθαι, σφοδραῖ. καὶ πάλιν αἱ ἐς
τὸ ἔχαιον λεπτότητι ἀφισμύλαι διαίται, χα-
λεπαί. καὶ γὰρ αἱ πληρώσεις αἱ ἐς τὸ ἔχα-
ιον ἀφισμύλαι, χαλεπαί.

Tenuis & exquisitus victus, & in longis mor-
bis semper, & in acutis, ubi non convenit, pe-
riculosus, & rursus ad extremum tenuitatis pro-
gressus victus, difficilis. Nam & repletiones ad
extremum progressæ, difficiles sunt.

V.

Ἐν τῇσι λεπτήσι διαίτησιν αὐθιγάνουσιν
οἱ νοσέοντες· διὸ μᾶλλον βλάπτονται. πάν-
τα γὰρ τὸ ἀμάρτημα, ὃ αὖ γίνηται, μέγα γίνε-
ται μᾶλλον (ἐν τῇσι λεπτήσι) ἢ ἐν τῇσιν ὀλί-
γιστον ἀδελφίσιν διαίτησι. διὰ τὸτο καὶ τοῖ-
σιν ὑπιδίανται σφοδραῖ αἱ πάνυ λεπταὶ καὶ
καθεσκηῖαι καὶ ἀκραιβέες διαίται, ὅτι τὰ ἀ-
μάρτανόμια χαλεπώτερον φέρει. διὰ τὸτο
καὶ λεπταὶ καὶ ἀκραιβέες διαίται σφοδραῖ ἐς
τὰ πλεῖστα τῶν μικρῶν ἀδελφίσων.

In tenui victu delinquunt agri : ob id ma-
gis læduntur. Omne enim delictum, quod

committitur, multò majus fit (in tenui) quam in paulò pleniore victu. Propterea etiam sanis periculosus est valde tenuis & constitutus & exquisitus victus; quia delicta gravius ferunt. Ob hoc igitur tenuis & exquisitus victus periculosus magis quam paulò plenior.

Errores & peccata ab aliquanto pleniore victu, in morbis longis semper, etiam in acutè ægrotantibus, minus periculosa sunt, quàm ab exquisitè tenui: in utriusq; verò generis morbis exempla sint Arthritis, Phthisis, Variolæ. Nam in tenui & exquisito victu concoctiones quæcunq; fraudantur, & humores dissipabiles, qui ex naturæ instituto, assiduè ferri oporteat intrò ad ventriculum & intestina, & foràs similiter ad cutem, pulmoneinq; & ad reliqua viscera, quòd paucissimi conficiantur, acerrimi fiunt.

Propter eandem quoq; rationem, sanis etiam tenuis & *constitutus*, & exquisitus victus periculo non caret, quòd delicta gravius ferunt ob imbecillitatem, & quòd sibi ferè inutiles sunt id genus homines.

VI.

Ἐς τὸ τὰ ἔχαρα νοσήματα, αἱ ἔχαρα δε-
εσπείαι ἐς ἀνεύθειν, κατέτισαι.

Ad extremos morbos, extrema remedia exquisitè optima.

Verùm

quam
m fa-
titutus
us fe-
tus vi-
or.

o ple-
, eti-
peri-
ni: in
empla
Nam
tiones
diffi-
fiduè
um &
utem,
qu d
unt.

sanis
uifitus
delicta
n, &
genus

Verùm in extremis morbis extrema
exquisitè remedia adhibenda sunt; ut
in hydropè victus tenuissimus: quod ipse
cum optimo successu aliquando feci.
Etenim semilibram tantùm potùs ægro
cuidam obediendi in 24 horis bibendam
permisi. Et in aliis desperatis paracen-
theseos & elaterii usum admirandum
comperi.

VII.

Ὅκε μ' ἐν κατοξὺ τὸ νόσημα, αὐτίκα
πὺν ἐσχάτως πόνους ἔχει, καὶ τῇ ἐσχάτως λεπ-
τοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρεῖσθαι, ὅκε δ' μὴ,
ἀλλ' ἐνδέχει ἀδελφείως διαίτῃν, τοσούτον
ὑποκαταβαίνειν, ὅκόσον ἂν ἡ νόσος μὴθα-
κώλῃσιν τῇ ἐσχάτων ἦ.

Ubi igitur peracutus est morbus, statim ex-
tremos habet labores, & extremè tenuissimo
victu uti necesse est. Ubi vero non, sed ple-
nius cibare licet, tantum à tenui recedendum,
quantum morbus remissior extremis fuerit.

VIII.

Ὅκότεν δ' ἀκμάζει τὸ νόσημα, τότε καὶ
τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρεῖσθαι.

Cùm morbus in vigore fuerit, tunc vel te-
nuissimo victu uti necesse est.

Ita

Verùm

Ita in variolis, exempli gratia, incipientibus, propter febrem & dolores vehementes, si tamen acciderint, victus sit tenuissimus : quibus autem malis in illo morbo vel non graviter afflicta, vel cessantibus, victus plenior instituitur.

Ad eundem modum in Arthritide : in quâ fere primo triduo præterito victus plenior indulgendus est ; siquidem istum paroxysmum brevi finitum cupias ; in quo sanè istius morbi unica curatio optanda est.

IX.

Σωλεγμαίνεαι ἢ χρὴ καὶ τὸ νοσήσας, εἰ
 θαρκέσει τῇ διαίτῃ πρὸς τὸ ἀκμῶ τὸ νέ-
 σαι, καὶ πότερον ἐκείνῳ ἀπαυδῆσας πρὸτε-
 ρον, καὶ ἐκ θαρκέσει τῇ διαίτῃ, ἢ ἡ νόσος
 πρὸτερον ἀπαυδῆσας καὶ ἀμβλυνεῖ.

Considerare oportet etiam ægrotantem, num ad morbi vigorem victu sufficiet, & an prius ille deficiet, & victu non sufficiet, vel morbus prius deficiet & obtundetur.

Etiam si in tenui victu præscribendo maxima consideratio virium ægroti habenda sit ; illud tamen in animo semper habere oportet, victu tenui pondus quidem supervacaneæ materiæ tolli, at non malignitatem ejus.

X.

Ὅκοσοισι γὰρ ἐν αὐτίκα ἢ ἀκμῇ, αὐτίκα
λεπλῶς διαίτῃ. ὁκοσοισι δὲ ἐς ὕστερον ἢ ἀκ-
μῇ, ἐς ἐκείνο καὶ πρὸς ἐκείνους μικρὸν ἀφαιρε-
τέον. ἔμπροσθεν δὲ πτωλέως διαίτῃ, ὡς ἂν
ἡσυχέσῃ ὁ νοσέων.

Quibus igitur statim vigor adest, statim
tenuiter alendi. Quibus vero in posterum vi-
gor, his ad illud & paulo ante illud tempus
subtrahendum. Antea vero uberius alendum,
ut sufficiat ager.

XI.

Ἐν δὲ τοῖσιν παροξυσμοῖσιν ὑποσέλλειν
χρή· τὸ περισιθῆναι γὰρ βλάβη. καὶ ὅποσα καὶ
πείρους, παροξύνει, ἐν τοῖσι παροξυσμοῖ-
σιν ὑποσέλλειν χρή.

In exacerbationibus cibum subtrahere oportet. Exhibere enim noxium est. Et quaecun-
que per circuitus exacerbantur, in exacerba-
tionibus subtrahere oportet.

In paroxysinis, putà februm intermit-
tentium, aut paulo ante accessiones ea-
rum. Ita à tempore morbi, & à viri-
bus aegroti, tam medicamenti, quàm vi-
tūs dandi, consilia petenda sunt.

At, inquires, quid iis morbis facien-
dum est, qui vagi sint, nec ullo statò
tempore

tempore redeant? imò de ea quoq; re hìc docemur, nempe ab exacerbationibus quibuscunq; *convulsivis* putà, ut in tetano, & cum summo dolore, uberius alendus est æger, maximè si is sit sine febricula. Profectò plures ægroti pereunt ex defectu victûs tempore & modo exhibendi, quàm ex morbi malitia: ac si medico solùm incumberet opsonare medicamenta.

XII.

Τὸς ὃ παρξυσμὸς καὶ τὰς καταστάσεις δηλώσκειν αἱ νέσοι, καὶ αἱ ὥραι τῶ ἐτεῖ, καὶ αἱ τῶ περιόδων πρὸς ἀλλήλας ἐπιδόσεις, ὡς τε καθ' ἡμέρην, ὡς τε παρ' ἡμέρην, ὡς τε καὶ διὰ πλείονος χρόνου γίγνων. ἀτὰρ καὶ τοῖσιν ἐμφαινόμενοις, οἷς ἐν πλερίσι κοῖσι πύξον, ὡς αὐτίκα ἐμφάνη) ἀρχομένη, βραχυῶς. ὡς δ' ὕστερον ἐμφάνη), μνηκῶς. καὶ ἔρα, καὶ ὑποχωρήματα, καὶ ἰδρώτες, καὶ ἀκεία, καὶ δύσκεια, καὶ βραχεία, καὶ μακροῦ τὰ νοσήματα, ἐμφαινόμενα δηλοῖ.

Exacerbationes autem & constitutiones indicabunt morbi, & anni tempora, & periodorum ad invicem *collata* incrementa, sive quotidie, sive alternis diebus, sive longiore fiant tempore. Sed etiam iis quæ *mox* apparent *eadem* indicantur, velut in pleuriticis sputum, si statim appareat veniente morbo, abbreviat: si verò postea appareat, producit. Et urinæ, & alvi excrementa, & sudores, cum apparent, vel judicatu

dicatu faciles, vel difficiles, vel breves, vel longos morbos fore indicant.

Ad victum rite exhibendum magno usus est, ut typus & natura cujusque morbi cognoscatur. Attende itaq; morborum accessiones earumque accidentia; item anni tempora: item urinæ & alvi excrementa, & sudores, & sputa diligenter examinanda sunt.

Medicamenta tamen nuperrima, qualia sunt Cortex Peruvianus & Hypocchoana, veterum doctrinam aliquibus in defuetudinem vertunt, certè studiorum negligentiam ignavis inducere videntur.

XIII.

Τέροντες ευφορώτατα νησίω φέρουσι. Δότερον, οἱ καθεστηκότες. ἥκιστα, μετρίαι. πάντων ὃ μάλιστα, παῖδια. τῶν ὃ αὐτέων, ἅπερ ἂν τύχῃ αὐτὰ ἐαυτοῖς περθευόμενα ἐόντα.

Senes facillime jejunium ferunt, secundò ætate consistentes. Minimè adolescentes. Omnium minime pueri: ex his autem, qui inter ipsos sunt alacriores.

Hæ differentiæ ex celeri aut tardatâ victûs confectiōne per omnes digestiones oriuntur. Igitur pueri agiles omnium celerrimè concoquunt; deinde juvenes;

mox

mox viri mediæ ætatis ; in declinatione verò ad quinquagesimum putà annum, cibus, etiamsi in ventriculo benè coquatur, tamen chylus ægrè circulatur, propelliturq; in glandulas excretorias, visceraque ; ubi etiam non sine difficultate in humores tertiatur, perspirationeque insensibili dissipatur.

Hæc insuper tertia concoctio, ob vasa minima in angustias contracta, & ex parte in senectute deperdita, flaccescit ; unde senes minori cum molestia jejunium pati posse videntur ; maxime si ex consuetudine inediæ paulatim assueverint.

Verùm, ut quòd res est, dicam, sunt octogenarii plurimi, qui multum comedunt. Itaque paulo aliter hunc Aphorismum exposuit *Celsus* : “ Inediam facillimè sustinent mediæ atates, minus juvenes, minimè pueri & senectute confecti. Hunc sequutus est *Galenus*, & vult senes in principio senilis ætatis constitutos, jejunium facillimè ferre ; minimè verò octogenarios.

XIV.

Τὰ αὐξανόμενα πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμψυχον θρῦμόν, πλείους ἢν δὲ τερφῆς. εἰ δὲ μὴ, τὸ σῶμα ἀνδρίσκεται. γέρονσι δὲ ὀλίγον τὸ θρῦμόν. διὰ τὸτο ἄρα ὀλίγων ὑπεκκαυμάτων δέον. ὑπὸ πολλῶν γὰρ ἀποσβέννεται. διὰ τὸτο καὶ οἱ τυρεῖται

πυρεῖοι τοῖσι γέροντιν ἔχ' ὁμοίως ὁξείες·
ψυχρόν γὰρ τὸ σῶμα.

Quæ crescunt, plurimum habent calidi innati: plurimo igitur egent alimento: sin minus, corpus consumitur. Senibus autem paucus calor: propterea paucis fomitibus indigent, a multis enim extinguitur. Idcirco etiam febres senibus non similiter acutæ. Frigidum enim est corpus.

Cum ætatis flexu minuuntur concoctiones, maximè illa tertia insensibilis perspirationis: quò vegetiores verò concoctiones, eò calor major est; etenim & concoctionibus tantùm incalescimus: iste autem nescio quis innatus calor fictitius est. Igitur quò plenius alimentum, eò calor uberius acriorq; est. Si qui verò edaces senes sint, (qui quidem non pauci sunt) ii febribus valdè acutis obnoxii sunt, frequentemq; sanguinis missionem faciliè ferunt.

XV.

Αἱ κοιλίαι χειμῶν καὶ ἡρὸς θερμότεαι
ρύσθι, καὶ ὕπνοι μακρότατοι. ἐν ταύτησιν ἔν
τῇσιν ἄρῃσι καὶ τὰ περισσάρματα πλείω δο-
τέον. καὶ γὰρ τὸ ἐμφύλον θερμὸν πλείον ἔχει
· τερφῆς ἔν πλείονος δέον. σημεῖον,
αἱ ἡλικίαι καὶ οἱ ἀθληταί.

Ventre hyeme & vere natura sunt calidissimi, & somni longissimi. In his igitur tem-
poribus

poribus etiam alimenta plura exhibenda. Innatum enim calorem majorem habent. Nutrimiento igitur copiosiore indigent. Indicium sunt, ætates & athletæ.

Ventres, id est, omnes concoctiones, sive concoctionum officinæ; in quo numero sunt præter Ventriculum, universæ Venæ, Glandulæ, atq; omnia Viscera. Ex victu autem, uti jam diximus, omnis calor nascitur; at ex pleniore multo acrior igniculus. Cùm verò insensibilis perspiratio ob somnum longissimum, hyeme & vere optimè conficitur, tamen propter aëris inclementiam, multo magis introrsum tunc fertur, quàm aliis anni temporibus; ideoq; ventriculi & intestinorum concoctio vehementior est; scilicet ob interni perspirati copiam, ejusq; acrimoniam quandam septicam. Pueri autem & athletæ hoc abundè confirmant: cùm utriq; multùm comedere & concoquere potes sunt; nimirum, isti ex assidua novâq; partium distentione; hi ex vehementi exercitio. Atque hæc de victûs ratione in sanis.

N. B. Apud Antiquos illa tria concoctionum genera his tribus nominibus insigniuntur, scilicet concoctione, sanguificatione, nutritione: Ac si nutritio, quæ omnium ultima est, solis humoribus ritè confectis consisteret: siquidem nutritio,

tritio, ex mente Galeni, est ejus, quod evacuatur, repletio.

Rursus, è Commentario Galeni in hunc Aphorismum, *Sanctorii* doctrina de insensibili perspiratione fuscè explicatur; utpote quæ antiquis ab Hippocratis temporibus notissima fuit.

XVI.

Αἱ ὕγραὶ διαίτῃ πᾶσι τοῖσι πυρελαίνουσι
 συμφέρουσι· μάλιστα δὲ παιδίοισι καὶ τοῖσιν
 ἄλλοις τοῖσιν ὅπως εἰσισμήνοισι διαίτῃ.

Victus humidus febricitantibus omnibus confert, maximè verò pueris & aliis tali victu uti consuetis.

Ob sitim; quòd bilis ferè in febricitantibus copiosius effundi solet, in intestina & ventriculum. Pueris verò humidus victus maximè accommodatur, ob celerem eorum concoctionem, calorifq; adeo excessum temperandum, tantùm non febrilem: item aliis similiter proficius, qui tali victu uti consueverint. Ita *Lac*, verbi causa, variolatis rusticis confert, quòd iis ex victu ferè quotidiano sit; at cave id detur beatulis nostris illo morbo decumbentibus.

XVII.

Καὶ οἷσιν ἅπαξ, ἢ δις, καὶ πλείω, ἢ
ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέτρον, δόσιον δὲ τι καὶ πλεονάζον,
καὶ τῇ ὥρῃ, καὶ τῇ χώρῃ, καὶ τῇ ἡλικίῃ.

Et quibus semel aut bis, & plura vel pauciora, & per partes offerri conducatur, videndum. Concedendum autem aliquid & consuetudini, & tempestati, & regioni, & ætati.

Variolatis ex. causâ, quibus firma ætas, victu uti multo, vinoq; quotidiano consuetis, hyeme, & Anglia putâ decumbentibus, indulgendum est: nimirum plura alimenta & sæpius afferenda; certè ex media materia.

XVIII.

Θέρει, καὶ φθινοπώρῃ, σίλια δυσφορώτατα
φέρουσι· χειμῶνι, ῥήϊστα· ἡρὶ, δάτερον.

Æstate & autumnno cibos difficillimè ferunt: hyeme facillimè, deinde vere.

Æstate & initio autumnni, maximè Græciâ, difficillimè cibos ferunt ægri; quippe in illâ corporis pondus ad tres libras diminuitur, viresq; adeo ad eandem rationem resolvuntur, unde ponderis aliqujus adjectivi minus patiens sit. Hyeme verò & autumnno exeunte corpora den-

denfantur, ad sui & alieni ponderis facilem tolerantiam ; eadem autem verno tempore rarefieri incipiunt.

XIX.

Τοῖσιν ἐν τῇσι πελώδοισι παροξυσμοῖσι, μὴδὲν δίδόναι, μὴδ' ἀνασχάζειν, ἀλλ' ἀφαίρειν τῷ περθεσίῳ, περὶ τῷ κεισίῳ.

His qui per circuitus exacerbantur, nihil dare oportet, neque cogere, sed auferre de appositionibus ante judicationes.

Commoda ciborum tempora præcipuè docent accessiones, earumq; vigores. Igitur de cibo utendi tempore hoc præceptum intelligendum est ; non autem de aliquo medicamento dando : quod opportunius ad morbum domandum paulò ante, vel ineunte paroxysmo exhibetur, quàm cùm corpus integrum sit, aut accessione inclinâtâ : insto in cortice Peruviano, hisce febribus intermittentibus accommodatissimo remedio : Nam eo tempore ejus vel unica dosis data plus valet, quàm tres pluresve sub flexu paroxysmi.

XX.

Τὰ κεινόμενα, καὶ τὰ κεκείμενα ἀερίως, μὴ κινέειν, μὴδὲ νεώτερον ποιεῖν, μήτε φαρμακεύειν, μήτ' ἄλλοις ἐρεθισμοῖσιν, ἀλλ' εἶναι.

Quæ judicantur & judicata sunt perfectè, neque movere oportet, neque innovare, five purgantibus, five aliis irritamentis, sed sinere.

Ad perfectam judicationem requiritur, ut sensibiles atq; insensibiles etiam evacuationes benè se habeant; quod serè non fit in febribus intermittentibus, certè earum accessiones, ut ut multiplicentur, vehementi sudore finiuntur. At cortice Peruviano aptè propinato omnes concoctiones, & præcipuè illa insensibilis perspirationis, ad integritatem protinus restituantur.

XXI.

*Α δὲ ἄσιν, ὅπερ ἂν μάλιστα ῥέπη, ταύτη ἄσιν, διὰ τῶν συμφορῶντων χωρίων.

Quæ ducere oportet, quò maximè vergant, eò ducenda, per loca convenientia.

In febribus intermittentibus natura singulas accessiones frustra solvere velle videtur per vehementes sudores; id est, certè locum indicat, quo duci debeant superfluitates. At requiritur non expulsio tantùm istius humoris crudi per sudorem, sed ejus matura concoctio per insensibilem perspirationem; nam id universæ cutis officium est, quatenus scilicet ea innumeris glandulis interspergitur.

Similiter

Similiter & in reliquis locis, evacuationibus quibuscunq; conferentibus; qualia sunt Ventriculus, Intestina, Vesica, Uterus, Os, Nares; nempe istorum omnium locorum usus commodiores in singulis morbis sanandis natura nobis indicat; ut scilicet evacuationes quæq; maximè secundum ductum & usum partis alicujus fiant; ipsæq; ad locorum concoctiones restituendas præcipuè instituantur.

XXII.

Πέποινα φαρμακείαν, καὶ κινέειν, μὴ ὥμα, μὴ δὲ ἐν ἀρχῇσιν, ὡς μὴ ὀρεῖται. τὰ δὲ πλεῖστα ἐκ ὀρεῖται.

Concocta purgare & movere oportet, non cruda, neque in principiis, nisi turgéant. Plurima verò non turgent.

Quid opus est concocta purgare, aut movere? Nam quæ in prima concoctione perficiuntur, ea tutò in secundam transferri solent, unde in tertiam propulsa, visceribusq; atq; innumerabilibus glandularum officinis recepta, vel in utiles quosdam humores mutantur, vel insensibiliter statim perspirant.

At cruda, inquires, si quæ irrequieta sint, & in principiis morborum molestiam nobis dent, evacuanda sunt. At ista cruda in principiis morborum propter

ter lentorem suum ægrè, nec tutò foràs ducuntur; turgescencia itaq; cuiusdam teneritudinis humorum & concoctionis indicium est.

Igitur de solis humoribus extra venas positis hic Aphorismus intelligendus est; qui, si quando turgeant, concoctiq; fuerint, nobisq; molesti admodum sint, quod rarò in principiis morborum contingit, purgante aliquo medicamento aut aliàs, educendi sunt.

XXIII.

Τὰ χυρρέοντα μὴ πρὸς πλήθους τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὥς ἂν χυρρέη οἷα δέῃ, καὶ φέρει εὐπόρως. καὶ ὅτε δέῃ μέλει λεπτοθυμίας εἶναι, καὶ τὸτο ποιεῖν, ὡς ἀρκέσει ὁ νοσέων.

Quæ prodeunt non copiâ sunt æstimanda, sed si prodeant, qualia oportet, & facilè ferat. Et ubi ad animi deliquium ducere oportet, hoc etiam faciendum, si æger sufficiat.

In humorum, etiam pravorum, evacuatione virium ægri præcipuè consideratio habenda est: quatenus scilicet is facilè ferat. Item ex natura morbi humorum discrimina cognoscere licet.

Hic Aphorismus elaterii quoq; & hel-lebori albi largam dosin usumq; docet, probatq; in hydropicis scilicet, aliisq; morbis, ubi apta sint id genus vehemen-
tissima

tissima medicamenta ; quæ scilicet interdum ad animi defectionem purgent ; at has evacuationes moliri oportet integris viribus atque valentibus. An verò de sanguinis missione idem fieri debeat , videlicet in ardentissimis febribus, maximis inflammationibus , & vehementissimis doloribus, hæreo.

XXIV.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσιν ὀλιγάκις, καὶ ἐν ἀρχῇσι, τῇσι φαρμακείῃσι χρήσασθαι, καὶ τὸ τοῦ περιεξιδνεῖν σάβανος ποιεῖν.

In acutis affectionibus rarò, & in principiis, purgante utendum, atque hoc diligenti priùs adhibita cautione faciendum.

Atque ut iste proximè superior Aphorismus de morbis longis loquitur, ita in hoc necessaria cautio & exceptio est de moliendis dejectionibus in morbis acutis, certè iis ineuntibus. Si tamen id efficit aliquod specificum medicamentum, minor metus est, ut cortex Peruvianus, qui multo pluribus lene catharticum est. Ita elaterium mirificè solvit anginam linctu ; at eo modo dandum est, ne vehementiùs alvum moveat.

Ἦν, οἷα δεῖ καθαίρειν, καθαίρων, ξυμ-
φέρει τε, καὶ εὐφώρας φέρει. τὰ δ' ἐναντία,
δυσχερῶς.

Si, qualia purgari oportet, purgentur, con-
fert & facile ferunt : si verò contraria, diffi-
cultius.

Repetitiones non infrequentes sunt a-
pud Hippocratem, certè præcepti alicu-
jus utilissimi. Vide suprà Aph. 2. Item
Sect. 2. Aphor. 23. Sect. 4. Aph. 1. & 3.

Ita dejectiones à cortice Peruviano
sine ullis torminibus fiunt; idque non
sine subito levamine.

Sectio Secunda.

I.

ἌΝ ὃ νοσήματι ὕπνου πόνον ποιεῖ, θά-
νάσιμον, ὡς δ' ὕπνου ὠφέλη, εἰ θανά-
σιμον.

Quo in morbo somnus laborem facit, lethale :
si verò somnus juvet, non est lethale.

Somnus omnium concoctionum sum-
mus perfectior est ; maxime tertiæ ; sci-
licet

licet in quâ humores viscerum fiunt, & quotidianum superfluum insensibiliter evaporat: neq; hæc nova doctrina est, sed à veteribus perhibita. Audi Galenum, (3 de causis pulsuum, cap. 8.) “ Per somnum non solum in ventriculo, sed etiam in vasis omnibus totius, & toto deniq; corpore fieri concoctiones meliores, quàm in vigilia; id est, primam, secundam, & tertiam. Idem de causis symptomatum capite ultimo.

Igitur si somnus aggravet & acuat symptomata, mortis periculum est: sin ea leniat, æger tutior est.

At istiusmodi somnum placidum & lenientem cave ab opio expectes, sed à natura.

II.

Ὅκς ὁ ἀρεσώτερος ὑπνός τῶν, ἀσθενῶν.

Ubi somnus delirium sedat, bonum.

Id in maniacis optimum; quèd in mania est quædam perpetua partium constrictio: contrà in somno totum corpus quasi resolvitur. Atque eadem ratio est eorum, qui febre correpti delirant, quorum scilicet delirium somnus naturalis ferè solvit.

III. ὁ ὑπνός,

III.

ὕπνῳ, ἀγρυπνίῃ, ἀμφοτέρω τῷ μελεῖν
μᾶλλον θυρόμενα, κακόν.

Somnus, vigilia, utraque modum exceden-
tia, malum.

Ex immodica vigilia, ob partium ten-
sionem, ultima concoctio, quæ omnium
longè copiosissima est, valdè impeditur;
item ex nimio somno, nec animus nec
corpus exercetur; utraq; tamen ad su-
perfluitates exigendas per insensibilem
perspirationem plurimum conferunt.

IV.

Οὐ πλεσμονή, ἔ λιμός, ἔδ' ἄλλο ἔδ' ἐν
ἀσθθόν, ὅ, τι ἀν μᾶλλον τ' φύσις ἤ.

Non satietas, non fames, neque aliud quic-
quam bonum est, quod naturæ modum exce-
dat.

Est quidem magna latitudo in medio-
critate cibum sumendi, sive in modo na-
turæ cujusquam assignando: plurimum
tamen in his rebus consuetudini dandum
est; at valetudinariis excessus in nullâ
re convenit.

Famem verò quòd spectat, ex statica
medicina certò scimus, novo cibo tum
opus esse, cùm corpus à pastu ad suum
pondus

pondus redierit. Deinde ex anatomia discimus post sex horas primam concoctionem perfici, totumq; ferè chylum jam venas subiisse; in aliis verò duabus concoctionibus non multum temporis occupari. At longa fames vasa præcipuè minima, ob summam eorum tenebritudinem, contrahit; satietas autem eadem nimium distendit, enervatque.

V.

Κόποι αὐτόμαλοι φεγγῶσι νέσας.

Spontaneæ lassitudines morbos denuntiant.

Ex copia & pondere humorum supervacaneorum, in tertiæ concoctionis vasis accumulatorum, lassitudines spontaneæ, (quæ scilicet absq; motu & nimio exercitio accidunt) ferè oriuntur: quibus tandem humoribus, ex morâ acrimoniam quandam putredinemq; contrahentibus, morbi incitantur.

VI.

Ὅσοι πονέοντες τι τῷ σώματι, τὰ πολλὰ τῶν πόνων ἐκ αἰσθάνον, τῆλοισιν ἢ γνώμῃ νοσέει.

Quicunque aliqua corporis parte dolentes, dolorem ferè non sentiunt, his mens ægrotat.

D

In

In summa totius corporis tensione, qualiter se habent delirantes, nulla est animadversio alicujus affectus, ne dolorifici quidem.

VII.

Τὰ ἐν πολλῷ χρόνῳ λεπτιώμενα σώματα, νωθεῖς ἐπαναίρουν δὲ· τὰ δ' ἐν ὀλίγῳ ὀλίως.

Quæ longo tempore extenuantur corpora, lentè reficere oportet: quæ verò brevi, celeriter.

Primum, ob summam in morbis longis debilitatem ventriculi, cordisq; ac venarum constrictionem atque angustiam: nam ventriculus valde extenuatus pondus alimenti copiosi sustinere non potest; nec cor tantum chylum circumagere; nec viscera humores concoquere; nec glandulæ insensibiliter, quod supervacaneum fuerit, dissipare: ideo tenuiter & paulatim alendi sunt.

Alterum verò, quòd hæ breves infirmitates partes organicas non ita subito debilitant; ideo celeris ac plenior refectio tutò institui potest; ubi scilicet paucorum tantum dierum extenuatio fuit.

VIII.

Ἡ ἐν νέῳ τερφῶ λαμβάνων τις μὴ ἰσχυρὴ ψημαίνῃ, ὅτι πλείονι τερφῇ τὸ σῶμα χρεῖς.

χρεῖν. ὡς δ', τερφῶ μὴ λαμβάνοντες, τὰ
το γίγνηται, χρὴ εἰδέναι, ὅτι κενώσι δὲ.

Si à morbo cibum quis capiens non roboretur, indicat corpus uberiori alimento uti. Si verò cibum non capienti hoc eveniat, evacuatione opus habere nosse oportet.

Ex perfectâ concoctione per omnes officinas robur partium oritur : ubi autem ex nimio aut pravo victu cruditates remanserint, corpori scilicet imbecillo, & ex morbo convalescenti, gravi oneri sunt. At si ex paucitate alimenti infirmitas tamen convalescentium adhuc persistat, scire licet, ex morbo humores in visceribus acervatos fuisse, eaque esse obstructa, evacuationeque aliquâ opus habere.

IX.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅτε ἂν τις βέλῃ καθαίρειν, εὖ ποιεῖν.

Corpora ubi quis purgare voluerit, facile fluentia reddere oportet.

An non medicamentis incidentibus & extenuantibus, purgantibus & emeticis mistis, & simul exhibitis, corpora fluida facere oportet? Certè illa præcipua intentio compositionum veterum fuisse videtur : profectò istiusmodi præparatione indigent crassi illi & glutinosi humores à

morbis relictī, meatibusq; viscerum impacti. At quā negligentes sint nostrī homines omnium præceptorum, cū ab opio dato cras purgationes moliri non verentur.

Ubi autem per se turgent, humores, non opus est ulla præparatione, quid jam satis fluxiles sunt.

Verū si peccat ultima tantū concoctio glandularum, nec perspiratio insensibiliter movetur, per primas vias leniter admodum agendum est, nec tertiæ atque ultimæ præterienda sint; in quibus tamen tanta salus. Hujus rei exemplum sit cortex Peruvianus.

X.

Τὰ μὴ καθαρὰ τῶν σωμάτων, ὁκόσον ἂν θρέψῃς, μᾶλλον βλάψεις.

Impura corpora, quò magis nutriveris, eò magis lædes.

Nova alimenta, veteri corrupto & stagnanti suffusa, contaminantur: frustra itaque alicui convalescenti cibum exhibere studes, antequam viscera à malis humoribus detergeantur, & ventriculus ante omnia.

XI.

Ἐἰς πλεονεξίαν ποτῶν, ἢ σίτης.

Facilius est repleri potu, quā cibo.

Potiones

Potiones cujuscunque generis, maximè fermentatæ, ut vina & cerevisiæ, cito admodum per omnes concoctiones transeunt: at ex cibis refectio multo tardior difficiliorque ob colliquationem in chylum. Sunt tamen quædam animalia, ut aves, quibus victus durus (panis putà aut caro) citissimè in chylum conficitur, nimirum ob sensibilem perspirationem ferè ex toto intus versam; & æque cito in venas distribuitur, ob nullas vel brevissimas lacteas: in his verò ex perspiratione diminutà urina lactea & crassa est; scilicet ad celeres & spissas dejectiones expediendas.

XII.

Τὰ ἐκάλθμιπα νόσητα ἐν τῇσι νέσοισι μὲν
κρίσιν, ὡς ἐφ' ἃς ποιεῖν εἴωθεν.

Quæ in morbis post crism relinquantur, recidivas facere solent.

A crisi concoctionum organa non ex toto detergentur ab omni humore crudo putridoque: & si essent nitida, tamen valdè debilitantur; unde febres, putà intermittentes, non rarò recidivas facere solent; etiam per se finitæ. Ideo cortex Peruvianus non tam vehementer de hac re accusandus est. Istiusmodi sanè ægrotos, tanquam nimium negligentes sui,

olim monuit Celsus, ut diu istius dici, quo corripī consueverint, meminerint. An id faciant nostri, alii videant. Igitur magna consideratione opus est, quomodo renutriendus sit æger convalescens, & an ullo pharmaco egeat ad recidivas avertendas.

XIII.

Ὅκόςοισι κείσις γίνεῖ, τελέοισιν ἢ νύξ δύσφορος, πρὸ τῆς παρεξυσμῆ· ἢ δὲ ἐπιῶσα εὐφορωτέρη ὥς ἐπισηπολύ.

Quibus crisis fit, his nox ante exacerbationem gravis est : Subsequens verò levior plerumque.

Crisis plerumque bona est : scimus enim, inquit Galenus, plures esse ex ægrotis, qui servantur, quàm qui moriuntur : nisi pestilens constitutio sit. At cur nocte plerumque fiant crises? Nempe concoctionum tempore solenni, quæ unica crīsum ratio est.

Verùm quid nobis cum crisibus, qui noctium doctrinam, opusque damnavimus opio?

XIV.

Ἐν τῇσι τῇ κοιλίῃς ῥύσεσιν αἱ μελαχολαὶ τῇ διαχωρημάτων ὠφέλεισιν, ὡς μὴ ἐς τὰ πονηρὰ μεταβάλλῃ.

In alvi profluviiis mutationes excrementorum juvant, nisi in prava mutantur.

Loqui

Loqui videtur de crisi aliquā per alvi dejectionem. Excrementorum autem mutationes bonæ sunt, quæ ad statum naturalem propiùs accedant; nempe ut excrementa sint, qualia sanorum, id est, mollia & figurata. Prava verò sunt ea, quæ adhuc liquidiora & pessimè olentia dejiciantur.

XV.

Ὅκε φάρυγγ νοσέει, ἢ φύμαλα ἐν τῷ σώματι ἐκφύει, σκέπτεσθαι χρὴ τὰς ἐκκρίσεις· ὡς γὰρ χολώδεις ἔωσι, τὸ σῶμα ξηνοσέει· ὡς δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑσταίνεσι γίνωνται, ἀσφαλές τὸ σῶμα τρέφειν.

Ubi fauces ægrotant, aut tubercula in corpore exoriuntur, excretiones inspicere oportet: Si enim biliosæ fuerint, corpus unā ægrotat: Si verò similes sanis fiant, tutum est corpus nutrire.

Nisi signa morbosa, ex excretionibus sanorum dissimilibus cognoscenda, in primis concoctionibus æquè ac in ultimis sint, non desistendum est alimentum sumere; quippe humorum regressus ab ultimis non ita facilis est: Et novus chylus benè concoctus, subinde exhibitus, humores vel crudos in Glandulis diluere & dissipare potis est.

In his tamen excretionibus pone sensibiles omnes, & insensibilem: ut in tuberculis.

tuberculis omnigenam cutis labem, etiam internæ faucium, vulvæ, &c.

XVI.

Ὅκε λιμὸς, ἔ δ' αἶ πονέειν.

Ubi fames, non oportet laborare.

Est sermo communis & ad sanos, & ad ægros: quippe expulso semel per insensibilem perspirationem supervacaneo alimento, venæ sine novo chylo, ob vehementem deinceps laborem, ex penu sanguinis necessario exinanirentur, viresque sic nimidum convellerentur. Atque hæc de sanis dicta sint. Igitur multo magis ægris, siquidem inedia imperare oporteat, decubitus & quies conveniunt, non labor aliquis. Neque iis aliquid fortiter movendum est, maximè quod materiam in excessu demat, cum cibi abstinentia, defectuque alimenti; scilicet non exercitium, non sanguinis missio, non vomitus, non alvi purgatio, non sudores excitandi, non vesicatoria admovenda, & si quæ similia.

XVII.

Ὅκε ἂν τροφὴ ὥστε φύσιν πλείων ἐσέλθῃ, ἥ τὸ νόσον ποιεῖ. δηλοῖ ὅ ἢ ἰησις.

Ubi cibus præter naturam copiosior ingressus fuerit, id morbum facit. Ostendit autem sanatio.

Crapulæ

Crapulæ remedium abſtinentia eſt :
aut exinanitiones ſponte naturæ , aut
medici ope effectæ. Venæ autem ſectio
& inedia humores ex accidenti tantum
evacuunt : etenim inedia ſanguinem ,
ſanguinis autem miſſio tranſpirationem
minuit ; cum ſcilicet nullum alimen-
tum in ejus locum accedat, quod fuerit
evacuatum per tranſpirationem ; qui
longè præcipuus tamen evacuationis
modus eſt.

XVIII.

Τῶν τρεφόντων ἀθρόως καὶ ταχέως, ταχέαι
καὶ αἱ διαχωρήσεις γίνονται.

Eorum quæ confertim & celeriter nutriunt,
celeres etiam fiunt egeſtiones.

De iis, quæ celerrime & quæ tardiffime
alant, narrationem vide apud veteres
medicos, Celfum nominatim & Gale-
num. At de pauciſſimis alimentis hoc
dici poteſt ; non niſi de vino, cereviſia,
aut eorum ſpiritibus dictis, quæ celeri-
ter per omnes concoctiones tranſcant ;
item de juſculis, & id genus ſimilibus cu-
pediis. Per egeſtiones autem, non alvinæ
tantum atque urinæ intelliguntur ; ſed
& inſenſibilis perſpirationis, quæ om-
nium longè copioſiſſima eſt.

Nutrire autem, ſi quod aſſumptum ſit,
indiciuſ eſt in pulſibus, inquit Galenus,
eorum

eorum scilicet vehementia ac magnitudo: in motibus voluntariis robur nutritis adjectum: quod in fame, aut labore, aut aliqua sensibili evacuatione dissolutis, præcipuè sentitur.

At celeris ventriculi & intestinorum inanitio, & cita fames nutritionis non semper argumenta sunt: nam pro ratione victus, si is aut nobis inusitatus sit, aut valde acris & parum concoctilis, ferè in primis viis præcipitatur tantùm non integer: Vacuitas quidem famis æmula relinquitur, at vires defunt.

XIX.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων ἡ πᾶσαν ἀσφαλές αἱ περιδιαφορές, ἔτε τὸ θάνατον, ἔτε τὸ ὑφέως.

Acutorum morborum non omninò tutæ sunt prædictiones, neque mortis, neque sanitatis.

Acutorum morborum paroxysmum cogita unicum tantùm esse plurium dierum; at durationis, & judicationis admodum incertæ, propter membra corrupta, aut malignitatem humorum.

In his itaque ratio dierum etiam criticorum nimium fallax doctrina, vel ipsi Hippocrati visa fuit.

XX.

Ὅσοι νεοὶ εἰσὶν αἱ κοιλίαι ὑγραὶ
 εἰσι, τῆτοις ἀποξηράσκει ξηραίνον. ὅσοι
 σοι εἰσὶν ὅσοι νεοὶ εἰσὶν αἱ κοιλίαι ξηραὶ εἰσι,
 τῆτοις πρεσβυτέρῳ γινομένησιν ὑγραί-
 νον.

Quibus, dum sunt juvenes, alvi sunt humidæ,
 iis senescentibus siccantur. Quibus vero, dum
 sunt juvenes, alvi sunt siccæ, his senescentibus
 humectantur.

Quòd siccitas senilis ex humectatione
 nimia juvenili oriatur verisimile est: iti-
 dem juvenum alvum siccam senibus re-
 laxari, ob imbecillitatem partium; un-
 de major effusio humorum in intestina
 è suis glandulis, hepatisque & pancrea-
 tis ductibus majoribus.

XXI.

Λιμὸν θώρηξις λύει.

Famem vini potio solvit.

Ob celerem ex vino refectionem; &
 quòd vinum omnium præclarissima an-
 tidotus est, etiamsi ea fames canina sit;
 quam hic omnino intelligi vult Galenus.

XXII. Ἀπὸ

XXII.

Ἀπὸ πλησμονῆς ὅκονσα ἂν νοσήματα γέ-
νηται, κένωσις ἰσθι. καὶ ὅκονσα ἀπὸ κενώσεως,
πλησμονή. καὶ τῶν ἄλλων ἢ ὑπερανθήσεως.

A repletionem quicumque fiunt morbi, eva-
cuatio sanat. Et quicumque ab evacuatione,
repletio : Et aliorum contrarietas sanat.

Primum verum est, si peccetur tantum
in quantitate : at vitiosæ humorum qua-
litates non ita tolluntur.

Inter morbos qui evacuationibus fi-
ant, recitantur à Galeno *Hydrops* ex hæ-
morrhagiis, *Febris* ex longis inediis.

XXIII, XXIV.

Τὰ ὀξεία τῶν νοσημάτων κείνη ἐν τεσσαρε-
σκαίδεκα ἡμέρησι.

Acuti morbi in quatuordecim diebus judi-
cantur.

Τῶν ἐπὶ αὐτῇ τῇ τέλει ἐπίδηλον. ἑτέρας
ἐβδομάδας ἢ ὀσδὸν ἀρχή. θεωρητὴν ἢ ἡ ἐν-
δεκάτη. αὕτη γὰρ ἔστι τέλει τῇ ἑτέρας
ἐβδομάδας. θεωρητὴν ἢ πάλιν ἡ ἐπὶ αὐτῇ
δεκάτη. αὕτη γὰρ ἔστι τέλει τῇ μὲν ἀπὸ τῆς
τεσσαρεσκαίδεκατης. ἐβδομῇ ἢ ἀπὸ τῆς ἐν-
δεκάτης.

Septimorum quartus est index. Alterius sep-
timanæ octavus est initium. Notandus verò un-
decimus :

decimus : is enim quartus est alterius septimanæ. Notandus rursus decimus septimus : hic enim est quartus quidem à decimo quarto, septimus verò ab undecimo.

Morborum verè acutorum iste ferè terminus est, ultra quem non temerè progrediuntur ; at ex iis plurimi multo citius judicantur. Hujus autem rei rationem quæro in obstructionibus viscerum, humoribusque superfluis crudisque corrumpentibus : ex summa autem vi morbi alicujus acuti ab istis malis citò liberatur æger. Dierum verò indicum & contemplabilium ad crises explicandas tota doctrina valde obscura est.

Est quidem trium concoctionum quædam mensura, ut ex anatomia & statuta medicina planè constat : item febrium intermittentium periodi statæ sunt ; in aliis verò morbis acutis, quales sunt febres symptomaticæ, ut pleuresis, angina, variolæ, & febres continuæ, crises earumque indicia fortè non ita promptè animadvertimus ; quod parum naturæ, sed nobismet ipsis, (quèd tamen veteres non fecerunt) totam ferè sanationem vindicamus.

XXV.

Οἱ θεεινοὶ τελευτῶσι τὰ πολλὰ γίνον
βραχέες, οἱ δὲ φθινοπωρινοὶ, καὶ μακροὶ μάλιστα
οἱ περὶ τὴν χειμῶνα σωατῆρες.

E

Quar-

Quartana æstivæ plerumque fiunt breves :
autumnales verò longæ, & maximè quæ prope
hyemem incidunt.

Æstate corpus minoris ponderis, &
dissipatio superfluitatum, propter laxi-
tatem meatuum, facilior est. Hyemem
verò quod spectat & autumnum, mor-
bi, maximè quartanæ, omnium morbo-
rum longissimi, iis temporibus incipien-
tes, tardæ ferè solutionis per se sunt ;
nempe propter pondus corporis natura-
liter auctum, & si quæ cruditates acer-
vatæ & retentæ fuerint, difficilem conco-
ctionem perspirationemque habent.

XXVI.

Πυρετὸν ἐπὶ πασµῶ βέλιον γνέσθ, ἢ
πασµὸν ἐπὶ πυρετῶ.

Febrem convulsioni supervenire melius est,
quàm convulsionem feбри.

Convulsionem sano repentè contin-
gentem febris solvit ; nimirum crudita-
tes, visceribus impactas digerendo, dissi-
pandæque. At si febris prior sit, veri-
simile est, istam convulsionem esse ortam
ex nimia humiditatis consumptione, ner-
vis dispensari solitæ à glandulis : quòd
valde periculosum est.

XXVII. Τοῖσι

Τοῖσι μὴ κατὰ λόγον κερρίζουσιν, ἔσθ' αὖτε
 εἶναι, ἔσθ' αὖτε φοβεῖσθαι λίαν τὰ μοχθηρὰ γινώ-
 μμενα ὡς ἀλόγως. τὰ γὰρ πολλὰ τῶν τοιαύτων
 ὅτιν ἀβέβαια, καὶ ἔσθ' αὖτε πάντις τοῖς διαμύνειν, ἔσθ' αὖτε
 χρονίζουσιν εἴθε.

His, quæ non secundum rationem levant,
 credere non oportet, neque timere valde quæ
 præter rationem sunt prava. Multa enim ho-
 rum sunt inconstantia, nec admodum perma-
 nere, neque durare solent.

At jam aliæ sunt rationes cessationis
 aut remissionis morborum, quàm quæ
 olim fuerunt. Nam ex. gr. ex cortice
 Peruviano, in febribus intermittentibus
 exhibito, nisi quod interdum leniter ad-
 modum moveat alvum, corpus ad inte-
 gritatem nullo negotio restituitur; vis-
 cerumque concoctiones, maximè glandu-
 larum insensibilis perspiratio, citissimè &
 occultè promovetur. Igitur medicamen-
 ta summe efficacia, quò secretius ope-
 rantur, eò magis æstimanda, & ab hoc
 Aphorismo excipienda sunt.

De malis verò, quæ in morbis præter
 rationem accidunt, veteribus alia fuit
 consolatio, quæ nostris hominibus non
 conceditur; scilicet quòd ab iis crises
 sæpenuerò bonas expectare soliti fu-

erunt: at crīsum doctrinam, quod viderim, ex toto negleximus; tantus nobis ardor est, an avaritia dicam, medicamentorum quotidianas epulas ægris instruendi.

XXVIII.

Τῶν πυρεσόντων μὴ πανάπασιν ἐπιπολαίως, τὸ διαλύειν καὶ μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, ἢ τὸ σωτήριον μᾶλλον τῆς καὶ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ μῆκτος νέου σημαίνει, τὸ δὲ ἀδένειαν.

Febricitantium non omninò leviter, permanere, & nihil remittere corpus, aut etiam magis quàm pro ratione colliqueſceri malum est. Illud enim morbi longitudinem indicat, hoc verò infirmitatem.

Illud meminisse oportet, in febribus gravioribus victu admodum tenui ægros cibare jussit Hippocrates. Corpus autem ægrorum permanere, & parum aut nihil comminui, sed carnes visceraque nihilominus superfluitatibus crudis intumescere, morbi longitudinem & malignitatem arguit: sub iisdem vero morbis corpus valdè extenuari; infirmitatem indicat, ægrumque victum tam tenuem ferre non posse.

XXIX, XXX.

Ἀρχομένων τ' νέσων, ὡς τι δοκῇ κινέ-
 ειν, κίνη. ἀκμαζουσῶν δ', ἡσυχίῳ ἔχειν
 βέλλιόν ἐστι.

Incipientibus morbis, si quid movendum
 videatur, move: vigentibus verò, quiescere
 melius est.

Πεὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα ἀ-
 δυνέστερα· πεὶ δ' τὰς ἀκμὰς, ἰσχυρότερα.

Circa principia & fines omnia sunt debilio-
 ra. Circa vigores verò vehementiora.

Vide suprà, Sect. 1. Aph. 22. & il-
 lum confer cum his duobus.

Horum aphorismorum differentia in
 latitudine principii gravium morborum
 consistere videtur. Etenim in ipsis prin-
 cipiis pathognomonica nos ferè latent,
 ut non tutò instituaturs vel sanguinis
 missio, vel alia demptio materiæ aut per
 vomitum aut per dejectionem: itaque
 paulisper cunctandum est, ut morbi na-
 tura certior nobis fiat. Deinde excre-
 menta alvina non sunt, propriè loquen-
 do, inter cruditates numeranda: non
 itaque temerè ducenda sunt; quia ipsi
 corpori, modo ritè concoquantur, vigo-
 rem quendam dant. Postremò nisi tur-

geant, i. e. nisi coctione per se aliquatenus moveantur, & fluxilia fiant, quod ineuntibus morbis rarò accidit, cruda reputanda sunt, & aliquantisper sinenda.

XXXI.

Τῷ δὲ ἀρρώστῳ ἐνσιέοντι, μηδὲν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα, μοχθηρὸν.

A morbo bellè comedenti, nihil proficere corpus, malum est.

Vide suprà, Aph. 8.

Mala itaque concoctio cum appetentia ciborum esse potest: unde crudi humores accumulantur in visceribus; & recidiva metuenda est.

XXXII.

Ὡς τὰ πολλὰ πάντες οἱ φάτως ἔχοντες, καὶ ἀρχὰς μὲν ἐνσιέοντες, καὶ μηδὲν ἐπιδιδόντες, πρὸς τὰ τέλη πάλιν ἀσιέουσιν. οἱ δὲ καὶ ἀρχὰς μὲν ἀσιέοντες, ἰχυρῶς, ὕστερον δὲ ἐνσιέοντες, βέλτιον ἀπεμάασιν.

Ut plurimum omnes qui malè habent, circa principia quidem benè comedentes, & nihil proficientes, ad finem rursus cibum non appetunt. Qui verò circa initia quidem cibum omnino non appetunt, postea autem benè appetunt, meliùs liberantur.

De

De iis qui ex morbo convalescant, dictum. Sunt autem qui, morbis penè soluti, non appetunt, sed ex vana quâdam opinione generum hujus vel illius victûs, quèd in iis summam nutritionem esse credant, ea cupidè sumunt; at, periculo factò, desistunt, fastidiuntque. Qui verò ex verâ appetentia lentè & parcè cibantur, melius & citius revalescunt.

XXXIII.

Ἐν πάσῃ νόσῳ τὸ ἐρρῶδες τῆ διάνοιαν, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰς προσφορὰς, ἀσθόν. τὸ δὲ ἐναντίον, κακόν.

In omni morbo mente valere, & benè se habere ad ea quæ offeruntur, bonum est; contrarium verò, malum.

Et corpore & animo quò minus recedat æger à natura, eò tutior est. Velle & posse sufferre ea quæ offerantur à medico, sive ea medicamenta sint, sive alimenta, inter bona signa sunt: illud systema nervorum integrum esse, hoc concoctiones commodè habere denunciat.

XXXIV.

Ἐν τῇσι νόστοισιν ἥσων κινδυνεύουσιν, οἷσιν ἀν οἰκείῃ τῇ φύσει, καὶ τῇ ἡλικίᾳ, καὶ τῇ ἕξει,

ἐξιοϑ, καὶ τ' ἄρης ἢ νέσοϑ ἢ μάλλον, ἢ οἷσιν αὖ μὴ οἰκείῃ κατὰ τι τριέων.

In morbis minùs periclitantur, quorum natura, & ætati, & habitui, & tempori magis similis fuerit morbus, quàm in quibus horum nulli fuerit similis.

Si quis, exempli gratia, ætate provectior, & obesus; hyeme, à vehementi exercitio aut crapula Variolis sit correptus, magis periclitatur; cùm iste morbus acutus sit, & ferè puerilis.

XXXV.

Ἐν πάσῃσι τῇσι νέσοισι, τὰ περὶ τ' ὁμοφθόν, καὶ τὸ ἥτερον, πάχϑ ἔχειν, βέλγιόν ἐστι τὸ ὃ σφόδρα λεπτόν καὶ ἐκλείηκός, μοχθηρόν. ὁπσοφθές ὃ τὸ τοιοῦτον, καὶ περὶ τὰς κάτω καθάρσιαις.

In omnibus morbis, quæ partes ad umbilicum & imum ventrem sunt, crassitudinem habere, melius est. Valdè autem tenues & eliquatas ipsas habere, malum. Periculosum verò illud est, etiam ad infernas purgationes.

Quia in his corporis regionibus, scilicet ad umbilicum & ad imum ventrem, sunt intestinorum maxima pars; item ibidem sunt viscera excretoria maximi momenti, ut renes & vesica, & in foemini uterus: at si in his quoque locis

com-

comprehenſa ſint etiam omentum, hepar, pancreas, & ventriculus, tunc contrectando certiores ſiemus, concoctiones benè poſſe perfici ex bono iſtarum partium habitu: id quod non ſperandum eſt in iisdem partibus admodum extenuatis: certè ob ſummam earum infirmitatem, eas medicamenta, purgantia ferre non poſſe, veriſimile eſt.

An ideò phthiſico convenient cathartica mitiora? Siquidem huic ferè in principio hypochondria carnoſa, & appetitus bonus.

XXXVI, XXXVII.

Οἱ υἱενῶς ἔχοντες τὰ σῶματα, ἐν τῇσι
φαρμακείῃσι καθαίεσθαι ἐκλύον τὰ χύως,
καὶ οἱ πονηρῇ τροφῇ χρεώμενοι.

Qui ſana habent corpora, pharmacis purgati citò exſolvuntur, ut & qui pravo utuntur cibo.

Οἱ δὲ τὰ σῶματα ἔχοντες, φαρμακείῃσι
ἐρῶδες.

Qui benè valent corpore, purgatu ſunt difficiles.

Vide Sect. 4. Aph. 16.

Id eſt, qui elaterium, aut ſimilia medicamenta vehementiſſima ſumant, ut ex uſu fuit antiquis medicis. Neque tamen

men alia nostra vel mitissima medicamenta excusanda sunt, ut *aqua medicata*; quæ, ut plurimum, animi causâ bibuntur: nam qui integrâ valetudine gaudent, nihil habent superfluum; nihil itaque demi potest, nisi quod necessarium est ad sanitatem conservandam: certè ex harum usu diuturno corpora exolvi solent, non aliter, quàm si pravo aliquo victu usi fuissent.

At hydropici ferè ex nimio cibo euchymo fiunt; ideoque elaterium iis purgandis aptum est, ejusque vim propter infinitas superfluitates facilè ferunt.

XXXVIII.

Τὸ μικρὸν χεῖρον, καὶ πόμα, καὶ σίσιον, ἥδιον ὢ, τῷ βελιόνων μὲν, ἀνδρεσίῳ ὢ, μᾶλλον αἰρετέον.

Paulò deterior, & potus, & cibus, jucundior autem, eligendus potius, quàm meliores quidem, sed ingratiore.

Ventriculo, quantum fieri potest, cibo potioneque gratificari oportet; maximè in consuetis; etiamsi aliquanto deteriores sint; quèd, quæ cum voluptate assumantur, ventriculus faciliùs concoquit.

At quatenus id fieri liceat in medicamentis propinandis, alii viderint.

XXXIX,

XXXIX, XL.

Οἱ πρεσβύτεροι τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἡσων. ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματ' αἰσθῇ, τὰ πολλὰ ξωαποθνήσκῃ.

Senes ut plurimum quidem juvenibus minus ægrotant. Quicunque verò ipsis morbi fiunt diuturni, plerumque commoriuntur.

Βρογχίτοι, καὶ κόρυζαι, τοῖσι σφόδρα πρεσβύτησιν ἔπεπαινον.

Raucedines, & gravedines, in valdè senibus non coquuntur.

Scilicet ob diligentiores suæ fanitatis custodiam, an quòd febribus minus obnoxii sint? in his enim calor minimè acris, ob facilem ventilationem ex relaxatis osculis & amplitudine meatuum glandularum excretoriarum. Sin autem chronico aliquo morbo corripiantur, istas obstructions cruditatesque, ex nimia partium imbecillitate ortas, rarò & non sine summa difficultate senes expediunt. Veruntamen si ex noxio aliquo alimento potionéve, aut aere cænofo diutius ægrotaverint, ad integritatem, quantum ferant anni, restitui possunt, salubremque deinceps vitam agere: in podagra, in passionibus renum, in tussi

si

si & asthma hoc verum esse plurimi testantur.

XLI.

Οἱ ἐκλυόμενοι πολλάκις καὶ ἰσχυρῶς, ἀνὰ φανερῆς προφάσιτος, καπίνης τῆς ἀλῶσι.

Qui sæpè & vehementer, absque manifestâ causâ, animo linquntur, ex improvîso moriuntur.

Nimirum ex visceribus primariis, corde putâ, aut cerebro, aut pulmone graviter oppressis, ista deliquia oriuntur : quæ si sæpius, si vehementer & absque causa manifesta accidunt ; derepente moriuntur.

XLII.

Λύειν ἀποπληξίῳ, ἰσχυρῶς μὲν, ἀδυνάτω· ἀδυνάτω δὲ, καὶ ῥηίδιον.

Solvere apoplexiam, vehementem quidem, impossibile : debilem verò, non facile.

In apoplexia totum corpus sensu privatur, & motu ; solus restat anhelitus : ex læsæ verò respirationis modo, vel fortis vel debilis existimatur : at mirari licet summam respirationis necessitatem ad vitam ; etenim cùm omnes alii muscoli motu carent, illi qui thoracem attolunt,

lunt, etiamsi difficulter admodum, tamen moveantur plerunque, & ad aliquot dies nonnunquam. Tu cogites velim, esse in pulmonibus minorem quandam sanguinis circulationem, quæ cum magna illa totius corporis ferè deficit; hæc ultima, quod cordi proxima, aduc restat, cordis imperio aliquomodo obsequens.

XLIII.

Τῶν ἀσχαυμένων, καὶ κατὰλυομένων, μηδέπω ὃ τεθνηκότων, ἐκ ἀναφύευσιν, οἷσιν ἀν ἀφ' ἑσῆς ἢ πρὸς τὸ εἶμα.

Ex iis, qui strangulantur, & resolvuntur, nondum autem sunt mortui, non se recolligunt, quibus spuma circa os fuerit.

Spuma circa os summum pulmonis languorem & defectum significat, quippe ea fit ex brevibus atque spissè iteratis respirationis subsultibus.

XLIV.

Οἱ παχείες σφόδρα καὶ φύσιν, ταχυθάνατοι γίνονται μᾶλλον τῶν ἱχνῶν.

Qui naturâ sunt valdè crassi, magis subito moriuntur, quàm graciles.

Id est, qui multum excedunt latitudinem ponderis salutaris: etenim hi celeriter obstruuntur, & ex angustatis tandem vasis majoribus sæpè moriuntur subito. At in gracilibus, concoctiones impeditæ, facilius explicantur.

XLV.

Τῶν ἐπληθικῶν τοῖσι νέοισιν ἀπαλλ-
λαγλῶ αἱ μετεβολαὶ, μάλιστα τῇ ἡλικίῃς, καὶ
τῇ χρείων, καὶ τῇ βίῳ, ποιεῖσι.

Epilepticis pueris, mutationes, maximè ætatis, & regionum, & vitarum, liberationem faciunt.

Epilepsia, sive morbus comitialis, est apoplexiæ quodammodo proximus; in hac abolitio & sensus & motus; in illa verò tantum motus vitatur. Si pueris verò accadat, ex veneris aptitudine & exercitio aliquando solvitur. Item alio cælo & victu hi interdum liberantur, quod & humores & concoctiones sic commode emendantur.

XLVI.

Δύο πόνων ἅμα γινομένων μὴ χεῖρ ἢ αὐτὸν
τόπον, ὃ σφοδρότερον ἀμνησῇ ἢ ἕτερον.

Duobus doloribus simul obortis, non in eodem loco, vehementior obscurat alterum.

Vehe-

Vehementiori tantùm animum ad-
vertimus; at cave alterum & minorem
negligas. De symptomatis quibuscun-
que intelligendum est.

XLVII.

Περὶ τὰς γενέσεις τῶ πύς, οἱ πόνοι, καὶ
οἱ πυρετοὶ συμβαίνεισι μᾶλλον, ἢ γλουμνύς.

Circa puris generationes, dolores, & febres
magis accidunt, quàm ipso facto.

Dum pus fit, pars affecta ex turge-
scentia atque acrimonia humoris in-
flammat, vehementérque distenditur:
confecto autem & contracto crassissime-
que, pars cava, quæ validè ampliata
fuit, subsidet, undè doloris remissio.

XLVIII.

Ἐν πάσῃ κινήσει τῶ σώματος, ὁπόταν
ἀρχῇ πονεῖν, τὸ διαναπαύειν ἐνθὺς
ἀκροποῦ.

In omni corporis motu, quando dolore
cœperit, interquiescere statim lassitudinem
curat.

Ista ex corporis motu fatigatio & dolor
non fit sine vehementi partium tensione;
in quiete verò eadem relaxantur. Idem
dici potest de animi affectibus; ex qui-

bus sc. corpus vehementius patitur. Vide
Sanctorium de Med. Static. Sect. 7.
Aph. 48, &c.

XLIX.

Οἱ εἰθισμένοι πρὸ σωήθειας πόρους φέρειν,
καὶ ὅσιν ἀδενέες ἢ γέροντες, τῷ ἀσωήθων,
ἰχυρὸν τε καὶ νέων, ῥᾶον φέρουσι.

Consueti solitos labores ferre, etiam si fue-
rint debiles aut senes, insuetis, robustis licet
& juvenibus, facilius ferunt.

Membra ex assiduo exercitio huic
vel illi labori aptantur, ut voluptas
quædam ad agendum consuetudine tan-
dem acquiratur. Etenim ex frequenti
alicujus partis motu musculi indurantur,
omni que superfluo humore liberata, in-
sensibilis perspiratio ex debita conco-
ctione maximè in eâ parte promovetur;
unde parti exercitatæ calor & agilitas,
& vires oriuntur, & ex usu quotidiano
quædam jucunditas.

L.

Τὰ ἐκ πολλῷ χρένε σωήθεια, καὶ ἢ χεῖρω,
τῷ ἀσωήθων ἥσων ἐνοχλεῖν εἰσθῆ. δὲ ἔν καὶ
ἐς τὰ ἀσωήθεια μελεβάλλειν.

A multo tempore consueta, etiam si fue-
rint deteriora, insuetis minùs turbare so-
lent.

lent. Oportet igitur etiam ad insolita mutare.

LI.

Τὸ κατὰ πολὺ, καὶ ἑξαπίνης, κενεῖν, ἢ πληρεῖν, ἢ θρμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ἄλλως ὁκοσῆν τὸ σῶμα κινεῖν, σφοδρεῖν. καὶ γὰρ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον. τὸ ὅ καὶ ὀλίγον, ἀσφοδές· καὶ ἄλλως ὡς καὶ τις θεὸς ἐτέρῳ ἐφ' ἑτέρῳ μελαβάνη.

Multum, & derepentē, evacuare, aut reple, re, aut calefacere, aut frigefacere, aut aliter quocunque modo corpus movere, periculofum est. Nam etiam omne multum (i. e. *nimum*) naturæ est inimicum. Quod verò paulatim fit, tutum est : tum aliàs, tum si quis ex altero ad alterum transeat.

Vide suprà, Aph. 38.

Primus Aphorismus exquisitam aliquam vivendi regulam respicere videtur, eamque vituperare. Ex longo quidem usu corpus actionibus cujuscunque generis accommodatur : at qui varium vitæ genus agunt, infuetis paulatim se assuescere debeant, ne aliqua necessitas eos urgeat.

De consuetis in genere intelligendus est ; ut de cibis, potibus, vigiliis, somno, & similibus.

Quantum autem insueta nos afficiant, ea non sine summo vitæ periculo

experiuntur nostri, in utramvis Indiam navigantes. In his adeo itineribus marinis omnia nimia sunt, & nihil à nobis paulatim fieri potest, propter velocitatem motûs, & ad regiones calidissimas subitum appulsum, victumque planè novum, cæteraque omnia ferè insueta.

LII.

Πάντα χτ' λόγον ποιεῖν, καὶ μὴ γινώσκων τ' χτ' λόγον, μὴ μεταβαίνειν ἐφ' ἑτέρον, μόνον] ⊙ τὸ δόξα] ⊙ καὶ ἀρχῆς.

Omnia secundum rationem facienti, & non secundum rationem evenientibus, non transfundendum ad aliud, manente eo, quod visum est ab initio.

Iisdem symptomatis manentibus, in eadem methodo, si ea sit secundum rationem instituta, perseverandum est; at aliis atque aliis medicamentis; quæ protinus mutanda sunt, si parum prosint. Nam de intentione loquitur, non de remediis.

LIII.

Ὅκοσοι τὰς κοιλίας ὕψος ἔχουσι, νέοι μ' ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσει τ' τὰς ξηρὰς ἐχόντων. ἐς δ' τὸ γήρας, χεῖρον ἀπαλλάσσει. ξηραίνον] γ', ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τοῖσιν ἀπογηρεύσκει.

Qui-

Quicumque alvos habent humidos, dum quidem juvenes sunt, melius liberantur his, qui fccas habent. Ad senectutem enim, pejùs liberantur: siccantur enim ut plurimum senescentibus.

An propter juvenum magnam edacitatem, iis ideo alvi humidæ commodiores sint? senibus autem, nisi alvi siccantur, infirmam si non ægram valetudinem trahunt.

LIV.

Μεγέθη δὲ σώματος ἐννέσσαι μὲν, ἐλαδθεῖον καὶ ἐκ ἀσθενείας· ἐγχεσθαι δὲ, δύσχεστον, καὶ χέρον τὴν ἐλαστώνων.

Procerò corpore juventutem quidem degere liberale est, nec deforme: insensescere verò, incommodum, & parvis deterius.

Habitus & statura corporis quadrata, pondus superiorum partium melius sustinet: proceri autem senes ferè incessu curvantur; an ob commodiorem sanguinis circulationem? nam longis venæ longiores, adeoque cordis pensum, in istis senibus, gravius esset, nisi secundum virium jacturam, paulatim quoque nervi contraherentur.

Sectio

Qui-

Sectio Tertia.

I.

Αἱ μεταβολαὶ τῶν ὁρέων, μάλιστα τίχῃσι νοσήματα· καὶ ἐν τῇσιν ὥρησιν αἱ μεταβάλλονται, ἢ φύξις, ἢ θάλασις, καὶ τ' ἄλλα κατὰ λόγον ἔστω.

Mutationes anni temporum, maximè pariunt morbos: & in ipsis temporibus magnæ mutationes, aut frigoris, aut caloris, & alia pro ratione eodem modo.

Nisi concoctiones ritè perficiantur, maximè quoad pondus ex insensibili perspiratione requisitum, morbi utique timendi sunt. Nam in meris ponderibus periodicæ anni temporum mutationes corpus vehementer afficiunt, ut ex staticâ medicinâ certò constat; multo magis si quæ graviores temporum alterationes præter rerum naturam contingant.

II.

Τῶν φυσίων, αἱ μὲν πρὸς θερινόν, αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα, ὥς ἢ κακῶς πεφύκασιν.

Naturarum, aliæ quidem ad æstatem, aliæ verò ad hyemem, benè aut malæ sunt constitutæ.

Qui robusti sunt, benè se habent toto anno: at infirmi, & qui agrâ valetudine afficiuntur, pro viribus uniuscujusque, & morbi ratione, temporum mutationes, maximè æstatis & hyemis, benè aut malè se habent; scilicet pro latitudine ponderis corporis.

III.

Τῶν νόσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ ἢ κακῶς περὶκασι· καὶ ἡλικίαι τινὲς πρὸς ὥρας, καὶ χώρας, καὶ διαίτας.

Morborum alii ad alia tempora benè aut malè se habent: & ætates quædam ad tempora, & regiones, & victus.

Magnam doctrinam comprehendit hic Aphorismus. Illa verò obvia sunt, febres pestilentes ex. gr. maximè æstate sevirè; intermittentes autumno & vere: ad hæc juvenes febribus magis obnoxios esse, regionibus certè calidis, & victu pleniore è valentissimis materiis.

IV.

Ἐν τῇσιν ὥρησιν, ὅταν τὴ αὐτῆς ἡμέρας, ὅτι μὲν θάλαττα, ὅτι δὲ ἄλχθ γίγνηται,

Ἰνῇ, φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα περσδέ-
χεως χρή.

In temporibus, quando eadem die, modò calor, modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.

Ex inconstantia & varietate temperaturæ aeris, insensibilis perspiratio admodum inæqualis sit necesse est. Vide infra Aph. 22. ubi autumnales morbi numerantur.

V.

Νότοι βαρυήκοι, ἀχλυώδεις, καρηθαικοί, νάθροι, διαλυκῆτικοί. ὁκόταν ἔτῃ δωασδῇ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀρρώσισι πάσχουσιν. ὡς ὁ βόρειον ἢ, βήχης, φαρύγγες κοιλίαι σκληραὶ, δυσκείαι, φεικώδεις, ὀδυνῶσαι πλάτρεων, σπηθέων. ὁκόταν ἔτῃ δωασδῇ, τοιαῦτα ἐν τῇσιν ἀρρώσισι περσδέχεως χρή.

Austri auditum gravantes, caliginosi, caput gravantes, segnes, dissolventes. Quum hic dominatum tenuerit, talia in morbis patiuntur. Si verò aquilonium fuerit anni tempus, tussis, fauces aspera, alvi duræ, urinæ difficultates, horrores, dolores costarum, pectorum. Quum hic dominatus fuerit, talia in morbis expectare oportet.

Pro ratione constitutionum ventorum, ægri quoque & imbecilli variis symptomaticis afficiuntur. Nam aquilonii frigidi
ferè

ferè sunt & sicci; ideo corpora contrahuntur, eorumque fluida densantur: contra verò ex austro venti calidi & humidi; unde corpora relaxantur, eorumque humores rarefiunt diffiuntque. At iidem venti in diversis locis non ejusdem naturæ sunt: in Græcia austri à mare mediterraneo, aquilones à montibus flant.

VI.

Ὅταν θερὸς γῆν ᾗ ὁμοιον, ἰδρωτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλὰς προσδέχεται χρεῖ.

Quum æstas fit veri similis, sudores in febribus multos expectare oportet.

Nimia humiditas aeris in æstate sic corpus afficit, ut minus perspiret insensibiliter: idque apparet ex usu pulmonum, quibus aer tenuior sicciorque magis convenit, ad vapores suos exhauriendos eventilandosque: igitur in febribus sub tali constitutione aeris, superfluitates glandulis laxatis accumulatae, in crudos sudores copiosè effluunt.

VII.

Ἐν τοῖσιν ἀνχοῖσι πυρετοῖς ὁξέες γίνονται. καὶ ὡς μὲν ἐπὶ πλέον ἢ τὸ ἔτερον τοιῆσον ἔδν, οἷον τὴν καλὰσιν ἐποίησεν, ὥς ἐπι-

ἐπιπολυ καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα δὲ
περσδέχεται.

In ficcitatibus febres acutæ fiunt. Et, si quidem annus pro majori parte talis fuerit, qualem fecit constitutionem, ut plurimum etiam tales morbos expectare oportet.

Aeris siccitas eum ad accensionem quandam magis disponit; utpote qui vaporibus sulphureis valdè repletur. Hi autem intra corpus recepti, maximè per chyli itinera, inflammari apti sunt, febres acutas generare. Hujus autem rei exempla sunt vini effervescentia, & similia.

VIII.

Ἐν τοῖσι καθεσῶσι καιροῖσιν, ὡς αἰὼς
τὰ ὥραῖα ἀποδιδῶσιν, διαθέεις, καὶ δεινέες
αἱ νόσοι γίνονται. ἐν ᾗ τοῖσιν ἀκαταστασίαι,
ἀκατάστατοι, καὶ δύσκειλοι.

In constantibus temporibus, si tempestivè tempeſtiva reddantur, constantes, & judicatu faciles fiunt morbi: in inconstantibus autem, inconstantes, & difficiles judicatu.

Singulæ regiones sua ferè tempora habent; quæ si fiant ex consuetudine loci, morbi qui acciderint, boni moris esse solent; & contrà.

*

IX. Ἐν

IX.

Ἐν φθινοπώρῳ ὀξύταται αἱ νόσοι, καὶ θανατωδέσταται τὸ ἐπὶ πάντων· ἢ δὲ ὑψιστάτων, καὶ ἥκιστα θανατωδές.

In autumnno morbi acutissimi, & perniciosissimi omninò : ver autem saluberrimum, & minimè exitiale.

Quèd vere quidem corporis pondus hyemale, & supervacaneum faciliùs amittitur; nempe ob aeris summam temperaturam ac clementiam, quo insensibilis perspiratio plenius expediatur: autumnno verò corpus de novo onerandum est; & ferè cruditatibus, ob aeris mutationes & inconstantiam, victumque non rarò malum; scilicet è fructibus immatoris, certè novis & valde aeratis, & sæpè venenatis, ab insectorum quorundam morfu & infectu.

X.

Τὸ φθινόπωρον τοῖς φθίνουσι κακόν.

Autumnus tabidis malus.

Ex autumnali frigore, ex sole declinante glandulæ contringuntur, & impeditur insensibilis perspiratio: unde crudorum major cumulus; sed eâ ferè

G

egeri

egeri solent, ubi patentior porta, quale est ulcus pulmonum: Si ex cachexia jam diu tabidi fuerint, propter eandem rationem haud faciliè per autumnum pravis humoribus liberantur.

XI.

Περὶ ὃ τ' αἰρέων, ὡς μὲν δ' χειμῶν αὐ-
χμηρὸς καὶ βόρειος, ἤνθη, τὸ δ' ἕαρος ἐπομ-
εθὲν καὶ νότιον, ἀνάσκει τὸ δέρεθ' πυρετὸν
ὀξείας, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι,
μάλιστα δ' τῇσι γυναιξὶ, καὶ ἀνδράσι τοῖσιν
ὑπερῷσι τὰς φύσεις.

De temporibus, si quidem hyems sicca & aquilonia fuerit, ver autem pluviosum & australe, æstate necesse est febres acutas fieri, & ophthalmias, & dysenterias, maximè autem mulieribus, & viris naturâ humidis.

Febres acutas, lippitudines, & dysenterias, Græciæ morbos, si quos alios, familiares fuisse, atque indigenas. Igitur in illa vehementi anni intemperie jam descripta, istos fieri epidemicos, certè inter infirmiores, non mirum est. At ita necesse esse dixit, non tantum ex regionis naturâ, talibus morbis obnoxia, sed ex iteratâ suâ observatione.

XII.

*Ην ὃ νότιος ὁ χειμὼν, καὶ ἐπομβρικός, καὶ εὐδιδιόγινος, τὸ ὃ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες, ἥσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἥρ, ἐκ πάσης περφάσιος ἐκλίσσονται· αἱ δ' αὖ τέκωσιν, ἀκεαῖα καὶ νοσάδια τὰ παιδία τίκωσιν, ὥς ἢ παραλίκα ἀπὸ λυγρῆς, ἢ λέπια καὶ νοσόδια ζῆν ἐόντα. τοῖσι ὃ ἄλλοισι βελτοῖσι δυσεντερία, καὶ ὀφθαλμία ξηραὶ γίνονται· τοῖσι ὃ πρεσβυτέραις κατάρροι σωλόμεως ἀπὸ λυγρῆς.

Si verò hyems australis, & pluviosa, & tranquilla sit, ver autem siccum & aquilonium, mulieres quidem, quibus partus in ver incidit, ex omni occasione abortiunt: quæ verò pepererint, infirmos & morbosos pariunt pueros; ita ut vel statim illi pereant, vel ténues & morbofi vivant. Cæteris verò mortalibus dysenteria, & ophthalmia sicca fiunt: senioribus autem catarrhi brevi perimētes.

Uterinis fluoribus mulieres prægnantes admodum obnoxia sunt; unde in valde humida aeris constitutione, ob lubricitatem & laxitatem uteri, abortire aptæ sunt. Aliæ verò mulieres Græcæ, ob vitam reclusam & sedentariam, morbis indigenis epidemicisque, id est, dysenteriiis & lippitudinibus; maxime cum vinum iis omninò prohibitum sit,

affici possint. Seniores autem mulieres glandulis uterinis jam marcidis aridisque, ex pulmonum vitiis brevi pereant.

XIII.

*Ην ὃ τὸ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον
 ᾧον, τὸ ὃ φθινόπωρον ἐπομβρὸν καὶ νότιον,
 κεφαλαίαι ἐς τὴν χειμῶνα γίνον, καὶ βῆχες,
 καὶ βράσχοι, καὶ κόρυζαι· ἐνίοσι δὲ καὶ
 φθίσεις.

Si verò æstas ficca & aquilonia fiat, autumnus autem pluviosus & australis, capitis dolores ad hyemem fiunt, & tusses, & raucedines, & gravedines: quibusdam verò etiam tabes.

Id est, æstas præter consuetudinem Græciæ frigidior, & autumnus pluviosior, scil. in istiusmodi constitutione, superiores corporis partes maximè afficiuntur; quòd pituitæ crudæ gignendæ atque accumulandæ præ reliquis humoribus istæ frigidæ & pluviosæ tempestates aptiores sunt.

XIV.

*Ην ὃ βόρειον ἢ καὶ ἀνυδρὲν, τοῖσι δὲ
 ὑγροῖσιν ἐῷσι τὰς φύσεις, καὶ τῇσι γυναιξί,
 ξύμφορον· τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀρθαγμῖαι
 ἔσονται, καὶ πυρετοὶ ὀξέες, καὶ κόρυζαι
 (χερόναι·) ἐνίοσι δὲ καὶ μασχολίαι.

Si verò aquilonius & sine pluviis *autumnus* fuerit, iis quidem qui naturâ sunt humidi, & mulieribus, commodus erit: reliquis verò erunt ophthalmiæ sicca, & febres acutæ, & gravedines (diurnæ:) nonnullis verò etiam melancholiæ.

Ex autumno frigido & sicco mulieres benè se habent, propter humoris pituitosi copiam: at aliis bilis accumulatur, & morbi eâ infecti contingere solent.

XV.

Τῶν δὲ καλασσίων τῶ ἐνιαυτῷ, τὸ ἅ-
 ῑλον, οἱ αὐγμοὶ τῇ ἐπομβριῶν εἰσιν ὑγιει-
 νότεροι, καὶ ἥσων θανάλωδες.

Ex anni verò constitutionibus, in univer-
 sum quidem, siccitates pluviosis sunt salu-
 briores, & minùs lethales.

Ita se res habet in nostris quoque
 regionibus septentrionalibus: ubi fru-
 ctus omnigenos uberiores capimus ex
 siccitatibus, & multo major salubritas
 corporibus nostris à sicca hyemè, quàm
 à pluviosa, aut multa nive, geluque
 vehementissimo spurcata. An quod cru-
 ditas ad pituitam magis accedat; unde
 illi humori soli conficiendo tot tantæque
 officinæ destinatæ sunt; bili autem non
 nisi unica illa hepatis. Aer certè siccior

quotidianæ insensibili perspirationi ,
omnium evacuationum longè copio-
sissimæ, evocandæ commodior , adeoque
salubrior est.

XVI.

Νοσήματα ὃ ἐν μὲν τῇσιν , ἐπομβεῖνσιν
ὡς τὰ πολλὰ γίνεσθαι , πυρετοὶ τε μακροί,
καὶ κοιλίης ῥύσιες , καὶ σπληνόνες , καὶ ἐπιλη-
πτικοί , καὶ ἀπὸ πληκτοί , καὶ κινῶνται . ἐν ὃ
τοῖσιν αὐχμοῖσι , φθίνοδες , ὀφθαλμῖαι , ἀρ-
θρίτιδες , σεψτεῖαι , καὶ δυσεντερίαι .

Morbi autem , in pluviosis quidem plerum-
que sunt , & febres longæ , & alvi fluxiones ,
& putredines , & epileptici , & apoplectici , &
anginæ . In siccitatibus verò , tabidi , ophthal-
miæ , arthritides , urinæ stillicidia , & dysen-
terix .

Plerique morbi ex malo victu ori-
ginem trahunt : sed multo frequentio-
res sunt , ubi aeris quoque constitutio
mala sit , aut cum multitudine pluvia-
rum , aut vehementer sicca : hic autem
utriusque pravæ constitutionis morbi
enumerantur , quatenus scilicet aeris
ambientis ratione proveniant . At plures
in utraque serie Græciæ morbi indigenæ
atque familiares sunt .

XVII.

Αἱ δὲ καθ' ἡμέρην καλὰς ἀσείες , αἱ μὲν βόρροι ,
τὰ τε σώματα ζυμῶσι , καὶ εὐτονα , καὶ
εὐκί-

εὐκίνητα, καὶ εὐχρόα, καὶ εὐηκοώτερα ποίεσαι,
καὶ τὰς κοιλίας ξηραίνουσι, καὶ τὰ ὅμματα
δάκνυσι, καὶ περὶ τὸ θώρηκα ἀλγισμα, ὡς τι
περὶ πᾶρξιν, μᾶλλον πονέουσιν. αἱ δὲ νότιοι
διαλύουσι τὰ σώματα καὶ ὑγραίνουσι, καὶ βα-
ρυηκοῖας, καὶ καρδιακὰς ποίεουσι, καὶ ἰλίγγους
ἐν τοῖσιν ὀρθοῦμοις, καὶ τοῖσι σώμασι δυσκι-
νησίῳ, καὶ τὰς κοιλίας ὑγραίνουσι.

Quotidianæ autem constitutiones, aquilo-
niæ quidem, corpora compingunt, & robusta,
& faciliè mobilia, & benè colorata, & melius
audientia faciunt, & alvos siccant, & oculos
mordent, & dolorem circa thoracem, si quis
præexistat, majorem faciunt. Austrinæ verò,
corpora dissolvunt, & humectant, & auditus
graves, & capitis gravitates faciunt, & ver-
tigines in oculis, & corporibus motum diffici-
lem, & alvos humectant.

Ex quotidianis constitutionibus, quæ
omni anni tempore accidere possint,
aquiloniæ firmant; quia frigus constri-
ctionem partium adjuvat. *Austrinæ* verò
laxant, & debilitant: Etenim ex nimia
glandularum resolutione perspiratio vel
sensibilis fit, & sudore effluit; vel ni-
miùm citò & suberuda avolat.

XVIII.

Καὶ αἱ δὲ τὰς ἄρας, τὰ μὲν ἡριθ, καὶ ἄκρη
τὰ θέρει, οἱ παῖδες, καὶ οἱ τριῶν ἐχό-
μωσι τῆσιν ἡλικίῃσιν, αἰετὰ τε διάβουσι,
καὶ ὑγραίνουσι μάλιστα. τὰ δὲ θέρει, καὶ τὰ
φθίνα-

φθινοπώρην μέχει μὴ τινος, οἱ γέροντες. τὸ
 δ' λοιπὸν τῆς φθινοπώρης, καὶ τῆς χειμῶνος,
 οἱ μέσοι τῆσιν ἡλικίῃσι.

Secundum tempora autem, vere quidem,
 & primâ æstate, pueri, & his ætate proximi,
 optimè degunt, & maximè sani sunt. Æstate
 verò, & autumnò ad aliquam quidem par-
 tem, senes. Reliquo autem autumnò, &
 hyeme, qui medii sunt ætate.

Æstas senibus, virium diminutarum
 respectu utilissima est, quòd minus in
 ea pondus requiritur: & autumnì quo-
 que principium iis convenit, antequam
 majus pondus acquirant. Robustis verò
 hyems maximè desideratur, quòd ex
 constrictione frigoris externi vehementer
 invigorantur, juumque adeo pondus
 jam valdè auctum facilius ferunt. Pueri
 autem æstatis summam vini, hyemis-
 que extremum frigus ægrè tolerant, ob
 teneritudinem corporis incrementis.

XIX.

Νοσήματα δ' πάντα μὴ ἐν πάσῃσι τῆσιν
 ὥρησι γίνεσθαι, μάλλον δ' ἐνία καὶ ἐνίας
 αὐτέων καὶ γίνεσθαι, καὶ παροξύνεσθαι.

Morbi autem omnes quidem in omni-
 bus temporibus sunt: nonnulli verò in qui-
 busdam ipsorum magis & fiunt, & exacer-
 bantur.

Ita

Ita summam pestilentiaæ sævitiam experti sumus æstate, & autumnno in-eunte. Peccata in cunctis rebus non naturalibus, sæcunda sunt in morbos.

XX.

Τὸ μὲν γὰρ ἦρθε, τὰ μανικά, καὶ τὰ με-
λαγχολικά, καὶ τὰ ἐπιληπτικά, καὶ αἵ-
ματὶ ῥύσιες, καὶ κωιδίχαι, καὶ κορύζαι,
καὶ βρογχίτοι, καὶ βήχες, καὶ λέρται, καὶ λε-
χιδῶες, καὶ ἀλφροὶ, καὶ Ἰκθυήσιες ἐλκώδεις
πλεῖσαι, καὶ φύμαλα, καὶ ἀρθριτικά.

Nam vere quidem, infania, & melancho-
lia, & epilepsia, & sanguinis fluxiones,
& angina, & gravedines, & raucedines, &
tussis, & lepra, & impetigenes, & vitiligi-
nes, & pustulae ulcerosae plurimae, & tuber-
cula, & articulorum dolores.

Morbi veris proprii numerantur.
Vere corpus à pondere hyemalis levare
incipit: humoresque adeo, si qui super-
flui, moventur in glandulis, atque ex-
purgantur; unde tot morbi cutanei,
nimirum ex pravitate humorum, diu
accumulatorum.

XXI.

Τὸ δὲ θέρμεθ, ἐνιά τε τεινῶν, καὶ πυ-
ρετοὶ ξυνεχῆες, καὶ καῦσοι, καὶ τειλαῖοι
πλεῖστοι, καὶ τειλάριοι, καὶ ἔμετοι, καὶ
διάρ-

διάρροιαι, καὶ ὀφθαλμιαί, καὶ ὧτων πόνοι,
καὶ σωματῶν ἐλκώσεις, καὶ σηπεδόνες αἰ-
δούων, καὶ ἰδῶα.

Æstate verò, & horum nonnulli, & febres
continuae, & ardentes, & tertianæ plurimæ,
& quartanæ, & vomitus, & alvi fluxus, &
ophthalmiæ, & aurium dolores, & oris ex-
ulcerationes, & pudendorum putredines, &
sudamina.

Ex accensione & summo fervore aeris
humoribus commisto, isti morbi æstivi
oriuntur.

XXII.

Τῷ ᾧ φθινοπῶρον, καὶ τῷ θέρει τὰ
πολλὰ, καὶ πυρετοὶ τετραδαίοι, καὶ πλά-
νῃς, καὶ σπληνῆς, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθί-
σιες, καὶ τραγυαίαι, καὶ λευκίαι, καὶ
δυσεντερίαι, καὶ ἰχτιάδες, καὶ κωιάσχαί,
καὶ αἰμαῖα, καὶ εἰλεοί, καὶ σπληνίαι, καὶ τὰ
μανικά, καὶ τὰ μελαγχολικά.

Autumno autem, & multi ex æstivis, &
febres quartanæ, & erronæ, & lienes, &
hydropes, & tabes, & urinæ stillicidia, &
hienteriæ, & dysentericiæ, & coxæ dolores, &
anginæ, & asthmata, & volvuli, & epilepsiæ,
& infaniciæ, & melancholiæ.

Morbi autumnales ex aucto corporis
pondere, & humorum summâ putredine,
ferè chronici sunt, & mali moris.

XXIII. Τῷ

XXIII.

Τῶ ὃ χειμῶνθ, πλιδεΐτιδες, περιπνιδ-
μονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βρογχίτοι, βήχες,
πόνοι σπθέων, κὶ πλιδέων, κὶ ὄσφύθ, κὶ
κεφαλαιγίαι, ἰλιγοι, ἀππληξίαι.

Hyme verò , pleuritides , peripneumoniæ,
lethargi , gravedines , raucedinès , tussès , do-
lores pectorum , & laterum , & lumborum ,
& capitis dolores , vertiginès , apoplexiæ.

Morbi hyemales , ex læso pulmone
plerique oriuntur; nempe ob frigus aeris
inspirati , sine quo ne momento qui-
dem vivere possumus : alias quidem
corporis partes contra aeris injurias
benè obtegere & munire facilè est, uni
interim respirationi inservientibus in-
strumentis, vehementer expositis.

XXIV.

Ἐν ὃ τῆσιν ἐλικίση τοιάδε συμβαίνει.
τοῖσι μὲ σμικροῖσι κὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν,
ἀφθαι, ἑμέτοι, βήχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι,
ὀμοδῆ φλεμοναὶ, ὧτων ὕψεστηες.

In ætatibus autem talia eveniunt. Parvis
quidem & recens natis pueris, aphthæ, vomitus,
tussès , vigiliæ , pavores, umbilici inflamma-
tiones , aurium humiditates.

Quæ

Quæ ad ætates attineant, diligentius elaboravit Hippocrates, quàm quæ ad anni tempora, factâ in minores partes divisione; ita Galenus notavit.

Aphthæ sunt ulcuscula glandulas cutaneas linguæ ferè occupantia; fortè ex acrimonia lactis materni, aut aliûs generis inepti victûs, medicamentive pueris exhibiti: imò ea pars, quèd teneri-
rîma, subitò inficitur; & quod plurimum moveatur suctione, facile lædi potest.

Aurium verò humiditates; id est, circa aures externè humores puerulis copiosè effluere solent: idque tamen non ex vitio aliquo, quod semper & sponte naturæ, & omnibus plus minus.

Neque ferè vomitus his morbus est; cùm facillimè fiat, propter lactis, quod assumant, multitudinem.

XXV.

Πρός δε τὸ ὀδονοφυεῖν, πρεσάγασιν, ἔλων ὀδαξισμοὶ, πυρετοὶ, πασμοὶ, διάρροιαι, καὶ μάλιστ, ὅταν ἀνδρῶσι πρὸ κωδόντας, καὶ τοῖσι παχυλάτοισι τῶ παιδίων, καὶ τοῖσι σκληρῶς τὰς κοιλίας ἔχουσι.

Ad dentionem verò, accedentibus, gingivarum pruritus, febres, convulsiones, alvi profluvia, & maximè ubi caninos dentes producunt, & iis qui inter pueros sunt crassissimi, & qui alvos duras habent.

De

De plumis exuendis, & novis nascentibus, idem gravis dolor atque febricula avibus contingit; unde mutæ sunt, & canere desinunt. Idem quoque erucis, in veteribus cuticulis deponendis.

Verùm pueris dentientibus alvi profluvia accidunt propter copiam salivæ, à dolore atque inflammatione gingivarum elicitæ, & quòd pueri nondum didicerunt eam excreare, sed perpetim deglutire. Ideo citam alvum facit. Idem quoque iisdem variolatis sæpius contingit, & internis faucium pustulis laborantibus, haud ita dissimili cum dentitione ratione.

XXVI.

Πρεσβυτέρῳσι ὃ ἡνωμένῳσι, παλαιοῖα, πονδύλα τὰ χῆ τὸ ἰνίον ἔσω ὥστις, ἀσθμῆς, λιθιάσις, ἐλμινθες σφυγμοί, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σαλυσιασμοί, (σφυγμοί,) χοιρέδες, καὶ τὰλλα φύματα, μάλαςα ὃ τὰ περιεσημῶτα.

Iis autem qui atate sunt majores, tonsillæ inflammatae, verticuli in occipicio introrsum extrusiones, asthmata, calculorum generationes, lumbrici rotundi, ascarides, verrucæ penfiles, satyriasmī, (stranguriæ,) strumæ, & alia tubercula, maximè verò suprà dicta.

Tonsillæ pueris inflammantur, ex vehementer mota, & copiâ pituitæ.

H

Strumæ

Strumæ verò his fiunt ob glandulas, sæpè ex vitiis parentum, aut nutricum conductitiarum, malo quodam hæreditario infectas; strumæ autem ad cancrorum naturam accedunt. De usu verò glandularum eatenus viderunt veteres, quòd eas natura aptas esse superfluos humores, certè pituitosiores, promptè excipere.

Calculo obnoxii sunt pueri, quòd mictionis negligentes, diutius urinam retinere solent.

Iidem lumbricis & ascaridibus infestantur, quòd iis nascentibus, istorum vermium semina insunt; processu verò temporis, ex victu crudo si nutriantur, adolescunt, novamque subinde sobolem inter se gignunt, ad perniciem non rarò puerorum. Adultis verò & senibus, ob victûs maiorem curam, & ob fassamenta sumpta, vinumque, & similia piperata, lumbrici & ascarides fere ad interuersionem pereunt.

XXVII.

Τοῖσι ὃ ἐτι πρεσβυτέραισι, καὶ πρὸς τῶν ἡλικίᾳ πρεσβύταισι, τῶν τε τὰ πολλὰ, καὶ πρὸς τοὺς χεῖνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ τῶν αἱμάτων ῥύσεις.

Ætate verò adhuc proVectioribus, & ad pubertatem accedentibus, & multa ex illis, &

& febres diuturnæ magis, & ex naribus sanguinis fluxiones.

Pubescentibus sanguis è naribus erumpit, ob vehemens & continuum exercitium corporis, edacitatémque: febres autem his incenduntur, & diutius durant propter negligentiam.

XXVIII.

Τὰ ὅπλα πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθειν κείνῃ, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραισι· τὰ ὅ, ἐν ἐπὶ δέ μισί· τὰ ὅ, ἐν ἐπὶ δέ ἑτετί· τὰ ὅ, πρὸς τὴν ἡβῶν περσάσιν. ὅσα δ' αὖν διαμένῃ τοῖσιν παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ πρὶ τὸ ἡβᾶσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι πρὶ τὰς τὴν κατὰ μωρίων ῥήξιας, χερνίζεν εἶωθεν.

Plurimæ quidem affectiones pueris judicantur, aliæ in quadraginta diebus: aliæ in septem mensibus: aliæ in septem annis: aliæ ipsis ad pubertatem accedentibus. Quæ verò pueris permanserint, neque solutæ fuerint circa pubertatem, aut foeminis circa menstruum eruptiones, perseverare solent.

De primis periodis quorundam morborum chronicorum in hoc aphorismo agitur: profectò illæ observationes ab antiquis optimè sunt habitæ, quòd tota ferè curatio naturæ permissa fuit. Mutationes autem quæ circa pubertatem tum viris tum foeminis con-

tingunt, istorum malorum ferè jndicatoriæ sunt, propter novorum humorum concoctiones, eorumque dissipationes solennes, genituram putà & menstrua.

XXIX.

Τοῖσι ὃ νελώσκοισιν, ἀμαλθ πύσεις, φθίσεις, πυρετοὶ ὀξείες, ἐπιληψία, καὶ τὰλλα νεοήματα, μάλιστα ὃ τὰ περιετημένα.

Juvenibus autem, sanguinis spuitiones, tabes, febres acutæ, epilepsia, & alii morbi, maxime suprà nominati.

Sputum sanguinis, quod tabes sequitur, juvenibus ferè accidit, ob incontinentiam, & ex vehementi motu. Verùm equidem suspicor id malum non rarò etiam ex hæreditaria quadam labe oriri; cùm scilicet organa pulmonum naturaliter infirma, jam ad plenum suum incrementum pervenerint; ideo tanti sanguinis circulationi inepta sunt; unde ejus eruptio per glandulas eorum excretorias; idem quod pueris, ut dictum est suprà, per illas narium accidere solet; scilicet, quædam naturalis hæmorrhagia.

XXX. Τοῖσι

Τοῖσι ὃ ὑπὲρ τῆς ἡλικίας ταύτης, ἀσθμα, πλιδείτιδες, πειπνιδμονία, λίθαστοι, φρενίτιδες, καῦτοι, διάρροια, χρόνιοι, χολέραι, δυσεντερίαι, λαιεντερίαι, αἰμορροΐδες.

Ultra hanc ætatem verò *progressis*, asthmata, pleuritides, peripneumoniæ, lethargi, phrenitides, febres ardentes, alvi profluvia diuturna, cholerae, dysenteriae, lenteriae, hæmorrhoides.

Ætatem mediam & firmam intelligit. Ita in his vel caput, vel pulmo, vel intestina afficiuntur, ob intemperantiam; vel universum corpus ex vehementi & irrequieto & corporis, animique motu. Cave verò hæmorrhoidas comprimās; nam & asthmatici, vel lethargici, vel phrenetici evadant, metus est.

Τοῖσι ὃ πρεσβύτησι, δύσπνοια, κατάρροι, βηχάδες, τραγχεΐαι, δυστεΐαι, ἀρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἰλιγγοί, σποτληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλας, ἀστυνίαι, κοιλίης, καὶ ὀρθογαστρῶν, καὶ ῥινῶν ὑψηλότητες, ἀμβλυωπία, γλαυκώτις, βαρυνηκία.

Senibus autem, spirandi difficultates, catarrhi tussical si, stranguriæ, dysuriæ, articularum dolores, nephritides, vertigines,

apoplexiæ, mali corporis habitus, pruritus totius corporis, vigiliæ; alvi, & oculorum, & narium humiditates, visus hebetudines, glaucedines, auditus gravitates.

Ex organorum attritione, & defectu, pleraque.

Sectio Quarta.

I.

ΤΑ'Σ κυέσας φαρμακδεῖν, ὡς ὀφείλῃ, τε-
 λεώμενα, καὶ ἄλχει ἐπὶ τὰ μῆνῶν ἥσων
 ὃ ταύτας. τὰ δὲ νήπια, καὶ πρεσβύτερα, ἐν-
 λαβέεσθαι χρὴ.

Prægnantes purgandæ, si *materia* turgeat, quadrimestres, & usque ad septimum mensem: hæ verò minùs. Juniores autem, & seniores *fœtus*, cautè vitare oportet.

De mulieribus valetudinariis intelligendum est: his medicamentum purgarium, si opus est, dari potest; idque cum successu feci, in prægnante hydro-pica. Verùm hæc quoque consideranda sunt, antiquis medicamenta quæque purgantia vehementiora fuisse; item mulieribus Græcis vinum bibere neutiquam permissum.

missum fuit; igitur aliter ex medicandæ fuerunt, ac nostræ. At cautum est, si turgea materia: non mihi utique arridet ista turgescentiæ interpretatio quæ à Galeno passim perhibetur; nempe voluit istud vocabulum esse mutuum, ab animalibus ad coitum concitatis; à multitudine quidem humorum supervacaneorum, eorumque motu ac promptitudine ad excretionem: quippe cruditatis unica notitia est lentor ac crassities. Potius naturæ oppressæ luctam quandam ac impetum ad se liberandum indicat is orgasmus; & non minus oritur ex parte organi inflammati, quàm alicujus humoris turgescens.

Medio autem gestationis tempore, cùm fœtus firmiter utero alligatur, commodè fit: nam junior fœtus, ob levem placentæ adhæSIONem, facilè excutitur: senior verò, ob suum motum jam vehementem, cathartorum irritationis & tormina, quæ ipse cum matre ex parte sentit, ægrè patitur.

II.

Ἐν τῇσι φαρμακίῃσι τοιαῦτα ἄσεν ἐν τῷ σώματι, ὅκοῖα καὶ αὐτόματα ἴοντα χρῆσιμα: τὰ δ' ἐκαστὴς ἴοντα, παύειν.

In:

In purgationibus talia è corpore sunt du-
cenda, qualia etiam spontè prodeuntia utilia
sunt: contrario autem modo prodeuntia, si-
stenda.

III.

Ἦν μὲν, οἷα δὲ καθαίρειν, καθαίρων,)
ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρει· τὰ δὲ ἐναν-
τία, δυσχερῶς.

Si quidem, qualia purgari oportet, pur-
gentur, confert, & faciliè ferunt: contraria
verò, difficulter.

De talibus iudicium ferre à *prior*e
difficile est; facilitas verò tolerantiae ad
*poster*iorem spectat; sed experimentum
periculosum est. Natura autem nihil
sponte evacuare solet, nisi superfluum;
ita & medicationes nobis usui erunt, &
non aliter: nam sana corpora malè
purgantibus mulctari solent.

Vide supra, Sect. I. Aph. 2, 23, 25.
hæ quidem repetitiones ne effariò in-
culcandæ videntur, & quod aphorismo-
rum sectiones, ut scorsim scriptæ, ita
& editæ fuerunt; & quod, cum de
omnium difficillima medicatione, sci-
licet mulieris prægnantis, privatim jam
tractâset, hos duos aphorismos, tan-
quam ei s directorios, in memoriam
revocare voluit.

IV. Φαg-

IV.

Φαρμακδεῖν, θέρει Θ μ', μάλλον τὰς
ἀνω· χειμῶν Θ δ', τὰς κάτω.

Purgandum, æstate quidem, magis superiores ventres: hyeme verò, inferiores.

Æstate, maximè regionibus calidioribus, quales Græcia sunt & Italia, emetica danda, propter quotidianam ferè consuetudinem istarum gentium, & quòd ab ipsis purgantibus medicamentis, certè vehementioribus, scilicet antiquis ferè usitatis, febricula excitatur pro tempore; res certè æstate periculosa. Igitur hyeme potius, cùm frigidiora & firmitiora corpora fuerint, dejectiones moliendæ sunt.

Verùm quælibet humoris superfluitas eò, quòd vergit (inquit Hippocrates alibi de humoribus), ducenda est per loca convenientia; nempe *bilis* per inferiora, quod in intestina ejus effusio atque exitus est; *pituita* per superiora, quod ore & circa fauces maximè evacuatur; insensibilis perspiratio per cutaneos glandularum ductus; & sic de cæteris.

V.

ὑπὸ κωῖα, καὶ περὶ κωῖος, ἐρῶδες καὶ
εὐμακῆται.

Sub

Sub cane, & ante canem, difficiles sunt purgationes.

Ob summum calorem, quo vires labefactantur: maxime Græciâ; item medicamentis Græcorum purgatoriis consideratis: plures itaque hoc tempore purgati in febres incidunt, teste Galeno; idem non rarò accidisse aquarum medicatarum potatoribus novi.

VI.

Τὰς ἰχνῆς, καὶ εὐσημέας, ἀνω φαρμακῶν, ὑποσελλομένους χειμῶνα.

Graciles, & faciliè vomentes, fursum purgandi, vitantes hyemem.

Vomitibus vehementes ab elleboro albo frigidos sudores rigoresque ferè excitant; unde eo dando hyemis temperies frigida vitanda est. Gracilibus verò non convenit colliquatio ex vehementioribus purgantibus. Vide Sanctorii Aph. 19. Sect. 4.

VII.

Τὰς ἢ δυσσημέας, καὶ μέσας εὐσαρκούς, κάτω, ὑποσελλομένους θέρος.

Difficiliter autem vomentes, & mediocriter carnosì, deorsum, vitantes æstatem.

Ex

Ex colliquatione, etiam mediocriter carnofis, & ubi aliquid fit demptioni aptum, certè æftatis calore, peffima fymptomata metuenda funt.

Illud autem intereft inter emeticum & potionem purgantem, id eft, inter ftomachum & inteflina; quòd ab illo parum ex habitu corporis five venis elicitur; tantum ftomachum faucesque à pituita fuperflua liberantur: ab hoc verò in totis inteflinis, ipfoque ftomacho fit vehemens irritatio, humoresque confertim moventur, ruuntque ab ipsis maximis vifceribus; nimirum per patientiores ductus hepatis & pancreatis, præter innumeras alias glandulas, quæ fuos quoque humores evacuant, iftis ftimulis uifque provocatas.

Igitur rectè cavetur, nè tanta evacuatio fiat æftate, cùm vires imbecilles fint.

VIII.

Τὰς ὃ φθινώδεις, ὑποσελλομένης τὰς ἀνω
(φαρμακείας.)

Tabidi verò, vitantes (purgationes) furfum.

IX.

Τὰς ὃ μελαγχολικὰς, ἀδελφείως τὰς κάτω.
πρὸς αὐτὰς λοσισμὸν τὰναντία περσινθεῖς.

Melan-

Melancholicos autem, uberiùs deorsum purgabis. Eâdem ratione, contraria adhibens.

Phthificis igitur purgantium usus probatur; maximè, quæ vomitum non moveant, ne amplius lædantur respirationis instrumenta. At quantos clamores nostri homines tollunt contra istas medicationes per inferiora; vehementer tamen errant; cùm nihil magis proficeret, istis pulmonum ulceribus curandis, quàm dejectiones; præsertim ineunte, imò medio illo morbo; nam extremo, ubi jam carnes colliquatæ fuerint, funestâ diarrhœâ ferè spontaneâ, ob viscerum infirmitatem, corripì solent. Illud sanè nostri non animadvertunt, cùm lac asininum in hoc morbo cupidè & animosè perscribant, id ab antiquis purgationis causâ semper exhibitum fuisse; ut ex pluribus locis constat in scriptis Hippocrateis.

Idem & sequenti Aphorismo patet, phthificos leniter purgandos esse; id est, quantum lac asininum, putà, efficere potest. Nam melancholici, ait, plenius aut uberiùs phthisi is purgandi sunt; eadem ratione, quòd cor & cerebrum afficit melancholia, perinde ut phthisis pulmones; nempe partes corporis

tr
h
li
p
cu
ra
str

q
op
laro

p
teria
malu

V
rum
tellig
scilicet
fertin
que
que
atque
lat:
aut in
sum
qualis
angin
& san

poris superiores; ideo in utrisque contraria, id est, deorsum purgantia, adhibenda sunt. At melancholici difficilimè moventur, ideo conandum est eos plenius purgare per inferiora; quia evacuationes etiam vehementiores facillè ferant; & quòd bilis meatus in his obstructi sint.

X.

Φαρμακείαν ἐν τοῖσι λίαν ὀξείσιν; ἢ ὀρσῶν, αὐθιμερόν· χρονίζων γὰρ ἐν τοῖσι τοῖς-
ταῖσι, κακόν.

Purgandum in valdè acutis, si turgeat materia, eàdem die: morari enim in talibus, malum est.

Vide suprà Sect. 1. Aph. 22. Humorum autem turgescentiam aliter intelligere vellem, ac priores Interpretes; scilicet materiam, quæ subitò & confertim è massa sanguinis in plerasque glandulas impetum faciat, easque ingressa in tumorem, quendam, atque inflammationem vehementem tollat: tantam igitur materiæ acris copiam, aut insensibiliter dissipari, aut in abscessum concoqui expectare non licet, sed qualis qualis sit, evacuare. Igitur in angina, putà, quæ peracutus morbus est, & sanguis illicò mittendus, & elaterium

ex linctū dandum est, ut materia utrinque à glandulis evocetur. Igitur iste orgasinus è glandulis inflammatis potius oritur, quàm à crudæ materiæ multitudine, aut effervescentia.

XI.

Ὅσοισι σφόροι, καὶ περὶ τὸ ὀμφαλὸν πόνοι, καὶ ὀσφύϊ αἰσθημα, μὴ λυόμενον, μήτε ὑπὸ φαρμακείης, μήτ' ἄλλως, ἐς ὕδρωπα ξηρὸν ἰδρῦεθ'.

Quibus tormina, & circa umbilicum dolores, & lumborum dolor, qui neque purgante, neque aliter solvitur, in hydropem siccum firmatur.

Vide ut morbi, ex usu medicamentorum, etiam Hippocrati cogniti fuerint; siquidem ventris tumor, qui nec elaterio, nec diureticis solvi potest, nec dolores sedari, tympanias futurus est, & non ascites.

XII.

Ὅσοισι κοιλία λεντηριώδεις, χαμῶν φαρμακδεῖν ἄνω, κακόν.

Quibus alvi sunt lientericæ, eos hyeme fursum purgare, malum est.

In lienteria, ob subitam ventriculi inanitionem deorsum, difficile esset fursum

furfum purgare; & vomitoria hyenæ data, ut fuprà dictum eft, malum: pejus autem in inteftinorum morbis, maximè fi lienteria fit ex aliqua exulceratione, fummas inteftinorum partes occupante; nam ea fola apta funt evomi naturaliter, quæ in ventriculo continentur.

XIII.

Περὶ τοῦ ἐλλεβορέας, τοῖσι μὴ ῥηϊδίως
ἀνὰ καθαρῶν ποσὶ, περὶ τῶν ποσὶ περὶ
ῥαίνων τὰ σώματα, πλείονι τροφῇ, καὶ ἀνα-
παύσει.

Ad elleboros, qui non faciliè furfum purgantur, *is* ante potionem corpora perhumectanda, copiofiore alimento, & quiete.

Id eft, ad omnem medicamentum purgans, five id fit furfum deorfumve, expediendum; maximè ad elleborum album, in morbis chronicis tanti ufus apud antiquos. Ejus igitur tutus adhibendi modus eft, poft cœnam pleniorẽ, & quietem. Nam plurimum alimentum fumptum, & fomnus, corpora humectant; id eft, ut plurimus cibus per glandulas digeratur, fomno & quiete opus eft; exercitio verò vehementiori nimium difflatur, atque exhauritur glandularum promus condus.

XIV.

Ἐπὶ πάντις ἐλλέβορον, πρὸς μὲν τὰς
κινήσεις τῶν σωμάτων, μᾶλλον ἄγειν. πρὸς
δὲ τοῦ ὕπνου, καὶ μὴ κινήσεως, ἥσσον. δηλοῖ
δὲ καὶ ἡ ναυιλίη, ὅτι κίνησις τὰ σώματα
ταράσσει.

Ubi biberit quis elleborum, ad motiones
quidem corporum, magis ducit. Ad somnos
verò, & quietem, minùs. Declarat autem
etiam navigatio, quod motus turbat corpora.

XV.

Ἐπὶ βόλῃ μᾶλλον ἄγειν τὴν ἐλλέβορον,
κίνησιν τοῦ σώματος· ἐπὶ δὲ παῦσαι, ὕπνον ποιῆσαι,
καὶ μὴ κίνησιν.

Quando vis magis ducere elleborum, moveto
corpus. Quando vero cessare, somnum facito,
& non moveto.

Alia quoque cautio, sumpto helle-
boro, datur, ut efficax sit ad vomen-
dum; nempe corpus moveri oportere.
Atque hoc regimen in purgatoriis quo-
que medicamentis imperatur. Imò sola
agitatio corporis, sine ullo medicamen-
to, sufficit in plerisque ad vomitum
provocandum, id quod constat ex navi-
gatione. Strenuo sanè argumento, quie-
tem & somnum omnes concoctiones pro-
movere; nempe stomachi, cordis, visce-
rumque:

rūmque: quæ cū naturales sint, nobis invitis, & planè ignaris tantæ rei, intra nos perficiuntur.

Sin vomitum sistere vis, decumbere jube, & somnum facito: an opio?

XVI.

Ἐλλέβορος ἐπκίνδυνον τοῖσι τὰς σάρκας ὑψίεας ἔχουσι· σπασμὸν γὰρ ἐμποιεῖ.

Elleborus periculosus est sanas carnes habentibus: convulsionem enim inducit.

Vide Sect. 2. Aph. 36, 37.

Non mirum, si superioribus Aphorismis tantum laboraverit in exhibendo elleboro, cū sanis valdè periculosus: igitur ægros solūm eo medicari oportet; ubi scilicet corpora humoribus supervacaneis obstructa sint; maximè cum nervorum perpetua quadam tensione, ut in phreneticis: in sanis verò, ubi nulli humores superflui, nec ista tensio, propter operationis vehementiam, facit convulsionem.

XVII.

Ἀπυρέτω ἐόντι, ὑποσίψιν, καὶ καρδιασμός, καὶ σκοτόδινον, καὶ σόμα ἐκπικρέμωρον, ἀνω φαρμακείης δεῖται, σημαίνει.

Non febricitanti, appetitus dejectus, & oris ventriculi morsus, & tenebricosa vertigo, &

os amarefcens, furfum purgante opus effe, indicat.

Atque hæc indicia funt, cui elleborus ufui fit: at ante omnia, is febre careat, oportet.

XVIII.

Τὰ ὑπὲρ τῆ φρενῶν ὀδυνήματα, ὀκόσα καθάροι· Δίον, ἀνω φαρμακείης δέσθης, σημαίνης· ὀκόσα δὲ κάτω, κάτω.

Supra feptum tranfverfum dolores, qui purgatione egent, furfum purgante opus effe, indicant. Qui verò infra, deorfum.

Ex humorum ferè inclinationibus evacuationes inftituendæ funt. At contra hunc Aphorifinum, pleuritis, peripneumonia, & dolor capitis, non egent purgatione, ut nec angina; & tamen elaterio hæc optimè fanantur per inferiora. Dices, dolores illos effe debere in ventriculo, aut in via, quæ ad ventriculum ducit, & per quam vomitione commodè expurgentur.

XIX.

Ὀκόσοι ἐν τῇσι φαρμακοποσίῃσι μὴ δι-
ψῶσι καθαρεύμενοι, ἢ πᾶν, πείν ἢ δι-
ψῆσιν.

Qui

Qui in purgantium portionibus non sitiunt, dum purgantur, non cessant, priusquam sitiverint.

De antiquorum medicamentis vehementissimis, omni superfluo humore effuso, id præcipuè dictum puta : imò à mitissimis nostris sitis accendi solet ; nempe ex pituitæ etiam necessariæ evacuatione, & copiosa bilis irruptione in intestina ; cujus amaritudine nauseante ventriculus & gula, ipsumque tandem os infestatur.

XX.

Ἀπυρέτοισιν εἶσιν ὡς γῆνι θερμῷ, καὶ γενάτων βάρῳ, καὶ ὀσφύϊ ἀλγῆμα, κάτω φαρμακείης δεινῆς σημαίνει.

Non febricitantibus si fiat tormen, & genuum gravitas, & lumborum dolor, deorsum purgante opus esse indicat.

Eadem cautio hic quoque exhibetur, de non febricitantibus, ac quæ supra, Aphor. 17. Igitur medicationes neque supra neque infra, id est, pro loco & inclinatione noxiorum humorum, iis adhibendi sunt, qui febricitent.

XXI.

Ὑποχωρήματα μέλανα, ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἀπ' αὐτομάτε ἰόντα, καὶ ξυὶ πυρετῶ, καὶ

ἢ ἀνὰ πυρετῶ, κάκιστα. καὶ, ὁκόσω ἂν τὰ
 χρώματα παχυνμάτων πλείω πονερότερα
 ἢ, μᾶλλον κάκιον· ἔωι φαρμάκῳ ᾧ, ἀμεινον.
 καὶ, ὁκόσω ἂν χρώματα πλείω, ἔ πονερότα.

Dejectiones nigræ, qualis sanguis niger,
 sponte prodeuntes, & cum febre, & sine fe-
 bre, pessimæ. Et, quantò colores dejection-
 um plures fuerunt peiores, eò deterius: cum
 purgante verò, melius. Et, quantò colores
 plures, non mali *sunt*.

Dejectiones atratæ, spontè ortæ, sive
 è sanguine extravasato, sive è bile ni-
 gricante, pessimæ.

At cave temerè putes varios colores,
 medicamento purgante vel sponte de-
 jectos, his vel illis humoribus nescio
 quibus peculiare esse; sed potius ipsi
 medicamento vel cibis crudis in inte-
 stinis hærentibus ascribendos esse.

XXII.

Νησημάτων ὁκόσων ἀρχομένων, ὡς χολή
 μέλαινα ἢ ἄνω, ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

Morbis quibusvis incipientibus, si bilis atra
 vel sursum, vel deorsum prodierit, lethale.

Quinam sit iste humor, nescio: fortè
 in Græcia aliæ hominum proprietates
 fuerunt, ob aliam victûs rationem: nam
 alimenta plurima iis fuerunt usui,
 nobis

nobis prorsus incognita atque intacta ; unde bilis, quæ nobis ferè flava, aut subviridis & æruginosa , iis in atram, aut valdè nigricantem sæpius mutari potuerit, & tantæ esse malitiæ, ut in-eunte quocumque morbo ejecta, mortem semper minaretur.

XXIII.

Ὅκοιοιτιν ἐκ νεσημάτων ὀξέων, ἢ ἐκ πολυχρονίων, ἢ ἐκ τραμάτων, ἢ ἄλλως πῶς λεπλωμένων, χολὴ μέλαινα, ἢ ὁκοῖον αἷμα μέλαν, ἐπέλθῃ, τῇ ὕστεράν σπορνήσκει.

Quibuscunque, ex morbis acutis, aut ex diu-
turnis, aut ex vulneribus, aut aliter quocum-
que modo extenuatis, bilis atra, vel qualis
sanguis niger, prodierit, postridiè moriuntur.

Il est, bilis atrata, & præter-
naturalis. At vehementer errant, qui
istum humorem, sanguinis nigri æmu-
lum, melancholiam appellant, ac si in
rerum natura talis humor uspiam ex-
stiterit. Fateor equidem esse aliquam
bilis nigræ descriptionem apud veteres ;
nempe humorem quendam fuscum, li-
quidiusculum, & non grumosum, qui
fulgentem habeat nigredinem ; & præ-
terea, qui mordax sit, sicuti acetum,
qui terram rodât, fermentetque : hæc
autem

autem descriptio vana est, deque re nescio quâ, certè nuspiam apud nos quod scio, nisi in imaginatione existente.

A vulnere verò extenuatis talem humorem prodire, sanguinem ex tota massa corruptum exeuntem arguit; & similiter in morbis, ipsum quoque in putrilaginem quandam colliquatum, viscerumque itinera laxata, ac resoluta, mortis instantis indicium est.

XXIV.

Δυσεντερία, ὡς ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἀρξήσῃ, θανάσιμος.

Dysenteria, si ab atra bile inceperit, lethale.

Dysenteria à bile, aliquo noxio medicamento aut victu malo atrata, lethalis; quòd à talibus venenis ferè intestinorum cancer insanabilis oritur. Ita ab *aquis ferrugineis nostris* diu & supra modum haustis, non semel vidi bilem ex arugine nigricantem, primum dejici, mox dysenteriam sequi, cancerosque tandem in intestinis gigni lethales.

XXV.

Αἷμα ἄνω ῥέ, ὁποῖον ἂν ᾖ, κακόν· κάτω δ', ἀσθὲν, μέλαν ὑποχρώρεον.

Sanguis

Sanguis sursum quidem, qualiscunque sit, malum. - Deorsum verò, bonum, niger subtus secedens.

E pulmonibus quidem, aut ex aliis vasis excretoriis circa fauces, non rarò ulcus sequitur, & phthisis.

An per nigram dejectionem hæmorrhoidas internas intelligit, à quibus minus periculum est; imò insigni remedio sunt melancholicis, adeoque bonum? An è vasis majoribus viscerum excretoriis?

XXVI.

Ἦν ὑπὸ δυσεντερίης ἐχόμενῳ οἷς σάρκα
ὑποχωρήσωσι, θανάσιμον.

Si à dysenteria detento velut carunculæ secesserint, lethale est.

Nempe istas intestinorum glandulas cancras corruptas putridasque, frustulatim ejectas.

XXVII.

Ὅκείσιον ἐν τοῖσι πυρελοῖσιν αἰμορραγίᾳ
πληθὺς ὁκοθεν, ἐν τῇσιν ἀναλήψει, τε-
λέοισιν αἱ κοιλίαι καθυστερῶν.

Quibus per febres sanguinis copia undecunque eruperit, in refectionibus, his alvi humectantur.

Nimi-

Nimirum, ex critica solutione febris; his, cum reficiantur, ex imbecillitate ventriculi & intestinorum, crudior chylus est, unde fæces alvinæ liquidiores. Itaque à multo valetudinariis sanguine misto, quocunque id morbo fiat, an animi & cautionis gratiâ, ut moris est nostris hominibus, purgatoria statim exhibere, propter ventres humidiores, periculosum est.

XXVIII.

Ὅκείσοις χολώδεα τὰ διαχωρήματα,
καφώσι· ἐπισηνομένης, παύει· καὶ ὁκείσοις
ἰσχωσις, χολωδέων ἐπισηνομένων, παύει.

Quibus biliosæ sunt egestionēs, surditate superveniente, cessant. Et, quibus surditas, biliosis supervenientibus, cessat.

Vide infrà, Aphor. 60. de surditate, quæ repente fit in febribus, aut aliter. Illud cogita, cerumen sive sordes aurium bilem & saporem & colorem quodammodo referre; ac si glandulæ aurium quandam bilis speciem naturaliter conficerent.

XXIX.

Ὅκείσοισιν ἐν τοῖσι πυρελοῖσιν ἐκλαίοισιν
ἔῃσι ῥίψα γίνεῃ, δύσκειλα.

Quibus

Quibus per febres sextâ die rigores fiunt,
difficiliter judicantur.

Rigores medio aliquo morbo acuto
ortos, malitiam indicare, & funestum
ferè exitum; quòd novæ quasi accessio-
nes fiant corpore jam fracto atque
labefactato.

XXX.

Ὅκείσοισι παροξυσμοὶ γίνονται, ὡς ἂν
ᾤοντο ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ, ἐς τὸ αὐτεῖον τὸ αὐτὸν
τὸ ᾤοντο ὡς ἂν λάβῃ, δύσχεστα.

Quibus exacerbationes fiunt, quâcunque
horâ dimiserit febris, postridie eâdem horâ,
si corripuerit, difficiliter judicantur.

Vel ipsa mutatio temporis accessionum
in bonis est; æqualesque paroxysmi fe-
briles non ex crisiûm natura sunt,
etiâmsi vehementi sudore finiantur.

At jam (quocunq; modo febrium inter-
mittentium paroxysmi fiant, (Deobenigno
gratias) remedium habemus, ut certissi-
mum, ita tutissimum: nempe, illum ad-
mirabilem corticem Peruvianum.

XXXI.

Τοῖσι κοπῶδες ἐν τοῖσι πυρετοῖσιν, ἐς
ἀσθενείαν, καὶ ὡς τὰς γυναῖδας μάστιγα, αἱ ἰα-
τρῆαι γίνονται.

K

Lassar

Lassatis per febres, ad articulos, & circa maxillas maximè, abscessus fiunt.

De intermittentibus diuturnis, aliisve acutis febribus, intelligitur; scilicet, donec ex longo decubitu, & mora humorum in articulis, & maximè circa maxillas, id est, in extremis partibus accumulatorum, abscessus fiant. Hi tamen abscessus, ob benignitatem februm in nostris septentrionalibus regionibus rarissimè fiunt; aliter, credo, se res habuit in Græcia, ubi ipsa pestilentia inter indigenas morbos numeratur. Aptitudo autem istarum partium ad abscessus nutriendos, vel quòd glandulosæ præ cæteris sunt, ut maxillæ; vel quòd sanguis lentius in iis movetur, quòd extremæ sint.

XXXII.

Ὅμοιοις ἢ ἀνισαμφοῖσιν ἐν τῇ νῦσῳ τι πονέει, ἐπὶ αὐτὰ αἱ πρὸς ἀσπίες γίνονται.

Quibus ex morbo resurgentibus aliquid dolet, ibi abscessus fiunt.

XXXIII.

Ἀτὰρ, ὡς καὶ περὶ πεπονηκός τι ἢ περὶ τὸ κορίν, ἐπὶ αὐτὰ σπείζει ἢ νῦσθαι.

Sed

Sed &, si quid doluerit ante morbum, ibi se figit morbus.

Utriusque Aphorismi ratio petenda est ex orbe sanguinis turbato, partisque alicujus imbecillitate. Nam ex *dolor* inflammatio, ex inflammatione, cujus notitia est partis rubor & durities, vasorum minimorum angustia fit, impeditusque ideo in ea sanguinis cursus; multoque magis ejusdem partis prohibetur insensibilis perspiratio, quæ à sanguine ritè circulato plurimum dependet; unde morbus, & ex acrimonia accumulati humoris crudi tandem abscessus fiunt. Atque hæc contingunt & ante & post morbum finitum, modo dolor & labor partem aliquam vehementer affecerit; aut infirmitas in aliqua parte ante morbum privatim extiterit.

XXXIV.

Ἦν ὑπὸ πυρετῷ ἐχωμῶν, οἰδηματὶ μὴ ἐόντι ἐν τῇ φάρυγγι, πρὶς θανάτου ἐπιστρεῖ, θανάσιμον.

Si à febre detento, tumore in faucibus non existente, suffocatio ex improvise superveniat, lethale.

XXXV.

Ἦν ὑπὸ πυρετῷ ἐχωμῶν ὁ τεύχληθ' ἱζαίρης ἐπεραφῇ, καὶ μόλις κατατίθενται

δύνη), αἰδήμαθ' μὴ ἐόνθ', θανάσι-
μος.

Si à febre detento collum derepente inver-
sum fuerit, & vix deglutire possit, tumore
non exiitente, lethale.

Illa symptomata hic & in sequenti
Aphorismo narrata, ex malitia febrium
pestilentialium oriri existimo, quod raro,
si unquam, apud nos contingere solent.

XXXVI.

Ἰδρώτες πυρελαίνουσιν ἢ ἀρξάνθ', ἀσα-
θοὶ τετραῖοι, καὶ πενταῖοι, καὶ ἑξήματαῖοι, καὶ
ἐνναῖοι, καὶ ἐνδεκαῖοι, τεσσαρεσκαδε-
καῖοι, καὶ ἑπτακαδεκαῖοι, καὶ μὴν, καὶ
εἰκοστῇ, καὶ ἑξήκοντ' καὶ εἰκοστῇ, καὶ τριακοντῇ
πρώτῃ, καὶ τριακοντῇ τελευτῇ. ἔτοι γὰρ οἱ
ἰδρώτης νέσες κείνουσιν. οἱ δὲ μὴ ἔτι γινώ-
σκουσιν, πόνον σημαίνει, καὶ μῆκ' ὥστε, καὶ
ἐκτετασμένους.

Sudores febricitantibus si inceperint, boni
sunt die tertiâ, & quintâ, & septimâ, & nonâ,
& undecimâ, & quartâ decimâ, & septimâ
decimâ, & vigesimâ primâ, & vigesimâ
septimâ, trigesimâ primâ, & trigesimâ quartâ.
Hi enim sudores morbos judicant. Qui verò
ita non fiant, laborem significant, & morbi
longitudinem, & recidivas.

Dierum judicatoriorum rationem alii
videant : sudor certè, ut aliæ excretio-
nes

nes sensibiles criticæ interdum esse possunt, si in eundem incidant d'em, quo febris accedit aut exacerbat: at plerumque mali moris sunt. Profecto cortex Peruvianus sudorem omnino nullum excitat; tantum omnigenas concoctiones è vestigio emendat, sine ulla apparente & sensibili evacuatione; nisi aliquibus alvum aliquoties, idque leniter admodum movet.

XXXVII.

Οἱ ψυχροὶ ἰδρωτές, ζῶσι μὲν ὁξὺ πνεῦμα
γινόμενοι, θάνατον· ζῶσι πρηνέστερον δὲ, μήποτε
νέστερ σήμαίνεσι.

Sudores frigidi, cum acutâ quidem febre evenientes, mortem: cum mitiore verò, morbi longitudinem significant.

Quæritur, quomodo febre calidissima hominem detinente, sudor fiat frigidus? Sudores frigidi magnam glandularum resolutionem atque apertionem indicant: hæ autem glandulæ cum itinera sunt, & receptacula sive officinæ concoctionis humorum insensibiliter perspirandorum, in frigidis sudoribus nihil horum rectè fit, nec recipiunt à cordis debilitate materiam concoquendam, nec eam continent; sed cruda, si qua in patentissimis glandu-

larum meatibus insit; & frigida, cùm jam ferè extra sanguinis circulum sit, effluit.

XXXVIII.

Καὶ ὅκῃ ἐνὶ τῷ σώματι ἰδρῶς, ἐνῆλθῃ
φρεσὶ ἢ νῆσον.

Et quâ corporis parte inest sudor, ibi morbum esse indicat.

Ita phthifici ferè pectore, circa col-
lum caputque sudant: quo tempore
cavendum, ne pharmaca aut magna
remedia præscribantur, in quibus sunt
opium.

XXXIX.

Καὶ ὅκῃ ἐνὶ τῷ σώματι θερμὸν, ἢ ψυ-
χρὸν, ἐνῆλθῃ ἢ νῆσον.

Et quâ corporis parte inest, calor aut
frigus, ibi morbus est.

Ita febris ardens in toto corpore est:
& rigor ex frigore similiter in febribus
intermittentibus, totum hominem occu-
pat.

XL.

Καὶ ὅκῃ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαί, καὶ
ὡς τὸ σῶμα καταψύχῃ, ἢ αὐθις θερμαί-
νῃ, ἢ χρωμαῖ τερον ἢ ἑτέρας γίνεῃ, μήκῃ
νῶσα σημαίνε.

Et

Et ubi in toto corpore mutationes, & si corpus perfrigeretur, aut rursus calefiat, aut color alius ex alio fiat, morbi longitudinem significat.

Coloris mutationes subitæ & variæ, calorisque & frigoris vicissitudines, ad crisin, sive ad concoctiones instabilitatem, & vires infirmas arguunt.

XLI.

Ἰδρῶς πολὺς ὅξ ὕπνου ἀνὰ φανερῆς αἰ-
τίας γινόμενός, τὸ σῶμα σημαίνει ὅτι πλείονι
τερόφῃ χρεείῃ. ὡς ὃ τερόφῳ μὴ λαμβάνοντι
τὸτο γίγνηται, σημαίνει ὅτι κενώσις δέεῃ.

Sudor multus à somno citra causam manifestam factus, corpus uberiori alimento uti significat. Si verò cibum non capienti hoc fiat, evacuationem indigere significat.

Utrumque ob impeditam tertiam concoctionem accidit; illud propter copiam alimenti dissipandi, hoc verò ob cruditates glandulis inhærentes.

XLII.

Ἰδρῶς πολὺς, ψυχρὸς ἢ θερμὸς, αἰ-
τίων, ὃ μὲν ψυχρὸς μέζω, ὃ δὲ θερμὸς
ἐλάσσω νῆσον σημαίνει.

Sudor multus, frigidus aut calidus, semper

per fluens, frigidus quidem majorem, calidus verò minorem morbum significat.

Frigidus sudor organorum concoquentium quandam impotentiam sive resolutionem arguit: calidus contrà, vires ægroti, minoremque cruditatem indicat.

XLIII.

Οἱ πυρετοὶ, ὁκοσοὶ μὴ διαλείποντες διατείνης ἰχυρότεροι γίνονται, μᾶλλον ἐπικίνδυνοι· ὅτῳ δ' ἂν τρέπω διαλείπωσι, σημαίνει ὅτι ἀκίνδυνοι.

Febres, quæcunque non intermittentes tertiâ die vehementiores fiunt, magis periculosæ: quocunque autem modo intermittant, quod sine periculo sint significat.

Nam dies tertius à decubitu, cùm vehementior sit, continuarum febrium indicium est; quæ sine periculo nunquam sunt: intermittentes verò per se periculo carent; tamen ex abusu ægrotorum aut medicamentorum, aut atatibus quibusdam, aut corpore aliàs infirmo, lethales interdum sunt. At antiquis semper longi morbi fuerunt, corpora diu miserèque frangentes. Nostri verò seculi felicitas est, remedia, non minus tuta quàm certa, his tandem morbis invenisse.

XLIV. Ὁκό-

XLIV.

Ὅσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τείοισι φύ-
μαλα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι ἐγείνοντο.

Quibus febres longæ, his tubercula ad
articulos, aut dolores fiunt.

XLV.

Ὅσοισι φύμαλα ἐς τὰ ἄρθρα, ἢ πόνοι
ἐκ πυρετῶν μακρῶν γίγνοντο, ἔτοι σίλοισι
πλείοσι χρέοντο.

Quibus tubercula ad articulos, aut dolores
ex febribus longis fiunt, hi plurimis utuntur
cibis.

Ista tubercula & dolores ad articulos
ex longis febribus mala indigenæ fuisse
videntur Græcis, Asiæque populis. Ni-
mirum ex victu plurimum à nostro dis-
crepante, & calore regionum: sed ple-
nior cibatio, & remediorum ignorantia,
an abstinencia dicam, diuturnitati fe-
brium istarum multum contribuerunt.
Nam extrema membra imbecilla ali-
mentorum, certè mali succi, ponderi,
concoctioni, dissipationique imparia
sunt.

XLVI.

Ἦν ῥιγὼ ἐπιπίπῃ πυρετῷ μὴ διαλεί-
ποντι, ἥδη ἀσθενεῖ ἐόντι, θανάσιμον.

Si

Si rigor incidat febri non intermittenti, debili jam existenti ægro, lethale.

Rigor est maxima totius corporis concussatio; qui si media febre continuâ sæpius accidat, viribus ægri jam fractis, lethale est; etenim novos morbi insultus & malignos indicat.

XLVII.

Αἱ ἀποχρέμψεις αἱ ἐν τοῖσι πυρελοῖσι μὴ διαλείπουσιν αἱ περιδυναί, καὶ αἱματώδεις, καὶ δυσώδεις, καὶ χολώδεις, πάντα κακά. ἀποχωρεῖσαι δὲ καλῶς ἀγαθαί. καὶ κατὰ τὰς διαχωρήσεις, καὶ κατὰ τὰ ὕδα. ὡς δὲ μὴ τι τῶν συμφερόντων ἐκκρίνηται διὰ τῶν τόπων τῶν κακῶν.

Exscreationes in febribus non intermittentibus lividæ, & cruentæ, & graveolentes, & biliosæ, omnes malæ sunt. At probè secedentes, bonæ. Et eadem ratio est quoad alvi egestionem, & quoad urinas. Si verò nihil ex conducentibus excernatur per hæc loca, malum.

Ferè hæ exscreationes cruentæ & graveolentes in pestilentia signis numerantur. Idem animadvertendum est de dejectionibus & urinis, siquidem exeant, etiamsi prava, cum bona tamen tolerantia, spes est.

XLVIII. Έν

XLVIII.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπσι πυρετοῖσιν, ὡς τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ἢ, τὰ δὲ ἐνδον καὶνῷ, καὶ δίψῳ ἔχῃ, θανάσιμον.

In non intermittentibus febribus, si externa quidem frigida sint, interna verò urantur, & sitim habeant, lethale.

XLIX.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρετῷ, ὡς χεῖλος ἢ ὄφρυς, ἢ ὀφθαλμός, ἢ ρίς διασπαρῇ, ὡς μὴ βλέπῃ, ὡς μὴ ακέῃ, ἢ δὴ ἀθενέσθαι ἐόντι τῷ σώματι, ὃ, τι ἀν' τετέων γήνη, ἐσγυς ὁ θάνατος.

In febre non intermittente, si labium, aut supercilium, aut oculus, aut nasus pervertatur, si non videat, si non audiat, corpore jam debili existente; quicquid horum fiat, in propinquo mors est.

L.

Ὅτε ἀν' ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γήνη, καὶ πρᾶξερσώῃ, θανάσιμον.

Ubi in febre non intermittente difficultas spirandi, & delirium fit, lethale.

Pergit in enarrandis aliis signis febrium pestilentialium. Imò in principiis quoque febrium intermittantium hæc

hæc pleraque ferè accidunt, scilicet ob bilem in intestina effusam; unde frigus, horror, rigorque, tanquam à veneno aliquo sumpto. Interiores interim partes ab ista bile uruntur, sitisque fit vehemens: hæc autem si in febribus continuis plurium dierum contingant, actum est: quòd hæc quasi recidivæ quædam sunt in prima & pejora mala, viribus jam prostratis victisque. Nam continua ab intermittente in eo tantùm differre videtur, quòd illa unica & vehemens sit accessio tot dierum; hæc verò in plures minutasque accessiones intercisa sit.

LI.

Ἐν τοῖσι πυρελοῖσιν ἄποσημαλα, μὴ λυόμενα πρὸς τὰς πρῶτας κρίσεις, μῆτε νέου σημαίνε.

In febribus abscessus, qui non solvuntur ad primas judicationes, morbi longitudinem significant.

Bubones luem veneream non solvunt, sed ejus virulentiam indicant; ita nec iidem in ipsâ pestilentia semper salutares sunt; alique similes abscessus non judicatorii in plerisque febribus, terræ certè Græciæ quin frequentissimi fuerint, nullus dubito.

LII. Ὅτι

LII.

Ὅκοσοι ἐν τοῖσι πυρελοῖσιν, ἢ ἐν τῇσιν ἄλλησιν ἀρρώσισι, καὶ περ αἰετὶν δακρύουσιν, ἢ δὲν ἀτοπον. ὅκοσοι δὲ μὴ καὶ περ αἰετὶν δακρύουσιν, ἀτοπώτερον.

Quicumque in febribus, aut in aliis infirmitatibus, ex proposito (i. e. ob causam) lachrymantur, nihil inconueniens. Qui verò non ex proposito, magis inconueniens.

Lachrymæ involuntariæ, ex vi morbi, & non aliquo affectu proprio oculorum, aut animi motu affluentes; nempe ex glandularum osculis resolutis, malæ.

LIII.

Ὅκοσοις δὲ ἐπὶ τῇ δόνησιν ἐν τοῖσι πυρελοῖσι πλείονα γίνεσθαι, ἰσχυρότεροι γίνονται οἱ πυρελοί.

Quibus in febre ad dentes viscosa circumnascuntur, hæc febres fiunt vehementiores.

Pituita fanis liquidiuscula & copiosa in os effluere solet : cùm verò ea in febre viscosa ad dentes adhæreat, ejus paucitatem defectumque indicat, orisque glandulas tantùm non exiccatas esse, certè eas parum concoquere arguit.

LIV.

Ὅσοισιν ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ, βρα-
χέα ἐρεθίζουσαι, ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν,
& πάνυ τοι διψώδεις εἰσιν.

Quibus diu tussēs siccæ, paulum irritantes,
in febribus ardentibus, non admodum siticu-
losi sunt.

Quod tussi istâ saliva perpetim extun-
ditur, ad sitim paululum sedandam,
quamvis non ex toto, satisve pro magni-
tudine *febris ardentis*; cujus character
est, sitis inextinguibilis.

LV.

Οἱ ἐπὶ βεβῶσι πυρετοῖ, πάντες κακοὶ,
πλὴν ὅσῳ ἐφημέρων.

In bubonibus febres, omnes malæ, præter
ephemerās.

Illud mirari licet, in Græcia bubones
fuisse tam frequentes; ut non in pesti-
lencia tantum, sed & in febribus ali-
quibus diariis fierent; hos verò Hippo-
crates distinguere videtur, tanquam ab
exercitio & crapula ortos, & boni moris,
nec esse valde timendos; illos verò
malos, ac si ab aliqua malignâ febre
nascerentur.

Bubo-

[111]

Bubones autem rarissimi apud nos in ulla febre, pestilentia excepta; nisi in lue venerea, aut variolis interdum; utpote novis morbis, Hippocrati prorsus incogniti.

LVI.

Πυρέωντι ιδρώς ἐπιχρύβηται, μὴ ἐκλεί-
πονται τὰ πυρετὰ, κακόν. μικρὴ γὰρ ἡ νύσθαι,
καὶ ὑπερσίου πλείω σημαίνει.

Febricitanti sudor superveniens, febre non remittente, malum. Prolongatur enim morbus, & copiosorem humiditatem indicat.

Sudor, quia præter naturam est, febre raro solvit: sed concoctionem illam tertiam insensibilis perspirationis vitiata esse, cruditatesque abundare indicat; morbumque adeo trahi.

LVII.

Ἐπὶ πασμῶν, ἢ τετάνων ἐνοχλευσθήτω, πυ-
ρετός ἐπιχρύβηται λύει τὸ νόσημα.

A convulsione aut tetano (i. e. rigore) detento, febris superveniens solvit morbum.

Convulsiones, quæ per se invadunt, ferè ex repletionem habent generationem; quam febris dissolvit dissipatque. Etenim in convulsis & rigentibus, cor vehementer

comprimitur; contrà in febre id plurimum relaxatur, incitaturque.

LVIII.

Ἐπὶ καύσας ἐχομένην, ἐπιπλομένην ῥίσηθ',
λύσις (γίνεθ').

A febre ardente derento, rigore superveniente; solutio (fit.)

In illa maxima totius corporis concussionē, quæ rigoris natura est, cruditatum vehemens fit expressio dissipatioque; interdum insensibiliter, at multo sæpius per sensibiles omnimodas evacuationes; scilicet per sudores, alvi motum, vomitum. At hoc causodis naturam privatim spectare videtur; quæ febris Græcis, calidarumque regionum populis melius cognita est, quàm nobis.

LIX.

Τρίταια ἀκριβὲς κείνη ἐν ἑπτὰ αἰσθητοῖσι τὸ μακρότατον.

Tertiana exquisita in septem ad summum circuitibus judicatur.

Ita tertiana exquisita par est febri continuæ quatuordecim dierum. At hæc & illa non rarò citius judicari solent. Cur itaque culpatur admiranda illa
vis

vis corticis Peruviani, si eo utriusque curatio expediatur?

LX.

Ὅσοι σιν ἀν ἐν τοῖσι πυρελοῖσι τὰ πάντα
κωφῶν, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυέν, ἢ κοιλίῃ ἐκ-
ταραχθεῖσα, λυγρὸν τὸ νύσσημα.

Quibus in febre aures obsurduerint, his
sanguis è naribus effluens, aut alvus exturbata,
morbum solvit.

Hi motus critici, per sensibiles eva-
cuationes, si non febrem, certè ejus ali-
quod symptoma, ut surditatem, tollunt:
ita cortex Peruvianus dejectionibus inter-
dum febrem solvit, at multo sæpius insen-
sibiliter; nempe qualibet concoctiones
emendando, restituendóque ad suam
quasque integritatem.

LXI.

Πυρέωντι, ὡς μὴ ἐν τελευτῇ ἡμέρῃσιν
ὡρῇ ὁ πυρελὸς, ὑπερπιάζειν εἴωθεν.

Febricitanti, nisi in diebus imparibus dimi-
serit febris, reverti solet.

Ubi maxima est acerbatio, ibi fit
crisis: hæc certè excusatio quædam est,
si quando aliter eveniat, crisin ab im-
pari incipere, finiri pari. Variolæ

semper videntur finiri *undecimo*, si eruptionis dies quartus numeretur.

At quæ hæc tanta dierum religio est! Antiquos, inquit C. Celsus, admodum celebres Pythagorici numeri sefellerunt.

LXII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρελοῖσιν ἰκτεροι ἐπιγίγνοντο περὶ τῆς ἐπὶ αἱ ἡμερῶν, κακόν. (ὡς μὴ ξυμδύσεις ὑβρῶν καὶ τὴν κοιλίαν θύων.)

Quibus in febre morbus regius supervenit ante septimum diem, malum est. (Nisi confluxus humorum per alvum fiant.)

Febrem septimā quāque diē cum ictero redeuntem vidi. Vide quæ olim edidi de hac re, in libro de Aquis Medicatis Angliæ, p. 2.

LXIII.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρελοῖσι καθ' ἡμέραν πίψα γίνετο, καθ' ἡμέραν οἱ πυρελοὶ λύοντο.

Quibus, in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febres solvuntur.

LXIV.

Ὁκόσοισιν ἐν τοῖσι πυρελοῖσι τῇ ἐξ δόμῃ, ἢ τῇ ἐννάτῃ, ἢ τῇ ἐνδεκάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἰκτεροι ἐπιγίγνοντο, ἀσθόν. ὡς μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν ἦ. ὡς ὅ μὴ, καὶ ἀσθόν.

Qui-

Ev
ixue

In f
& oris

Quibus in febre septimâ, aut nonâ; aut undecimâ, aut quartâ decimâ morbus regius supervenit, bonum est: nisi dextrum hypochondrium durum sit: alioqui, non bonum.

In febribus iste rigor, sive concussatio vehemens corporis ex subitanâ bilis effusione in intestina provenit; quæ si quotidiana est, quotidie ista accessio finitur, ut solenne est in febribus intermittentibus.

Bilis eruptio ut febris causa esse solet, ita quamdiu in intestinis sit, & cum sanguine circuletur, paroxysmi durant: ubi verò in glandulas translata sit, reliquæ concoctiones, priores nempe ventriculi & venarum, recreari & convalescere incipiunt. Cur autem ista translatio bona & salutaris fieri nequeat ante diem septimum, me latet. Ipso autem hepate vitiato perfecta crisis à morbo regio exorta, minimè expectanda est.

Vide suprâ, Aph. 58.

LXV.

Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πρὶ τῆ κοιτίου καύμα ἰσχυρόν, καὶ καρδιᾶς, κακόν.

In febribus circa ventrem æstus vehemens, & oris ventriculi dolor, malum.

Sci-

Scilicet à bile plurimùm vitiata, an ab aliquo alimento crudo, aut venenatà potione, malòve medicamento dato; inter pestilentiaë symptomata.

LXVI.

Ἐν τοῖσι πυρεθοῖσι τοῖσιν ὀξέσιν, οἱ πασμοὶ, καὶ οἱ περὶ τὰ πλάσχηνα πόνοι ἰχυερί, κακόν.

In febribus acutis, convulsiones, & circa viscera dolores vehementes, malum.

A pravis humoribus in visceribus accumulatis; aut si ventriculo & intestinis isti dolores fiant, convulsiones à vitiosis alimentis malisve medicamentis oriri possunt.

LXVII.

Ἐν τοῖσι πυρεθοῖσιν οἱ ἐκ τῶ ὕπνων φόβοι, ἢ πασμοὶ, κακόν.

In febribus, ex somnis pavores, aut convulsiones, malum.

Ob motum cordis celerem atque irrequietum, musculorumque vehementem inter dormiendum tensionem; unde nullum levamen ab istiusmodi falso & laborioso somno: sed vanæ quædam imagines, & ex earum terrore convulsiones.

LXVIII. Ἐν

LXVIII.

Ἐν τοῖσι πυρελοῖσι τὸ πᾶνμα πρὸς-
κόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

In febris spiritus offendens, malum. Con-
vulsionem enim significat.

Imo ipsæ illæ spiritus interruptiones,
sive intercisa respiratio quædam quasi
convulsiones sunt; nam nobis invitis
fiunt.

LXIX.

Ὅσοισιν ὕδατα παχέα, θερμώδεα, ὀλίγα,
ἐκ ἀπυρελοῖσι, πλεονάζον ἐκ τῶν
λεπτῶν, ὀφείλει. μάλιστα δὲ τὰ τοιαῦτα ἔρχε-
σθαι οἷσιν ὡς ἀρχῇ, ἢ διὰ ταχέων, ὑπόσασιν ἰσχύει.

Quibus urinæ crassæ, grumosæ, paucæ, non
sine febre, copia ex his succedens tenuis,
juvat. Tales autem maximè prodeunt, quibus
ab initio, aut brevi, subsidentiam continent.

Urinæ, quæ subito demittunt subsi-
dentiam, concoctiores sunt: rectè
C. Celsus, alba urina concoquit, rufa
concoxit: hæ itaque maxime profunt,
quæ febricitantibus, cùm crassæ fuerint,
& paucæ, multitudine jam, tenuioresque
prodeant; at quæ subsidentiam tamen
suam continuò ostendant.

LXX. Ὅσοι-

LXX.

Ὅσοισι ὃ ἐν πυρελοῖσι τὰ ἔρα ἀναίετα-
 εξαίρετα, οἷον ὑποζυγίων, τέλεισι κεφδη-
 γίαι ἢ πάρεσιν, ἢ παρίστον.

Quibus autem in febre urinæ conturbatæ,
 qualis jumentorum, his capitis dolores aut
 adsunt, aut aderunt.

Equorum urinæ naturaliter crassæ
 & albidæ meiuntur; avium similiter;
 boum verò ex rufo crassescunt; at
 humanæ etiam febricitantium, nisi fri-
 gidæ, & aliquantisper excretæ, non
 conturbantur; at quomodo dolorem
 capitis privatim indicent, non video.

LXXI.

Ὅσοισι ἐβδομαία κείνη, τέλεισιν ἐπ-
 νέφρον ἴχθι τὸ ἔρον τῇ τέλει ἐρυθρὸν, καὶ
 τὰλλα καὶ λόγον.

Quibus morbi septimâ die judicantur, iis
 nubeculam rubram urina die quartâ continet,
 & alia secundum rationem.

Quid sibi vult ista nubecula rubra,
 nisi sit levis quædam subsidencia, in mediis
 urinis frigidis hærens, planè nescio: in
 sanis quidem eadem nubecula subfulva
 aut albida esse solet: item alia signa ex
 urinis

urinīs secundum eandem rationem, i. e. naturæ & morbo convenientem.

LXXII.

Ὅσοις ἔσται διαφανέα, λευκά, πονηρὰ.
μάλιστα δὲ ἐν τοῖσιν φρενιτικοῖσιν ἐμφαίνεται.

Quibus urinæ pellucidæ, albæ, malæ. Maxime autem in phreneticis observantur.

Urina tenuis admodum maximè in phreneticis febricitantibus observatur, quod in his summa glandularum, omniumque viscerum constrictio sit: ita nec dormiunt, vel ex vehementiori frigore, etiam si nudi, multum afficiuntur. Igitur eorum renes urinam non concoquunt, sed crudam illam, minimeque tinctam, in vesicam confertim exprimunt.

LXXIII.

Ὅσοις ὑποχόνδρια μέγιστα διαβορβοεῖζοντα, ὀσφύθ' αλγίμαθ' ἐπισπινόμενα, αἱ κοιλίαι τεσίνοισι καθυστεροῦν. ὡς μὴ φύσαι καθάρρα γέωσιν, ἢ ἔρξαι πλεῖσθ' ἐπέλθῃ. ἐν πυρετοῖσι δὲ ταῦτα.

Quibus hypochondria elevata sunt murmurantia, dolore lumborum superveniente, his alvi humectantur: nisi flatus erupuerint, aut urinæ copia prodierit. In febribus autem hæc.

Ob magnam agitationem sanguinis in febribus: igitur ista incerta, subita, & gravia symptomata in iis sæpe accidunt, ob perspirationem impeditam extrinsecus, cruditatesque vel in primis viis, vel in visceribus accumulatas.

LXXIV.

Οκόσοισιν ἐλπίς ἐς ἀρθεα ἀρίσασθαι, ῥύε) τ' ἀποσάσι) ἔργον πολὺ, καὶ παχὺ, καὶ λεκκὸν γινόμενον, οἷον ἐν τοῖσι κοπώδεσι πυρελοῖσι τέσσαρτοισιν ἀρχε) ἐνίοισι γίνεται. ὡς δὲ καὶ τ' ῥινῶν αἰμορραγία, καὶ πάνυ ταχὺ λυε).

Quibus spes est abscessum fore ad articulos, eos abscessu liberat urina multa, & crassa, & alba reddita, qualis in febribus, cum lassitudine, quartâ die quibusdam fieri incipit. Si verò ex naribus sanguis eruperit, brevi admodum solvit.

Apud Græcos quidem parotidæ, aliive abscessus ad articulos frequentes fuerunt; maximè si febris maligna ex lassitudinibus orta fuerit. Sed quod erat abscessurum ad articulos, putà, per urinam expurgari consuevit; sin ipse quoque sanguis è glandulis narium eruperit, brevi admodum levatur æger; nempe à duplici evacuatione sensibili.

LXXV.

Ἦν αἷμα, ἢ πῦον ἔρει, τ̃ νεφρῶν, ἢ τ̃
κυσίῳ ἐλκῶσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem, aut pus mingat, renum,
aut vesicæ exulcerationem significat.

Hoc plerumque verum est, certè si
dolor istarum partium præcesserit :
tamen & pus & sanguis è vesicæ
glandulis auctis, & tanquam cancrosis,
exire sæpius solent.

LXXVI.

Ὀκόσοισιν ἐν τῷ ἔρω παχὺ ἐόντι, σαρ-
κία μικρὰ ἢ ὥσπερ τεῖχες ξυνεξέρχοντο,
τῆροισιν ἀπὸ τ̃ νεφρῶν ἐκκρίνετο.

Quibus in urinâ crassâ existente, carunculæ
parvæ, aut veluti pili, unâ exeunt, his de reni-
bus excernuntur.

Capillos cum urina exire ipse vidi;
non sine vehementi dolore vesicæ &
penis : similiter & carunculæ exire
solent.

LXXVII.

Ὀκόσοισιν ἐν τῷ ἔρω παχὺ ἐόντι, πρὸς
τῆροισιν ἢ κυσίῳ
ἔκειτο.

M

Quibus

Quibus in urinâ crassâ existente, furfuracea simul minguntur, iis vesica scabie laborat.

Simul minguntur, non subsident post mictionem: tenuis urina, meatuum scilicet, quidem vitium & cruditatem indicat. At scabies vesicæ rarissimus morbus apud nos; fortè ex malis Asiæ indigenis; cancerum vesicæ agnosco cum & sine calculo: in utroque summus urinæ fætor, & mucus albus, insignitè lentus crassusque.

LXXVIII.

Ὅσοι ἀπὸ τῶν ὁμάτων αἷμα ἐρέκσι, τὴν
 ἰστοῖσιν ἀπὸ τῆς νεφρῶν φλεβίᾳ ῥήξιν σημαίνε.

Qui spontè sanguinem mingunt, his à renibus venæ ruptionem significat.

Casum notabilem edidi (Exercitatione mea Medica, de calculo humano) ex saltu; quam sanguinis mictionem ingens renis cancer sequutus est. Item alios novi nonnullos, qui ex gravi onere sublato, illicò sanguinem copiosè minxerunt, mortuique sunt: his fortè venulæ quædam ruptæ fuerunt; aut certè (quod mihi verisimilius videtur) itinera ex arteriis ad glandulas præter modum patefacta & dilatata fuisse; nempe ex spiritu vehementer compresso, sine quo
 VIRES

vires suas magnopere nemo exerere potest.

LXXIX.

Ὁλόσεισιν ἐν τῇ ἄρῃ λαμβάνειν ὑφίσταται,
τελήσεισιν ἢ κύστις λιθία.

Quibus in urinâ, arenosa subsident, illis vesica calculo laborat.

Ipsæ verò illæ arenulæ quoque calculi sunt, sed tam parvæ, ut nobis nullum dolorem in earum excretionem exhibeant.

Hic autem *per vesicam* omnes urinæ apparatus, atque organa quæque illi conficiendæ destinata, ut ipsi renes quoque, ureteresque, comprehensa sunt.

LXXX.

Ἦν αἷμα ὀρεῖν, καὶ θρόμβους, καὶ σκαρδαλλῶ
ἐξῆν, καὶ ὁδὴν ἐμπέπλην ἐς τὸ ποσάσειον, καὶ
ἐς τὸ πείλαιον, τὰ πρὶν τὴν κύστιν πονέει.

Si quis sanguinem mingat, & grumos, & urinæ stillicidium habeat, & dolor incidat ad imum ventrem, & interfemineum, partes circa vesicam laborant.

Hæc serè calculi vesicæ indicia sunt: at malum potest in aliis quoque partibus esse; nempe ad vesicam, aut ad renes, meatūsve urinarios.

LXXXI.

*Ην αἷμα, καὶ πύον ἔρην, καὶ λεπίδας, καὶ ὀσμὴ βαρύνῃ ἢ, τὸ κύστιδι ἑλκωσιν σημαίνει.

Si quis sanguinem, & pus mingat, & squamas, & odor gravis sit, vesicæ exulcerationem significat.

Urinæ odor gravis, & pus in squamas quasdam dispersum, innatanisque, vesicæ malè affectæ propria signa sunt; & ferè tum calculum indicant, ipsiusque vesicæ exulcerationem quandam cancerosam.

LXXXII.

*Ὅσοις ἐν τῇ ὑρήθῃ κύμα φύεῖ, τέλει οἰσι, διαπυήσαντι, καὶ ἐκτραχύτι, λύσις.

Quibus in urinaria fistulâ tuberculum nascitur, his, suppurato eo & perrupto, solutio fit.

Retentam urinam liberius reddi.

LXXXIII.

Οὕρησις νύκτας πολλὰ γιγνομένη, σμιχρῶ τὸ ὑποχώρησιν σημαίνει.

Mictio noctu multa contingens, parvam dejectionem significat.

Hunc

Hunc aphorismum minus intelligo, nisi sit ad prædictionem diarrhææ citò cessuræ. Nam in sanis etiamsi multa urina noctu excreta sit, tamen non minus dejiciunt, quàm cùm parum: imò quèd hâc nocte abundanter effluat per urinam, aliâ dissipabitur per insensibilem perspirationem: nocte autem concoctionibus universis summam suam operam dat natura, ob somnum.

Sectio Quinta.

I.

Σ ΠάσμιΘ ἑλλεβορο, θανάσιμον.

Convulsio ex elleboro, lethale.

Ex repletionem convulsio sanabilis est per evacuationem; ea verò, quæ fit ex inanitione, & nervorum (putà glandularum) siccitate, non facile admittit curationem. Galen.

Ob malignam quandam ellebori qualitatem: ideo antidota præsto sint ex aceto, succo limonum, salibusque ustis plantarum. Vide cautiones antiquis usitatas in dano veratro apud Aetium.

Maniacis quidem valdè appropriatum medicamentum est, quòd nervos, perpetuà quadam tensione duratas vehementer relaxat: sed si ob exinanitionem glandularum internarum viscerumque, deliquia oriantur, quæ novæ & vehementes nervorum tensiones excipiant, vix evadunt; nisi jam dicta antidota (quod non semel expertus sum) maturè & strenuè adhibeantur.

II.

Ἐπὶ τρώματι πασμὸς ἐπιγυρόμενος, θανάσιμον.

Vulneri convulsio superveniens, lethale.

An quòd tela venenata fuerunt? nam venatorium certè venenum, quo tangebant sagittas, ex elleboro ut plurimum confectum fuit, testibus Plinio, Dioscorideque: imò hodie apud Indos eadem veneficia vulgaria sunt, etiam inter militares apparatus.

III.

Αἷματι πολλῷ ῥυέντι, πασμὸς, ἢ λυσμὸς ἐπιγυρόμενος, κακόν.

Sanguine multo effuso, convulsio, aut singultus superveniens, malum.

Ipsè

Ipsè singultus est quædam ventriculī convulsio: ubi autem pulmones sanguine destituuntur, flaccescunt, spiritusque adeò intercipitur. Ista verò convulsio est quasi nervorum retractio à tensione suâ naturali, in quo scilicet statu tensivo ex impetu & vigore cordis conservantur; cor autem frustra laborat, sanguine effuso. Verum etiamsi hoc malum sit, non est semper lethale. Nam hoc potest evenire integro aliàs corpore, ut sæpenumero in fluxu menstruo.

IV.

Ἐπὶ ὑπερκαθάρσει πασμὸς, ἢ λυσμὸς ἐπι-
γυρόμενος, κακόν.

Purgationi immodicæ convulsio, aut singultus superveniens, malum.

Itidem ex tanta inanitione glandularum, viscerumque, nervi tam stomachi & intestinorum quàm alibi contrahuntur; non aliter sanè quàm ex nimio sanguine effuso. Atque hæ convulsiones ob diminutos humores, sanguinemve, peiores sunt.

V.

Ἦν μεθύων χαίρων ἀφωγὸς τις γυνή,
παθεὶς ἀποθνήσκει, ὡς μὴ πυρετὸς ἐπλάσθη.
ἢ

fin-
Ipse

ἢ ἐς τὸ ὄρεω ἐλθὼν, καθ' ὧν αἱ κραυπαλαὶ
κύνοντο, φθέγγηται.

Si quis ebrius ex improviso mutus fiat, convulsus moritur, nisi febris corripuerit, aut ubi ad horam, quā crapulæ solvuntur, pervenit, locutus fuerit.

Veteres Græci ea mala, quæ ex nimia repletione vini fortissimi accidere consueverint, optimè intellexerunt; nimirum vocis amissio, mox convulsio; quæ lethalis, nisi vinum coctum & dissipatum fuerit, partim per urinam, partim insensibiliter: utriusque autem concoctiones febris superveniens mirificè promovet, acceleratque. Unde ipsa etiam crapula modico vini usu solvitur.

VI.

*Οκόσοι ὑπὸ τετάνου ἀλίσκοντο, ἐν τέσσαρ-
σιν ἡμέρησιν ἀπέλλωντο. ὧν δὲ ταύτας δια-
φύσωσιν, ὑγίειν γίνονται.

Qui à tetano (i. e. rigore) corripiuntur, in quatuor diebus pereunt. Si verò hos effugerint, sani fiunt.

Iste tetanus rigor est; id est, convulsio vehemens corporis cum rigiditate; ferè febrium malignarum, aut veneni alicujus, putà ellebori sumpti, sym-

symptoma : igitur longiori tempore durare nequit.

VII.

Τὰ ἐπιληπτικά ὁκόσοις περὶ τῆς ἡλικίας γίνονται, μετέπειτα ἴσως. ὁκόσοις δὲ πέντε καὶ ἑκκοσίων ἐτέων γίνονται, τελείοις τὰ πολλὰ ξυμβαθνήσκουσι.

Quibus epilepsiæ ante pubertatem contingunt, mutationem habent. Quibus verò accidunt viginti annos natis, hi plerumque commoriuntur.

Vide Sect. 2. Aph. 45.

Morbus comitialis facilis sanatur tenero & increfcente corpore, quàm eo adulto. Nam prima ætate viridescente ad genituram jam præteritâ, alias mutationes, vel à loco, vel à temporibus anni, vel à victu ægrè accipiunt jam dura & consummata membra; id autem fit ad viginti quinque annos.

VIII.

Ὅκοσοι πλεuritικοὶ ἡρόμενοι ἐκ ἀνακαθαίρων ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρησι, τελείουσιν ἐς ἐμπύημα μετέπειτα.

Qui pleuritici facti, non repurgantur superne in quatuordecim diebus, his in supurationem convertitur.

Expe-

Expectoratio materiæ morbificæ per sputa : hæc autem evacuatio si diutius quatuordecim diebus trahatur, metus est, ne ipsi pulmones contaminentur, & in phthisin vertatur. Phthisis autem nostrâ Angliâ frequentissimus morbus est, & plerunque lethalis: tamen per se ferè incipit, & non ex morbo aliquo laterali; aliter fortasse in Græcia initium habuit.

IX.

Φθίσις γίνεῃ μάλιστα ἡλικίῃσι τῇσιν
ἀπὸ ὀκτωκάδεκα ἐτῶν μέχει πέντε καὶ τετρί-
κοντα.

Tabes maximè fit ætatibus, ab anno octavo decimo, usque ad quintum trigessimum.

Interdum vestitûs, victûsque errores & intemperantia in causâ sunt tabis: imò non rarò medicamenta quæque deleteria perperam exhibita, certè in tenerâ ætate. Item alia ratio hujus Aphorismi reddi potest; nempe labes quædam hereditaria, quæ pubescenti primum extricatur, & ad mediam usque ætatem periculum exhibet, donec pulmones ex longo usu & cura exactiore firmati fuerint.

X. Ὁκτώ.

X.

Ὅμοιοισι κωάσχω διαρύσιν, ἐς τὴν
 ἀνδμονα τρέτε, ἐν ἐπὶ αἱμέρησιν ἀποθή-
 σκεσιν. ὡς δὲ ταύτας διαρύσωσιν, ἔμπυοι
 γίγνον.

Quibus aëginam effugientibus ad pulmonem
 vertitur, in septem diebus moriuntur. Si verò
 hos effugerint, suppurati fiunt.

Unis nempe faucium glandulis affe-
 ctis, materia, sive ejus infectio, motu
 sanguinis rapido in alias vicinas faciliè
 transfertur. Sed si glandularum humor,
 aliquo tempore coacervatus putrescat,
 non moriuntur: repurgatur enim, velut
 in abscessibus ruptis.

XI.

Τοῖσιν ὑπὸ τῶν φθισίων ἐνοχλημένοισιν, ὡς
 τὸ πύσμα, ὅπερ ἂν ἀποθήσασιν, βαρὺ ὄζη
 ἐπὶ τοῦ ἀνδρακας ἐπιχεόμενον, καὶ αἱ τεῖχες
 ὑπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσι, θανάσιμον.

A tabe vexatis si sputum, quod extussunt,
 prunis superfusum graviter oleat, & capilli
 de capite defluunt, lethale.

Summam quandam pulmonum cor-
 ruptionem indicat iste fœtor; at is potest
 esse a vomica ruptâ; quod non ita peri-
 culosum est, certè reliquis pulmonibus
 inte-

integris: ideo isti alteri signo capillorum defluvium addit; unde scimus malum ad cutaneos usque ductus esse propagatum, ipsasque glandulas capitis suo pure corrumpi ad dimissionem capillorum.

XII.

Ὅλοσσις αὖ φθισιῶσι αἱ τεῖχες ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ῥέωσιν, ὅτοι, διαρροῖς ἐπιφινόμενης, ἀποθνήσκουσιν.

Quibus tabe laborantibus capilli de capite defluunt, hi, alvi fluxu superveniente, moriuntur.

Itaque malum, quod in glandulis pulmonum incepit, cutaneasque capitis jam infecerat, tandem ad intestinorum glandulas visceraque pervenit; quæ corruptæ pituitam quoque putridam effundunt, diarrhæamque insanabilem movent: atque hæc ultima phthi-
ficorum scena est.

XIII.

Ὅλοσσις αἷμα ἀφρώδες ἀναπύουσι, τέλει-
σιν ἐν τῷ πνεύμονι ἢ τοιαύτη ἀναστροφή
γίγνεται.

Qui sanguinem spumofum exspuunt, his ex pulmone rejectio fit.

Si

quad
repur
nūs,

Si sanguis excreatus sit spumofus, è pulmone certo certius exit; cujus spiritu permiscetur, inque bullulas, instar falivæ, excitatur, rarefitque: interdum tamen, ut sanguis è pulmone, certè ex larynge, liquidus expuatur, quod sæpius vidi.

XIV.

Ὑπὸ φθίσεως ἐχομένη διαίρροια ἐπιρροὴν παραίωδες.

A tabe derento alvi profluvium superveniens, lethale.

Quasi dicat, in phthisi alvi profluvium mortem denunciat: at non tam citò funesta est, si citra capillorum defluvium evenerit. Tamen, nisi cathartici, (quantum scio) vix sanatur ista tabes.

XV.

Ὅσοι ἐν πλερίτιδι ἐμπυοὶ γίνονται, καὶ ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαρσέκοντα ἡμέραις, ἀφ' ἧς ἀπὸ τῆς φθίσεως γίνονται, παύονται. ὡς ἢ μὴ, ἐς φθίσιν μετέστανται.

Qui ex pleuritide suppurati fiunt, si intra quadraginta dies, ex quo ruptio fuerit facta, repurgentur superne, liberantur: si verbò minus, ad tabem transeunt.

N

Hujus

Hujus transitionis ratio, apud nos, quòd scio, rarissima est; nempe istæ suppurationes diuturnæ ex morbo laterali, si vomicæ non fuerint. At valde frequentes fuerunt in Græcia; Hippocrati fidem do, cùm toties de eis mentionem fecerit.

XVI.

Τὸ θερμὸν βλάβη τῶν τοῖσι πλεονάκῃς χρεομενοῖσι· σαρκῶν ἐκθήλωσιν νδύρων ἀκρότητα, γνώμης νάρκωσιν, αἰμορρῆσις, λεπτοθυμία· τὰ ταῦτα, οἷσι θάνατος.

Calidum, eo frequenter utentibus, has affert noxas: carnis effœminationem, nervorum impotentiam, mentis torporem, sanguinis eruptiones, animi deliquia: hæc, quibus mors.

Calidum, id est, balneum aut fomentum aquæ calidæ, aut Laconicum; idque numerari potest inter voluptates medicamentosas. At cave incommoda etiam ex bonis, nimium usurpatis. Nam meatus glandularum excretorii ex nimio usu calidi vehementer relaxantur; ex quibus effluit cruda materia, & ipse sanguis interdum per eadem itinera: unde nervorum & cerebri resolutio, carnis mollities, animi defectus; id est, infirmitas motus & sensus, ratiocinandique.

tiocinandique. In calidi autem excessu pone potationem aque calidæ cujusvis medicatæ, thermarum putà, & *tee & coffee* ; item vini , ejusque pestiferi spiritus dicti : nam ex his vehementer sumptis eadem mala.

XVII.

Τὸ δὲ ψυχρὸν, πασμὸς, τετάνος, μολασμὸς, καὶ ῥίση πυρετώδεια.

Frigidum autem, convulsiones, tetanos, i. e. rigores, nigrores, & rigores febriles.

Ex frigore meatus glandularum clauduntur, arteriæ vasæque minima se comprimunt, angustanturque ; unde nervorum quoque arteriis implicatorum retractio ; atque ex eorum renitentia tremor, tandem rigores. Item nigrores ex sanguine in vasis minimis cutaneis stagnante ; eos verò excipiunt rigores febriles ; scilicet suppressâ ferè ex toto perspiratione insensibili.

XVIII.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὁσέοισιν, ὁδῶσι, νύκτι, ἐσκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ. τὸ δὲ θερμὸν, ὠφέλιμον.

Frigidum inimicum ossibus, dentibus, nervis, cerebro, spinali medullæ : calidum verò, utile.

In his omnibus pauca quidem, exque exiguae arteriolae insertae sunt, praereliquis partibus carnosiss & rubentibus; ideo minus incalescunt Item ex iis, quae nuda ossa sunt, ut dentes, ex immodico frigidae usu, quam maximè offenduntur: contra modicus calor eas partes fovet, recreatque.

XIX.

Ὅκοσα κατέφυκ), ἐκθερμαίνειν δεῖ,
πλὴν ὅκοσα αἰμορραγέει ἢ μέλλει.

Quae perfrigerata sunt, excalefacere oportet, praeterquam quae sanguinem profundunt, aut sunt profusura.

In menstruis puta, aut haemorrhoidis; sanguinis excreatu, dysenteria, aut vulneribus quibusdam gravioribus, excepto cauterii usu. Vide Aph. 16. supra.

XX.

Ἐλκεσι τὸ μὲν ψυχρὸν δακνῶδες, δέρμα
πεισκληρωίει, ὁ δὲ πόσις ἀνεκπύετον ποιεῖ,
μελασμός, ρίσηα πυρετώδεια, πασμὸς, καὶ
τεταίνος.

Ulceribus frigidum quidem mordax, cutem obdurat, dolorem non suppurantem acit, nigrores, rigores febriles, convulsiones, & tetanos, i. e. rigores.

Pus

Pus movent, concoquuntque (in quo unica ulcerum curatio est) calidiufcula & acria, ut resinæ quæque, mel, crocus, &c. Vide Aph. 17. suprâ.

XXI.

Ἔστι δ', ὅκτι ἐπὶ τετανοῦ ἀνδρὶ ἔλκεθ' νέον
 ἀσάρκῳ, θέρειθ' μέσῃ, ψυχρῇ πολλῇ
 καλὰ χυσις ἐπανάκλησιν θέρμης ποιεῖ).
 θέρμη δ' ταῦτα ρύει).

Est verò, ubi in tetano, i. e. rigore sine ulcere, juveni benè carnosò, ætate mediâ, frigidæ multæ affusio caloris revocationem facit. Calor autem hæc solvit.

Frigidæ multæ affusio difflationem insensibilem aliquantisper prohibet, donec in glandulis magna accumulatio materiæ dissipandæ fiat; ex quâ tamen solâ ritè concoctâ, perspiranteque, totius corporis calor oritur. Idem experimentum usui fertur esse quotidiano Hibernis & Scotis montanis, etiam mediâ hyeme; qui scilicet istiusmodi in frigidum immersionibus insignem calorem sibi conciliare solent; nempe propter dictam rationem: adeo nec tetano correptis inutile esse.

XXII.

Τὸ θερμὸν ἐπιπυητικὸν ἐκ ἐπὶ παντὶ
 ἔλκε, μέγιστον σημεῖον ἐς ἀσφαλείην· δέρμα
 μαλακῶς, ἰσχυρῶς, ἀνώδυον, ῥιγέων, πα-
 σμῶν, τελευτῶν, παρηγορικόν· ἢ ὅ ἐν τῇ
 κεφαλῇ καρηθαίῃ λυφ· πλεῖστον ὅ δια-
 φέρει ὁσέων καλίσμασι· τσίτων ὅ μάλιστα,
 τοῖσιν ἐν κεφαλῇ ἔλκεα ἔχουσι· καὶ ὁκόσα
 ὑπὸ ψύξι· θνήσκουσι, ἢ ἔλκε· καὶ ἔρρησιν
 ἐδιορροοῦσιν, ἔδρη, αἰδοίῳ, ὑσέρη, κύσφι.
 τσίτοισι τὸ μὲν θερμὸν φίλον καὶ κείνον· τὸ δὲ
 ψυχρὸν πολέμιον καὶ κτείνον.

Calidum suppuratorium, non in omni ulcere,
 maximum signum ad securitatem: cutem
 emollic, attenuat, dolores fedat, rigores, con-
 vulsiones, tetanos, i. e. rigores, mitigat: capi-
 tis verò gravitatem solvit: plurimum autem con-
 fert ossium fracturis: maximè verò denudatis:
 ex his quidem maximè, qui in capite ulcera
 habeant: & quæ à frigore moriuntur, aut
 ulcerantur: & herpetibus exedentibus sedi,
 pudendo, utero, vesicæ. His calidum quidem
 amicum & decretorium: frigidum verò ini-
 micum & occidens.

XXIII.

Ἐν τσίτοισι ὅ δὲ πρὸ ψυχρῶ χρέαται,
 ὁκόθεν αἰμορραγίαι, ἢ μέλλει, μὴ ἐπ' αὐτὰ,
 ἀλλὰ πρὶ αὐτὰ, ὁκόθεν ἐπὶ ῥεῖ. καὶ ὁκόσαι
 φλεγμαῖαι, ἢ ἐπὶ φλογίσματα ἐς τὸ ἐρυθρὸν
 καὶ ὑφαιμον ῥέποντα νεαρῶ αἵματι, ἐπὶ ταῦτα.
 ἐπεὶ τάττε παλαιὰ μὲν καὶ καὶ ἐρυθσίπυας τὸ μὴ
 ἔλκε.

ἐλκόμενον (ὡφεῖ·) ἐπεὶ τότῃ ἐλκόμενον
βλάπτει.

In his autem frigido uti oportet, unde sanguis erumpit, aut erupturus est : non super ipsa, sed circa hæc, unde influit. Et quæcunque inflammationes, aut flammei ardores ad rubrum & sanguineum colorem vergentes novo sanguine, super ipsos : nam inveteratos nigrefacit : erysipelas etiam non exulceratum (juvat :) quoniam exulceratum lædit.

De calidi & frigidi usu & incommodis utriusque : sc. ex pure concocto ulceris securitas ; quam calor efficit, meatus cutaneos relaxando, materiamque in interstitiis carnis effusam, id est, extra officinas concoctionum, evocando ; quam is concoquit sua septica vi, quæ omni calore, quatenus sulphureus est, plus minus inest.

Ita in utilitatibus frigidi, ad inflammationes novas & recentes, in podagra putà, frigida multa superfusa, certè juvenibus robustioribus, interdum confert. Vide infrà, Aph. 25.

N. B. Hos septem ultimos Aphorismos de aqua calida & frigida intelligi vult Galenus.

XXIV.

Τὰ ψυχρὰ, ὅτ' χιῶν, κρύσταλλον, πῶς
εἴθ' πολέμια, βηχέων κινητικὰ αἰμορροϊκά.

Fri-

Frigida, velut nix, glacies, pectori inimica,
tusses movent, sanguinis eruptiones, ac catarrhos inducunt.

Ex immodicè frigidis, quales sunt
nix & glacies, summa fit osculorum
glandularum, pulmonis putà, contractio: unde in iis cruditates coacervatæ
vehementi tussi dissipandæ sunt, ipseque
sanguis interdum erumpit, ejus scilicet
orbe diminuto, angustatoque.

XXV.

Τὰ δ' ἐν ἀρθροῖσιν οἰδήματα καὶ ἀλγύματα
ἀτὺρ ἔλκεθ, καὶ ποδαγρικά, καὶ σπασμάτα,
τρίτων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν κατα-
χέοντων ῥηίζε τε καὶ ἰσχυαίνε, καὶ ὁδῶνιν λύ-
ναι καὶ γὰρ μετεῖν ὁδῶνιν λυτική.

Tumores autem in articulis & dolores absque ulcere, & podagricos, & convulsiones, horum plurima, frigida multa affusa & levat, & attenuat, & dolorem solvit. Torpor enim modicus doloris solvendi vim habet.

Ita est natura opii, omniumque medicamentorum soporiferorum; in quibus ponenda sunt cujuscunque generis vina, aut cerevisiæ, tobacco quocunque modo sumptum, *coffee*, & similia, quæ stuporem quandam ac rigiditatem nervorum faciant; sic sensum hebetando, dolorem

dolorem quodammodo solvunt. At ex frigida usu immodico, metus est, ne podagrici pereant; vel ex febre excitata, aut humoris crudi translatione in viscus aliquod nobile, qualis est pulmo, ventriculus, cerebrum. Igitur hic quoque pone mediam ætatem, & juvenem benè carnosam; quæ cautiones datæ sunt suprà, Aph. 21.

XXVI.

ἴσως τὸ ταχέως θερμανόμενον, καὶ ταχέως ψυχόμενον, κερύτατον.

Aqua, quæ citò calefit, & citò refrigeratur, levissima.

Aqua, cui metalla insint, (sive ea sint sales fossiles, terræ quædam germinantes, & in minimas particulas dissolutæ) ad ignem calefacta, diutius istum calorem retinet; nempe propter densitatem particularum alienarum, & propterea quoq; minus promptè calorem suscipit: contra, aqua, quò purior defæcatiórque, eò citius calefit, & citius refrigeratur, levissimaque est; quòd nullo alieno pondere metallorum inquinetur. Verùm etiamsi aquæ metallicæ ponderosiores sint, multo tamen citius digestiones permeant, quam vel simplicissima & levissima quævis aqua; aquæ ferreæ,

Frigida, velut nix, glacies, pectori inimica, tussis movent, sanguinis eruptiones, ac catarrhos inducunt.

Ex immodicè frigidis, quales sunt nix & glacies, summa fit osculorum glandularum, pulmonis putà, contractio: unde in iis cruditates coacervatæ vehementi tussi dissipandæ sunt, ipseque sanguis interdum erumpit, ejus scilicet orbe diminuto, angustatoque.

XXV.

Τὰ δ' ἐν ἄρθροις οἰδήματα καὶ ἀλγύματα
ἀπὸ ἑλκεῶν, καὶ ποδαγρικὰ, καὶ σπασμὰ,
τρίτων τὰ πλεῖστα τὸ ψυχρὸν πολλὸν κατὰ
χεῖρῶν ῥήϊζι τε καὶ ἰχναίῃ, καὶ ὀδῶνι λύει.
νάρκη γὰρ μετεῖν ὀδῶνις λυτική.

Tumores autem in articulis & dolores absque ulcere, & podagricos, & convulsiones, horum plurima, frigida multa affusa & levat, & attenuat, & dolorem solvit. Torpor enim modicus doloris solvendi vim habet.

Ita est natura opii, omniumque medicamentorum soporiferorum; in quibus ponenda sunt cujusunque generis vina, aut cerevisiæ, tobacco quocunque modo sumptum, coffee, & similia, quæ stuporem quandam ac rigiditatem nervorum faciant; sic sensum hebetando, dolorem

dolorem quodammodo solvunt. At ex frigida usu immodico, metus est, ne podagrici pereant; vel ex febre excitata, aut humoris crudi translatione in viscus aliquod nobile, qualis est pulmo, ventriculus, cerebrum. Igitur hic quoque pone mediam ætatem, & juvenem benè carnosam; quæ cautiones datæ sunt suprà, Aph. 21.

XXVI.

Ἵδωρ τὸ ταχέως θερμαινόμενον, καὶ ταχέως ψυχόμενον, κερότατον.

Aqua, quæ citò calefit, & citò refrigeratur, levissima.

Aqua, cui metalla insint, (sive ea sint sales fossiles, terræ quædam germinantes, & in minimas particulas dissolutæ) ad ignem calefacta, diutius istum calorem retinet; nempe propter densitatem particularum alienarum, & propterea quoq; minus promptè calorem suscipit: contra, aqua, quò purior defæcatiôrque, eò citius calefit, & citius refrigeratur, levissimaque est; quòd nullo alieno pondere metallorum inquinetur. Verùm etiam si aquæ metallicæ ponderosiores sint, multo tamen citius digestiones permeant, quam vel simplicissima & levissima quævis aqua; aquæ ferreæ,

ferrea, putà Tunbrigenſes : officinas
tamen concoctionum tandem lædunt
labefactantque vi ſua ſeptica & cor-
roſiva, & multitudine, ex more ſumptâ.

XXVII.

Ὅκοιοις ἢ πλεον ὀρεξίης νύκτωρ, τοῖσι
πάνυ διψῶσιν, ὡς ἐπκοιμηθῶσιν, ἀſαθόν.

Quibus autem bibendi appetentiæ noctu, iis
valde ſitientibus, ſi obdormierint, bonum.

Etiam ex mero ſitis ex ſomno juva-
tur : Etenim per ſomnum fit humecta-
tio, inſenſibilisque perſpirationo, omnes
glandulas permeat tam internas, quàm
externas, eaſque irrigat : igitur qui vi-
gilantis fontes ſiccentur, à ſomno jam
effluunt.

XXVIII.

Γυναικείων ἀſαγόνῃ ἢ ἐν ἀρώμασι πνεῖν.
πολλαχῶς ἢ καὶ ἐς ἄλλα χηρσίμῃ ἀν ὡς,
εἰ μὴ καρβαείας ἐνεποίῃς.

Suffitus aromatum muliebria ducit. Sæpius
autem ad alia utilis eſſet, niſi capitis gravitates
induceret.

Loquitur de iis aromatibus, quæ an-
tiquis cognita atque uſurpata fuerunt ;
nempe de thure, myrrha, olibano, ſty-
race, coſto, caſſia, cinamomo, amo-
mo, &c.

mo, &c. horum autem suffitus in uterum menstruus obstructum receptus, meatus glandularum excretorios, è quibus iste sanguis menstruus effluere solet, vellicat aperitque, non aliter quàm epispastica, è quibus revera sunt; certè è rubificantibus: at internæ uteri partes tenerrimæ sunt, nec illa, quamvis modicæ virtutis septicæ sint, facilè diuque ferunt.

Item eorum suffitus ad alios usus muliebres utilis esset, nisi capitis gravitatem iis induceret.

XXIX.

Τὰς κύσας φαρμακείαν, ὡς ὀργὰ, τε-
 λεγμένα, καὶ ἀχει ἐπὶ μὲν ἡσυχίᾳ καὶ
 ταύτας. τὰ δὲ νήπια, καὶ πρεσβύτερα δὲ λα-
 βείας χρῆσι.

Prægnantes purgandæ, si turgeat *materia*, quadrimestres, & usque ad septimum men-
 sem: hæ verò minùs. Juniores autem, &
 seniores *fetus*, cautè vitare oportet

Juniores ante quartum mensem vix
 stabilem & firmam adhæSIONem utero
 habent: seniores verò *fetus* graviter
 irritati, à medicamentis vehementiori-
 bus, qualia ferè antiquis fuerunt usur-
 pata, jam potes sunt per se partum
 suum accelerare atque elidere. Atque
 hoc

hoc exemplum repetitionis est, ejusdem scilicet Aphorismi bis positi, suprâ de medicatione in genere, hic ad res mulieres explicandas.

XXX.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι ὑπὸ τινος ἢ ὀξείων νοσημάτων ληφθῆναι, θανάσιμον.

Mulierem in utere gerentem ab acuto aliquo morbo corripì, lethale.

At febribus continuis & intermittentibus, necnon variolis paulò antè, & in ipso puerperio sanari, item pleuriticis gravidas: an quòd veteribus religio vetabat gravidis sanguinem mittere, aut temerè medicari.

XXXI.

Γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχουσα φλεβοσπληνηθεῖσα ἐκπληρώσκει· καὶ μᾶλλον, εἰ μείζον ἢ τὸ ἔμβρυον.

Mulier in utero gerens festâ venâ abortit: & magis, si major fuerit foetus.

Hæc, ut arbitror, ex victûs ratione intelligenda sunt: nam Græcis mulieribus vinum bibere omninò prohibitum fuit: deinde, iis cibis tenuis, ex hordeaceis & fructibus; rarò obsonârunt carnes, tantùm pisces. At nostræ mulieres

lieres gravidæ, sanguinis missionem etiam in ultimis mensibus optimè ferunt, requiruntque; scilicet, ex quotidianâ victûs vinique ratione, è valentissima scilicet quaque materiâ.

XXXII.

Γνωακὶ αἷμα ἐμεῖσθαι, τῇ κατὰ μὲνσῶν ῥα-
γύτων, λύσις γίνεσθαι.

Mulieri sanguinem evomenti, menstruis erumpentibus, solutio fit.

Si sanguis evomatur, cùm menstrua præter modum & tempus suppressa fuerint. At tabidis, si procurari possent, an id remedium sit, dubito.

XXXIII.

Γνωακὶ τῇ κατὰ μὲνσῶν ἐκλειπόντων, αἷμα
ἐκ τῇ ῥινῶν ῥυῖσθαι, ἀσθενέστατον.

Mulieri, menstruis deficientibus, è naribus sanguinem fluere, bonum.

Istud quidem pro tempore quoddam levamen esse potest: at in menstruo sanguine est quidam humor uterinus, ex coctione glandularum loci, quem nullus sanguinis fluxus compensare potest.

XXXIV.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχθρῇ ὡς ἢ καλὴν
πολλὰ ῥυτὴ, κίνδυνος ἐκτρώσθαι.

Mulieri in utero gerenti si alvus multum
fluxerit, periculum, ne abortiat.

Idem periculum à diuturna ac im-
modica diarrhœa, ac à sanguine misso,
aut ab ullâ alia medicatione vehementi ;
certè mulieribus temperati admodum
victus, ac tenerrimæ constitutionis.

XXXV.

Γυναικὶ ὑπὸ ὕστερικῶν ἐνοχλημένη, ἢ
δυστοκίᾳ, πλῆρες ἐπιθροῦνθαι, ἀγαθόν.

Mulieri ab uterinâ passione vexatæ, aut
difficulter parienti, sternutatio superveniens,
bonum.

Sternutatio resolutorum nervorum
signum est ; qui ab uteri strangulationi-
bus, aut nixu in partu vehementer toto
corpore tenduntur. Ea autem restitui-
tur anhelitus in apnœa muliebri ; &
non partus tantum eliditur, sed & ipsæ
secundæ interdum abrumpuntur.

XXXVI. Γυ-

XXXVI.

Γνωαὶ τὰ καλαμύνια ἄχευε, καὶ μὴ καὶ
τὰ αὐτὰ ἀεὶ γινόμενα, καθάρισται δειδῶς
σημαίνε.

Mulieri menses decolores, neque secundum
eandem (tempus & modum) semper prodeun-
tes, purgatione opus esse significat.

Rarissimè menses rubicundi exeunt,
si non ad justum tempus effluant, sed
pallidi, crudi, & pituita quadam vis-
cosa misti. Igitur ut rectè concoquan-
tur, boni floridique coloris sint, tem-
pùsque mensis exactè observent, purga-
tione opus est, ad superfluitates uterinas
evacuandas, cruditatésque emendandas.

XXXVII.

Γνωαὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι, καὶ οἱ μαστοὶ
ἐλατύνεσθαι ἰσχυροὶ γίνεσθαι, ἐκ τῆς ἰσχύος.

Mulier in utero gerenti, si mammae ex
improviso graciles fiant, abortit.

Malè Veteres ex defectu sanguinis
huc intellexerunt; verisimilius est, to-
tam fæminam vitiatam, & mali habitus
esse, ideo abortire. Mulier autem suo
tempore parit, non ob defectum ali-
menti, sed quod embryonis nutritioni

apparatus omnis in utero jam inarescit.

XXXVIII.

Γυναῖκί ἐν γαστρί ἐχέσῃ, ὡς ὁ ἑτερομαθὺς ἰχθὺς ῥήνῃ δίδυμα ἐχέσῃ, δάτε-
εν ἐκλήρωσκη· καὶ, ὡς ὁ δειξίς ἰχθὺς ῥήνῃ, τὸ ἀρσεν· ὡς ὁ ἀεισεὺς, τὸ θῆλυ.

Mulieri in utero gerenti, si altera mamma gracilis fiat gemellos gestanti, alterutrum abortit. Et, si quidem dextra gracilis fiat, marem : si verò sinistra, foeminam.

Hæc omnia & superstitiosa, & confutatione indigna, nec in rerum natura fundamentum ullum habent; ideo ex vulgi opinione loquitur.

XXXIX.

Ἦν γυνὴ μὴ κύστα, μηδὲ τελοκῆα, γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ κατὰ μὴρια ἐκλέλοιπε.

Si mulier quæ nec prægnans est, nec peperit, lac habeat, ei mēstrua defecērunt.

Quatenus hoc verum sit ex defectu mēstruorum, nescio : interdum tamen evenit, mulierem nec gravidam, nec quæ pepererit, lac habuisse; nutrices autem sunt non paucæ, quibus sua mēstrua statuta sunt, non aliter, quàm ante gestationem in utero. At mammae ex
gland-

glandulis constant, quæ officio proximè respondent uterinis; iisque cessantibus, superfluum sanguinem in lac concoquant.

Videtur esse glandularum in mammis concoctionis suæ interdum cessatio quædam sive suspensio, ut cum singulis mensibus, catameniis instantibus, & ipsæ mammx duræ & plenæ fiant; interdum verò ejusdem anticipatio, ut in hoc casu, cujus mentionem facit Aphorismus.

XL.

Γυναῖς ὁκόσῃσιν ἐς πρὸς τῆς θύρας, αἷμα συσφίγγει, μανίῳ σημαίνει.

Mulieribus quibus in mammas sanguis convertitur, insaniam significat.

Ego quidem, inquit Galenus, nondum hoc accidisse vidi; & si quando eveniat, ex iis est, quæ rarò eveniunt.

Ex menstruâ suppressis mammx supra modum intumescere possunt, & sanguine superfluo distendi; at hoc fieri non potest, nisi reliquæ corporis partes ex proportionem sanguine afficiantur, ut cerebrum nervique.

XLI.

Γυναῖκα ὡς θέλει εἰδέναι εἰ κὺς, ἢ ἐπὶ καὶ ὅθεν μέλλῃ, (ἀδείπνω ἐσση) μέλι
O 3 κατὰ τὸν

κεῖλον διδόναι πειν. κὴν μὲν εὐχρον ἔχει
 πρὸς τὴν γαστέρα, κύς· ὡς δὲ μὴ, ὁ κύς.

Mulierem si velis cognoscere, an prægnaſ
 ſit, ubi dormitura eſt, (incœnatæ) aquam mul-
 ſam bibendum dato. Et ſi quidem tormen
 habeat circa ventrem, prægnaſ eſt; ſi verò
 minùs, prægnaſ non eſt.

Mulieres Græcæ valdè abſtemiæ fue-
 runt; ideo melicratum, quòd iis, ma-
 ximè incœnatis, & tantùm non jejunis,
 propinatum, tanquam inebrians, certè
 valetudinariis ob rationem graviditatis,
 & quòd inuſitatum tormina excita-
 re potuit; indeque de earum con-
 ceptione, conjecturam facere ſoliti fue-
 runt Veteres; maximè ſi ad tempus
 motùs embryoniſ iſtud periculum fa-
 ctum fuerit.

XLII.

Γυνὴ ἔγκυος, εἰ μὲν ἀρρεν κύς, εὐχρος
 ὄζειν· ὡς δὲ θῆλυ, δύχρος.

Mulier prægnaſ, ſi quidem marem geſtat,
 benè colorata eſt; ſi verò ſœminam, male
 colorata.

Incerta admodum ſigna, & ex vulgi
 ſuperſtitionibus ſermonibùſque orta, non
 Hippocratiſ.

XLIII. *Hv

LXIII.

Ἡ γυναικὶ κυέση ἐρυσίπυας ἐν τῇ
ύτέρῃ μήνῃ, θανάτωδες.

Si mulieri prægnanti erysipelas in utero
hæat, lethale.

Rarissimus apud nos morbus, verùm
ab ipsa conceptione uterum leviter in-
flammati credibile est: unde tantæ ab
illo molestiæ: & fortè à semine lue
venereâ contaminato, si qua mulier con-
ceperit, id quod sæpissimè fit, gravis-
sima symptomata oriri solent, & par-
tus ferè immaturi.

XLIV.

Ὅσοιαι ὧν οὖσιν λέπται ἔχσαι ἐν
γαστρί ἔχουσιν, ἐκλήρωσκει, πρὶν ἢ πα-
χυνθῶαι.

Quæ præter naturam tenues existentes in
utero gerunt, abortiunt, priusquam crasse-
scent.

A conceptione admodum extenuatæ,
à vitioso corporis habitu.

XLV.

Ὅσοιαι ὃ μέλειαι τὸ σῶμα ἔχσαι ἐκ-
λήρωσκει δίκλωνα καὶ τετρίκλωνα ἄτερ περ-
φάσι.

φασι^Θ φανερῆς, ταύτησιν αἱ καλυπιδόνες
μύξης μεσαι εἰσι, καὶ ὁ δυνάμει^Ω κρατεῖν ὑπὸ
τῶν βάρους τὸ ἐμβρυον, ἀλλ' ἀπορήσιν^Ω.

Quæ verò mediocriter corpus habentes
abortiunt bimestres & trimestres, sine causâ
manifestâ, his uteri acetabula muco plena
sunt, & non possunt continere fœtum præ
gravitate, sed abrumpuntur.

Cotyledones sive acetabula sunt glan-
dularum uteri ora, placentæ junctæ,
scilicet ora oribus : ex muco autem crudo
& copioso ex his oribus extrusa interdum
fit, ut non amplius firmiter sibi in-
vicem hæreant, sed abrumpuntur; inde
abortio.

Non malè Praxagoras, referente Ga-
leno; acetabula esse ora venarum &
arteriarum quæ feruntur ad uterum;
scilicet, mediantibus glandulis.

XLVI.

Ὁκόσαι ὥστε^Ω θύσιν παχῆαι ἐῶσαι μὴ
ξυλλαμβάνουσιν τῇ ἐν γαστρὶ, ταύτησι τὸ
ἐπίπλοον τὸ σῶμα τῶν ὑστερῶν ἀποπιέζει, καὶ
πεῖν ἢ λεπτωθῆναι, ὁ κύσιν.

Quæ præter naturam crassæ existentes, non
conciipiunt in utero, his omentum os uteri
comprimit, &, priusquam attenuentur, præ-
gnantes non fiunt.

Hæc

Hæc ratio cum structura partium non benè convenit : illud tamen verissimum, valdè crassis ipsum uterum angustari. Vult Galenus, os uteri interius, non vaginæ, hic intelligi. Aliæ tamen rationes hujus sterilitatis in valdè obesis assignari possunt.

XLVII.

Ἦν ὑσέρη ἐν τῷ ἰσθίῳ ἐσκειμένη δια-
πύση, ἀνάσκη ἐμμόλιον γυναικός.

Si uterus coxæ incumbens suppuratus fuerit, necesse est medicamenta in linteo carpto applicari.

Quid sit emmotum fieri, me non intelligere fateor: an uterus pessis ducendus est?

XLVIII.

Ἐμβρυα, τὰ μὲν ἄρσενα ἐν τοῖσι δεξιόισι,
τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖσιν ἀριστεροῖσι μάλλον.

Fœtus, mares quidem in dextris, foeminæ verè in finistris magis.

Superstitiosa & vana.

XLIX.

Ἐς ὑσέρων ἐκπλώσιος πλασματικὸν ἐπιθελίς,
ἐκπλασματίζον τὸ μυκτῆρας καὶ τὸ σόμα.

Uc

Ut secundæ excidant, sternutatorio indito,
nares & os apprehendere oportet.

Ita spiritu vehementer compresso, ut
nuspia in exire possit, sternutatorium
naribus inditum, deorsum vim suam
exerere cogitur.

L.

Τυναικὶ τὰ κατὰ μὴρια ὡς βάλανον ἐπιχρᾶν,
σικυῖν ὡς μεγίστην πρὸς τὸ τήθης πρὸς-
βαλλεῖ.

Mulieri menstrua si velis cohibere, cucur-
bitam quam maximam ad mammas appone.

Ex vehementi suctione tantæ cucur-
bitæ, omnia corporis oscula sive exitus,
ex consensu magnopere contrahuntur,
evacuarique tandem desinant.

LI.

Ὅσοι ἐν γαστρὶ ἔχουσιν, τήνων τὸ στόμα
τῶν ὑστερῶν συμμέμυκεν.

Quæ in utero gerunt, harum os uteri
clausum est.

Multo certè arctior hæc clausura est,
quàm ante conceptionem: an ista con-
tractio ex levi inflammatione uteri?

LII. *Hy

LII.

Ἦν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι γάλα πολὺ
ἐκ τῆς μαζῶν ῥυῆς, ἀδυνάτους τὸ ἔμβρυον σημαίνει.
Ὡς δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ
ἔμβρυον σημαίνει.

Mulieri in utero gerenti si multum lactis ex
mammis fluxerit, infirmum fœtum significat.
Si verò solidæ fuerint mammæ, sanio-
rem fœtum significat.

Primum lac vocatur colostrum, &
ex ejus colore & consistentia in mam-
mis diu ante partum concoctum oportuit;
quod si tenue plurimumque effluat ante
tempus, imbecillæ mulieris indicium
est; quæ tanquam valetudinaria im-
becillum quoque fœtum non potest non
parere: solidæ autem duræque mam-
mæ lac suum benè concoquunt, reti-
nèntque.

LIII.

Ὅσοι διαρθεύουσιν μέλλουσι τὰ ἔμβρυα,
ταύτησιν οἱ τίτθοι ἰσχυροὶ γίνονται. Ὡς δὲ
παλιν σκληροὶ γίνονται, ὁδυνήσονται, ἢ ἐν τοῖσι
πληθύνουσιν, ἢ ἐν τοῖσι μὲν ἰσχυροῖσι, ἢ ἐν τοῖσι
ὀρθοῦσιν, ἢ ἐν τοῖσι γένεσθαι, καὶ δὲ δια-
ρθεύουσιν.

Quæ perdituræ sunt fœtus, his mammæ
graciles fiunt. Si verò rursus duræ fiant,
dolor

dolor erit, aut in mammis, aut in coxis, aut in oculis, aut in genibus, & non perdunt.

Mihi, inquit Galenus, sæpius observanti, visæ sunt mammæ extenuari ante corruptionem foetus. Si verò rursus duræ fiant, id est, duræ supra modum; unde dolor ex distentione partium, supervacuâ & acri materia ex corruptione repletarum. An ex uteri quoque infarctu? unde aliæ quoque partes corporis affici possint, ut oculi, coxæ, & genua.

LIV.

Ὁκώσῃσι τὸ σόμα τῷ ὑστερῶν σκληρὲν ἔστι, ταύτησιν ἀνάγκη τὸ σόμα τῷ ὑστερῶν συμμύειν.

Quibus os uteri durum est, his necesse est os uteri clausum esse.

Durities oris uteri eum non claudunt tantum, sed & vitiari indicat: nam sanis & gravidis os uteri etiam si clausum sit, tamen molle est.

LV.

Ὁκώσαι ἐν γαστρί ἔχυσαι ὑπὸ πυρετῆος λαμβάνον, καὶ ἰσχυρῶς ἰσχυαίνον, ἀνὰ πρὸς φανερῆς, τίκῃσι χολεπῶς καὶ ἐπικινδυνῶς, ἢ ἐκλίθῳσκεισαι κινδυνώδειςιν.
Quæ-

Quæcunque in utero gerentes à febris corripuntur, & vehementer attenuantur absque manifestâ occasione, difficulter & periculosè pariunt, aut abortientes periclitantur.

In febris malignis, variolatis, & ex lue venerea hæc fieri sæpius vidi.

Ad bonum partum duorum corporum vigore opus est & gravidæ mulieris, & infantis. Imò in gravidis, ut volunt quidam, duplo majore pulsu opus est, quàm in non gravidis, ad transpirationem duplicatam expediendam; at ferè in omni febre pulsus diminuitur.

LVL

Ἐπὶ ῥόῳ γυναικείῳ σπασμὸς καὶ λεπνοθυμὴν ὡς ἐπιγίνῃ, κακόν.

Si fluxui muliebri convulsio & animi deliquium superveniat, malum.

Ex magnâ & subita inanitione istius fluxûs, convulsio & animi defectus sæpè eveniunt: quæ etiamsi mala, rarò, quod vidi, lethalia sunt.

LVII.

Καταμυῶν γινωμῶν πλείονων νῆσοι
ξυμβαίνουσι· καὶ μὴ γινωμῶν, ἀπὸ τ' ὑσέξης
γίγνοντ' νῆσοι.

P

Men-

/Mensibus copiosioribus prodeuntibus, morbi contingunt: & non prodeuntibus, ab utero fiunt morbi.

Nimia menstruorum copia glandulæ uterinæ labefactantur; unde corporis cachexia, hydrops, aut paralysis.

Non fluentibus, nisi gravidæ sint; imò ex eorum defectu, alicujus morbi, cui ante consueti fuerint, correptio. Insto in arthriticis, item ex veteris ulceris curatione.

LVIII.

Ἐπὶ ἀρχῶ φλεγμαίνονσι, καὶ ἐπὶ ὑσέρῃ φλεγμαίνουσιν, καὶ ἐπὶ νεφροῖσιν ἐμπύροισι, στεγνύνειν ἐπιγίνει. ἐπὶ δὲ ἡπατί φλεγμαίνονσι, λύξ ἐπιγίνει.

Recto intestino inflammato, & utero inflammato, & renibus suppuratis, urinæ stillicidium supervenit. Hepati autem inflammato, singultus supervenit.

Ex ulcere recti intestini, & renibus suppuratis, aut vesica cancrofa, certè ex calculo inflammata, ita ex utero à lue venerea vel leviter tacto, urinæ stillicidium sequitur. Hepar autem ad superiores partes pertinet; & afficitur stomachus eo inflammato, ob vicinitatem partium, & nervorum consensum.

LIX. Γυ-

LIX.

Γυνὴ μὴ λαμβάνῃ ἐν γαστρὶ, βέλῃ ὃ
 εἰδέναι εἰ λήψεται, περικλυψας ἱματίοισι,
 θυμία κατὰ. κῆν μὲ πορεύεσθαι σοι δο-
 κέη ἢ ὁδὸν διὰ τοῦ σώματος εἰς τὰς ῥῖνας
 καὶ εἰς τὸ στόμα, γίνωσκε, ὅτι αὐτὴ ἐστὶ
 ἐνὶ τῷ αἵματι ὅσον.

Mulier si in ventre non concipiat, velis
 autem scire, an conceptura sit, vestibis cir-
 cumtectam subter suffito; & si quidem pro-
 cedere tibi videatur odor per corpus ad nares
 & ad os, scito, hanc non propter se ipsam
 infœcundam esse.

Fallax, & anile experimentum! quasi
 odoris cujusque suffitus non pannos
 quosvis citò penetret, & aerem ambien-
 tem undique afficiat: deinde, etiamsi
 anus ad ipsum os naresque una quasi
 continua fistula sit; tamen de utero
 idem dici non potest, quæ velut quod-
 dam intestinum cæcum est.

LX.

*Ὡς γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχέσῃ αἱ καθάρ-
 σεις πορεύωνται, ἀδωσίαν τὸ ἐμβρυον ὕψι-
 αίνειν.

Si mulieri in utero gerenti purgationes
 prodeant, foetum sanum esse impossibile.

At sunt quidem ejus rei quotidiana exempla apud nos, fortè à victu valentissimo nostrarum mulierum. Veteres, quòd mulieribus gravidis uterum firmiter claudi putârunt, ejusque cavitatis poros omnes secundinis occupari, sanguinéque menstruo ad embryonem nutriendum opus esse, aliter crediderunt: sed quamvis illa ex parte vera sint, superfluum tamen sanguinem, si non in ipso utero, certè in vaginæ vulvæque glandulis posse concoqui, salvoque fœtu, interdum effundi, verisimile est.

LXI.

Ἡν γυναικὶ καθαρσιες μὴ προδῶνθ',
μήτε φείκης, μήτε πυρετῶ ἐπιθρομβήσ', ἄσται
ἢ αὐτῇ περσπίπῳσι, λογίζε ταιῦτ' ἐν
γαστρὶ ἔχειν.

Si mulieri purgationes non prodeant, neque horrore, neque febre superveniente; cibi autem fastidia ipsi accendant, hanc in utero gerere putato.

Cibi fastidium ex retentis menstruis, & sanguinis plenitudine; cujus superfluitates aliis viis non subito dissipantur: an ab uteri quoque levi inflammatione, ex feminis injecti acrimonia, animalculorumque in eo contentorum motu irrequieto?

LXII. Ὁκό-

LXII.

Ὀκόσαι ψυχρὰς καὶ πυκνὰς τὰς μήτρας ἔχουσιν, ἢ κυίσκυστι, καὶ ὀκόσαι καθύστερας ἔχουσι τὰς μήτρας, ἢ κυίσκυσιν. Ἐποσθένου γὰρ αὐταῖς ὁ γόνος. καὶ ὀκόσαι ξηρὰς μᾶλλον καὶ περικαῖς. ἐνδεῖν γὰρ τὴν τροφὴν οὐκ ἔστιν τὸ σπέρμα. ὀκόσαι δὲ καὶ ἀμφοτέρων τὸ καὶ ἔχουσι σύμμετρον, αἱ τοιαῦται ἐπιτεκνοῦσι γίςνον.

Quæ frigidos ac densos uteros habent, non concipiunt. Et quæ præhumidos habent uteros, non concipiunt: extinguitur enim ipsis genitura. Et quæ siccos magis, & adurentes: alimenti enim inopiâ semen corrumpitur. Quæ verò ex utrisque temperamentum habent moderatum, hæ ipsæ proliferae fiunt.

Hic aphorismus de sterilitatis causa ex parte mulierum minimè nobis satisfacit. Nam hæ omnes rationes ferè præcariae sunt, & fabulæ. Uteri, qui sani, & secundum naturam se habent, prolis quidem concipiendæ potes sunt; at in quo consistat ista sanitas, quaestio est.

LXIII.

Παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων. ἢ γὰρ διὰ ἀραιότητος τοῦ σώματος τὸ πνεῦμα ἔξω ἔρεται, πρὸς τὸ μὴ διαπέμπειν τὸ σπέρμα. ἢ διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ ὕδατος ἢ διαχωρῆσαι ἔξω. ἢ διὰ τὴν ψυχρότητα ἐκ ἐκπνευσῆαι.

ἄνευ ἀθροίζεσθαι πρὸς τὸν τόπον τῆτον. ἢ δια-
τ' ἰερμασίῳ τὸ αὐτὸ τῆτο γίνεθαι.

Similiter autem etiam in masculis. Aut enim propter corporis raritatem spiritus extrahitur, ut semen non demittat. Aut propter densitatem humidum non pervadit foras. Aut propter frigiditatem non incalescit, ut ad hunc locum congregetur. Aut propter caliditatem hoc idem contingit.

Item hæc de marium impotentia gratis dicta sunt, & vix Hippocrate digna : imò adhuc in tenebris sunt generatio, & utriusque sexus virtutes.

LXIV.

Γάλα διδόναι κερδομηγέσι, κακόν. κακὸν ὃ καὶ πυρελαίνεσι, καὶ οἷσιν ὑποχόνδρια μετέωρα διαβορβορίζοντα, καὶ τοῖσι διψώδεσι. κακὸν ὃ καὶ οἷσι χολώδεις αἱ ὑποχωρήσεις, καὶ ἐν τοῖσι ὀξέσι πυρελοῖσιν ἔστι. καὶ οἷσιν αἵματι πολλὰ διαχώρησις γέγονεν. ἀρμόζει ὃ τοῖσι φθινώδεσι μὴ λίαν πολλῶν πυρελῶν διδόναι (γάλα) καὶ ἐν πυρελοῖσι μακροῖσι καὶ βληχεῖσι, μηδενὸς τ' περὶ ἐνηνίων σημείων παρεόντων. ὅθεν λόγον ὃ ἐκτελέηκόςιν.

Lac dare capite dolentibus, malum. Malum verò etiam febricitantibus, & quibus hypochondria elevata sunt murmurantia, & siticulosis. Malum autem & quibus dejectiones biliosæ, & qui in acutis sunt febribus; & quibus
copicifi

copiosi sanguinis facta est egestio. Convenit verò tabidis non admodum valdè febricitantibus (lac) dare, & in febribus longis & languidis, nullo ex suprà dictis signis præsente: & præter rationem quidem extenuatis.

Tabidis lac dare convenit, non admodum valdè febricitantibus: rectè; at phthifici in hoc censu non sunt, quòd vehementer febricitant, & sanguinem ferè excreant, siticulosi sunt, & alvus iis solutior, certè ad dejectiones pronior. At quodnam lac? asininum, nostri respondent. At id ventrem movet, appello ipsum Hippocratem; quater ab eo præscriptum in illo tractatu de *victu tenui* purgationis gratiâ. Dices tamen, minor ejus quantitas phthificis danda est; at his exiguæ vires restant, ut vix credibile sit, quantillo cibi alicujus medicamentosi iis alvus citetur. Verùm, inquires, pulveribus testaceis, opio, & similibus adstringentibus corrigi debet. Imò vel eodem modo exhibitum, post triduum putà, cùm major quantitas lactis accumulata sit in ventre, (nam iis minimè digeritur) vehementer, & tanquam ex improvviso, purgare solet. Igitur alios quære extenuatos præter rationem, & non à phthisi, quibus lac tuum dare conveniat, ex arthritide putà, aut lue venerea.

Ὀκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἑλκεσι φαίνοντο,
 ἢ μάλα σπάνοντο, ἢ δὲ μαίνοντο. τελέων δὲ
 ἀφανισθέντων θλαίφνης, τοῖσι μὲν ὀπιθεῖν,
 σπασμοὶ, τέτανοι· τοῖσι δὲ ἔμπεροθεν, μα-
 νίαι, ἢ ὀδυνᾷ πλῆρῃ ὀξείᾳ, ἢ ἐμπύησις,
 ἢ δυσεντερία, ὡς ἐρυθρὰ ἢ τὰ οἰδήματα.

Quibus tumores in ulceribus apparent,
 non valdè convelluntur, neque insaniunt. His
 autem derepentè disparentibus, quibus in
 posticâ quidem parte fuerint convulsiones,
 tetani, i. e. rigores: quibus verò in anticâ,
 insanix, aut lateris dolores acuti, aut suppu-
 ratio, aut dysenteria, si rubicundi fuerint
 tumores.

Omne ulcus magnum necessariò ad-
 junctum habet tumorem, propter mi-
 nima vasa, maximè ad glandulas
 pertinentia, corrosa; ideo in ea parte
 nec circulatio ritè peragitur; nec dissi-
 patur materia accumulata ex defectu
 transpirationis. Tumore autem subito
 disparente, aut si nullus fuerit, aut in-
 sanit æger, aut valdè convellitur; pro-
 pter nervos ex acrimonia sanguinis ul-
 cere infecti stimulos contractósque.

At dum nervi & cerebrum à tergo
 sunt, proximioresque sunt ulceribus po-
 sticis; unde convulsiones & rigores.
 Ad viscera autem, quod ea omnia an-
 teriora

teriora sunt, ulcera inusta; ideo ea potissimum afficiunt, si quæ ex iis mala contigerint.

LXVI.

Ἦν, τραυμάτων ἰχυρῶν ἐόντων καὶ πονη-
ρῶν, οἰδήματα μὴ φαίνεσθαι, μέγα κακόν.

Si, magnis & pravis existentibus vulneribus, tumores non apparent, ingens malum.

Quod ita ferè fit propter vehementes dolores ex magnis & pravis vulneribus; nempe tumores ex ruptis & incisis sanguinis vasis necessariò tollantur, eò nimirum impulso sanguine, & non circulato.

LXVII.

Τὰ χαῦνα, χρεστά· τὰ δὲ ἔνωμα, κακὰ.

Laxi tumores, boni; crudi verò, mali.

Pars est antecedentis Aphorismi: illi ex concreta & circulata materia; hi verò ex cruda & vehementer impactâ, immobilique materia.

LXVIII.

Τῶν τὰ ὀπίθεν τῆ κεφαλῆς ὀδυνομένων, ἢ ἐν μέσῳ ὁρθῇ φλέβῃ τμηθεῖσα ὠφελεία.

Posti-

Posticâ capitis parte dolenti, rectâ in fronte
vena secta juvat.

Rectâ hæc frontis vena indicat
Hippocratem venarum usum non in-
tellexisse. Nam frontis venæ nullam
communicationem cum venis capitis
posterioribus habent, nisi, quatenus ex
sanguinis circuitu ramificentur, ex lon-
go intervallo. At vena nulla proximior
æquè commodè propter pilos in postica
capitis parte secari potuit, nisi cucur-
bita admota sit incisæ cuti.

LXIX.

Ῥίγη ἀρχέει, γυναιξὶ μὲν ἐξ ὀσφύος
μᾶλλον, καὶ διὰ τούτου ἐς κεφαλῇ. ἀνδράσι
δὲ, μᾶλλον ὀπίθεν, ἢ ἔμπροσθεν τοῦ σώ-
ματος, ὅθεν ἀπὸ τῶν πηχέων καὶ μηρῶν.
αἰτὰς καὶ τὸ δέρμα αἰσθάν. δηλοῖ δὲ τὸ
ἢ δειξ.

Rigores incipiunt, mulieribus quidem ex
lumbis magis, & per dorsum ad caput. Viris
autem, posticâ magis parte, quàm anticâ
corporis, velut ex cubitis ac femoribus. Sed
& cutis *viris* rara est. Hoc quidem pilus
indicat.

Isti rigores ex frigore externo in
posterioribus potius & extremis par-
tibus oriuntur, & fœminis & viris,
quod

quòd, præter nuditatem ex consuetudine vestiendi, minor sit in iis perspiratio insensibilis, quâ solâ incalescimus. Molities autem, & pilosa cutis, indicat exitus glandularum isti transpirationi inservientium patentiores esse; ut ad pubem, sub axillis, medioque pectore, viris ferè setaceo.

LXX.

Οἱ ὑπὸ τετραγώνων ἀλίσκομενοι, ὑπὸ πασμῶν ἢ πάνυ τι ἀλίσκον). ὡς δ' ἀλίσκων) περὶ τερρον, εἴτα ἐπιγνή) τετραγῶν), παύον).

A quartanis correpti, à convulsione non admodum corripiuntur. Si verò priùs corripiantur, & postea quartana supervenerit, liberantur.

Ita omnigenæ febres, tam intermittentes, quàm acutæ, convulsioni supervenientes, bonæ & salutares. Hoc autem beneficium à quartanâ in posterum non admodum expectandum est: nam corticis Peruviani usus jam probè cognitus est, nec ægroti diu quartana, ad curationis vel favissimæ epilepsiae spem, trahi libenter sese patiantur.

LXXI. Ὁκό-

LXXI.

Ὅκοιοισι δέρματα πλείνε) καρφθία καὶ
σκληρὰ, ἀνὰ ἰδρώτων τήδεσσιν. ὅκοιοισι
δὲ χαλαρὰ καὶ ἀραιὰ, σὺν ἰδρώσι τήδεσσιν.

Quibus cutis obtenditur arida ac dura, sine
sudore moriuntur. Quibus verò laxa ac rara,
cum sudore moriuntur.

In illis glandulæ contrahuntur, earumque meatus exsiccantur; in his verò eadem relaxantur, paténtque ex imbecillitate, humoribus crudis liberè effluentibus, morte instante.

LXXII.

Οἱ ἐκρῶδες ἔπᾶν τι πνδμάλωδες
εἰσιν.

Isterici non admodum flatulenti sunt.

Quippe isto humore jam per universa viscera, glandulasque disperso, ut nuspiam non fit infectio, concoctiones prohibentur: à quibus tamen, internis putà, ritè confectis, flatus ex bona parte exire solent.

Sectio Sexta.

I.

ΕΝ τῇσι χερνίησι λεηνίερήσιν ὀξύρεσμίη
ἐπισινομένη, μὴ γλυκομένη πρῶτον,
σημεῖον ἀσθεν.

In diurnis intestinorum lævitatibus ructus
acidus superveniens, qui prius non fuit, signum
bonum.

Admodum imbecillus ventriculus &
intestina pondus ciborum non ferunt;
interdum etiam eorum acrimoniam &
mordacitatem respuunt. Itaque in li-
enteria, ubi cibi celerrimè dilabuntur,
priusquam mutationem ullam accepe-
rint, *ructus* acidus principium conco-
ctionis indicat; nam à vino putà vel
optimo aciditas statim in stomacho
sentitur, nempe corruptionis conco-
quentis initæ præclarum signum. Ad
hanc mentem antiqui medici, cum Hip-
pocrate, cibos imputridos vocarunt,
quos nos (inquit Galenus in hunc
Aphorismum) *incoctos* nominamus.

II.

Οἷσι ῥίνας ὑψέστεραι φύσι, καὶ ἡ γονὴ
ὑψηλέην, ὑψιαίνουσι νοσηρότερον. οἷσι δὲ
τ' ἀναλίσια, ὑψισυνότερον.

Quibus nares natura humidiores, & geni-
tura humidior, imperfectiùs sani sunt: quibus
verò contraria, perfectiùs.

Ex resolutis glandularum narium &
organorum generationi dicatorum mea-
tibus, & concoctione istarum partium
imperfectiore, tantæ humiditates; sin istæ
partes sicciore sint, major difflatio
insensibilis fit; quæ sanitatis præcipua
pars est. In siccioribus, inquit Gale-
nus, secundum naturam temperaturis:
nulla omnino superfluitas manifesta,
neque sensibilis per nares effluit è cere-
bro, neque per cutem sudor; sed illa,
quæ à medicis occulta nominatur, su-
perflua, extenuata in modum vaporis,
evacuat.

III.

Ἐν τῇσι μακρῇσι δυσεντερείησιν αἱ ὑπο-
σίλια, κακόν· καὶ σὺν πυρετῷ, κακίον.

In longis dysenteriis appetitus prostratus,
malum; & cum febre pejus.

Hoc

Hoc scilicet ex graviter ulceratis intestinis : illud verò ex vitiata concoctione ventriculi.

IV.

Τὰ περιμάδνητα ἔλκεια, κακοήθεια.

Ulcera circum glabra, maligna.

Nempe ex erosione partium, ulceri circumjacentium, pili cadunt.

V.

Τὰ ὀδυμένων καὶ ἐν πλευρῇσι, καὶ ἐν στήθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοις (μέρεσιν) ὡς μέγα διαφέρωσι, καλισταμαθιέον.

Dolores & in lateribus, & in pectoribus, & in aliis (partibus) si multum differant, considerandum.

Prudentissima cautio : nempe, ne temerè sententiam de aliquo affectu præcipitemus, vel ejus causam assignando, curandove eum : & in doloris modum & speciem sedulò inquirendum est.

VI.

Τὰ νεφρίτικα, καὶ ὅποια κατὰ τὴν κύστιν ἀλγύματα, ἐρρωδῶς ὑπιάζει τοῖσι πρεσβύτησι.

Renum & vesicæ dolores difficulter sanantur in senibus.

Ob partium omnium vires in senibus labefactatas; maximè verò ob perpetuum atque indefinens renum & vesicæ opus, urinæque naturalem acridinem.

VII.

Τὰ ἀλγήματα τὰ χτ' ἢ κοιλίῳ γινόμενα, τὰ μὲν μέλαινα, καφώτερα· τὰ δὲ μὴ μέλαινα, ἰχυρότερα.

Dolores, qui in ventre sunt, elevati quidem, leviores: non elevati verò, vehementiores.

Nescio, unde sit tanta ejusdem aphorismi descriptio; dolores quidem fixi, immobiles & sine tumore ferè vehementiores sunt: item qui extra sive supra abdomen leviores, quàm qui intra id, & in mediis visceribus sunt.

VIII.

Τοῖσι ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἔλκη ἐν τῷ σώματι, ἢ ῥηϊδίως ὑσιάζεσθαι.

Hydropicis ulcera in corpore orta, non faciliè sanantur.

Siccitas ulcerum unica est sanitatis ratio; nempe vasis minimis quibuscumque

cumque corrosis : jam illa in se contrahuntur, referanturque, ad integritatem circulationis restituendam, glandularumque concoctiones. Igitur in hydropicis, ob copiam puris sive ichoris in plerisque glandulis cutaneis, ulcera, quæ in tibiis v. gr. sint, non facile sanari possunt; certè sine vehementibus medicamentis purgantibus, maximè elaterio, aut etiam traumaticis potionibus perpetim exhibitis. Vide Exercitationem nostram de hoc morbo.

IX.

Τὰ πλατεῖα ἔξανθήματα ἔπ' ἀνυ τι κνησ-
μώδεα.

Efflorescentiæ latæ, non admodum pruriginosæ.

Acer humor in angustis glandularum osculis detentus, plus stimulare aptus est; quàm idem undique diffusus, ut in latis exanthematis fere fit

X.

Κεφαλῇ πονέοντι, καὶ πειρωδωέοντι πύον,
ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυέν χτ' τὰς ρίνας, ἢ χτ'
τὸ σῶμα, ἢ χτ' τὰ ὠτα, λυέ τὸ νέσσημα.

Renum & vesicæ dolores difficulter sanantur in senibus.

Ob partium omnium vires in senibus labefactatas; maximè verò ob perpetuum atque indefinens renum & vesicæ opus, urinæque naturalem acredinem.

VII.

Τὰ ἀλγήματα τὰ χῆτ' ἢ κοιλίῳ γινόμενα, τὰ μὲν μέγιστα, καὶ ῥέοντα· τὰ δὲ μὴ μέγιστα, ἰσχυρότερα.

Dolores, qui in ventre sunt, elevati quidem, leviores: non elevati verò, vehementiores.

Nescio, unde sit tanta ejusdem aphorismi descriptio; dolores quidem fixi, immobiles & sine tumore ferè vehementiores sunt: item qui extra sive supra abdomen leviores, quàm qui intra id, & in mediis visceribus sunt.

VIII.

Τοῖσι ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἔλκυσιν ἐν τῷ σώματι, ἢ ῥηϊδίως ὑψιζέει.

Hydropicis ulcera in corpore orta, non facilè sanantur.

Siccitas ulcerum unica est fanitatis ratio; nempe vasis minimis quibuscumque

cumque corrosis : jam illa in se contrahuntur , referanturque , ad integritatem circulationis restituendam, glandularumque concoctiones. Igitur in hydropicis , ob copiam puris sive ichoris in plerisque glandulis cutaneis, ulcera , quæ in tibiis v. gr. sint , non facile sanari possunt ; certè sine vehementibus medicamentis purgantibus, maximè elaterio, aut etiam traumaticis potionibus perpetim exhibitis. Vide Exercitationem nostram de hoc morbo.

IX.

Τὰ πλατεῖα ἔξανθήματα εἰς πᾶν τι κνησ-
μώδεα.

Efflorescentiæ latæ , non admodum pruri-
ginosæ.

Acer humor in angustis glandularum
osculis detentus , plus stimulare aptus
est ; quàm idem undique diffusus, ut in
latis exanthematis ferè fit

X.

Κεφαλῇ πονέοντι, καὶ πειρωδωέοντι πύον,
ἢ ὕδωρ, ἢ αἷμα ῥυέν χτὶ τὰς ρίνας, ἢ χτὶ
τὸ σῶμα, ἢ χτὶ τὰ ὠτα, λύει τὸ νέσθημα.

Q 3

Caput

Caput laboranti, & circumcirca dolenti, pus aut aqua, aut sanguis effluens per nares, aut per os, aut per aures, solvit morbum.

Ex impedito & accumulato aliquo humore crudo circa caput, id vehementer dolet. Verùm si is uspiam, certè in vicinia ejus, & à glandulis vel narium, vel aurium, orìve erumpat; sive id fiat sub specie aquæ, id est, pituitæ, vel puris, vel ipsius denique sanguinis, id incommodum solvitur.

XI.

Τοῖσι μελαγχολικοῖσι, καὶ τοῖσι νεφρετικοῖ-
σιν, αἱμορροΐδες ἐπιγινόμεναι, ἀσθόν.

Melancholicis, & nephriticis, hæmorrhoides supervenientes, bonum.

Ita ex iis subitò suppressis, plures ex sana mente melancholici facti sunt.

At renes si quando humore crudo & calculoso vexentur, ferè inflammantur: adeoque ex hæmorrhoidibus, revulsionis ratione, non mediocre levamen sentiunt: imò ratione qualitatis etiam humoris evacuati. Nam glandulæ ad anum certum quendam humorem ex sanguine eò impulso concoquunt; perinde ut suum uterinæ glandulæ.

XII. Ai-

XII.

Αἰμορροΐδας ἰσθύνει χρονίας, ὡς μὴ μία
φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγνέσθαι, ἢ
φθίσιν.

Hæmorrhoidas curanti diuturnas, nisi una
servata fuerit, periculum est ne hydrops super-
veniat, aut tabes.

Ex longa consuetudine sanguinem
per hæmorroidas fundendi, evenit, ut
isti glandularum meatus semper aperti,
cruditates ac superfluitates aliarum par-
tium tollant: quibus subito præclusis,
glandulæ vel in pulmone opprimuntur,
multitudine humoris, vel universum
corpus patitur. Igitur prudenter suadet
Hippocrates, unam saltem aliquam
hæmorroidam servare apertam.

XIII.

*Υπὸ λυσμῷ ἐχομῶν πταρμοὶ ἐπιγνέ-
σθαι, λύσει τὸ λυσμόν.

A singultu detento sternutationes super-
venientes, solvunt singultum.

Sternutando, ventriculus plenior
etiam singultu excitato, inter alias par-
tes vehementer concussus, supervacuo
liberatur. At siqui, inquit Galenus, ex
inani-

inanitione singultus fiant, eos sternutatio non sanat.

XIV.

Ὑπὸ ὕδρωπῳ ἐχομένη, τῇ κτ' τὰς
φλέβας ἐς τὴν κοιλίαν ὕδαλ' ῥυέν', λύσις.

Ab hydropce detento, si aqua secundum
venas in alvum fluxerit, solutio fit.

Ego valdè dubito, an ista aqua
hydropicorum rectè dici potest esse in
venis, i. e. intra orbem sanguinis. At ubi-
cumque sit, siue totis glandulis, ut in
leucophlegmatia; vel in glandulis tibia-
rum scrotivæ, inve duplicatura perito-
næi; ut in ascitide, iste humor si suâ
sponte & sine medicamento per venas
è glandularum osculis in intestina flu-
xerit, mali fit solutio. Igitur hîc do-
cemur usum medicamentorum purgan-
tium in hydropicis, elaterii putà, at-
que illius evacuationis rationem. Ne-
minem in remediis præscribendis Heur-
nio saniores temerè invenies; quem
consule in hunc Aphorismum.

XV.

Ὑπὸ διαρροῆς ἐχομένη μακρῇ, ἀπὸ τῶν
τομάτων ἐμείλ' ἐπιγυρόμεν', λύξ, διάρ-
ροϊαν.

A

A diuturno alvi profluvio detento, spontè superveniens vomitus alvi profluvium solvit.

In illis morbis, qui tanquam epidemici in Græcia fuerunt, facile erat spontaneam eorum solutionem observare. An verò Medicus id imitari debeat, hæreo, propter vires à longo morbo nimis prostratas, & medicamenti sævitiam.

XVI.

Ὑπὸ πλιδείτιδος, ἢ ὑπὸ πεπνυμονίης ἐχομένη διαρροία ἐπιγρομένη, κακόν.

A pleuritide, aut à peripneumoniâ detento alvi profluvium superveniens, malum.

Nam in vehementer detento, nimium debilitat; pituitæque concoctionem in glandulis pulmonum, laterisve impedit. Cave itaque id fiat medicamento, aut cibo aliquo medicamentofo.

XVII.

Ὀφθαλμιῶντα ὑπὸ διαρροίης ληθιῶναι, ἀσθόν.

Ophthalmiâ laborantem ab alvi profluvio corripì, bonum.

Istæ superfluitates humoris in valida oculorum inflammatione, è glandulis effusi,

effusi, diarrhœa minuuntur : id est, opportuniore per intestinorum glandulas concoctione atque exitu pleniore. Id quod à Medico imitandum est.

XVIII.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐκέφθον, ἢ καρδίῳ, ἢ φρένας, ἢ τὸ ἐντέρωντι τὸ λεπτῶν, ἢ κοιλίῳ, ἢ ἥπαρ, θανάτῳδες.

Cui perfecta est vesica, aut cerebrum, aut cor, aut septum transversum, aut aliquod ex intestinis tenuibus, aut ventriculus, aut hepar, lethale.

Cum aliqua restrictione hæc dici debent. Nam historia medica testatur, vulnera etiam profunda omnium harum partium non semper esse lethalia, & vesicæ minimè; etiam ex latere ejus inflicta vulnera, in lithotomia nuperæ inventionis, esse sanabilia.

XIX.

Ἐπὶ διακοπῇ ὀστέον, ἢ χόνδρου, ἢ νεῦρον, ἢ γνάθου τὸ λεπτόν, ἢ ἀκροποδίν, ἢ τε αὐξέει, ἢ τε συμφύει.

Ubi dissectum fuerit os, aut cartilago, aut nervus, aut genæ pars tenuis, aut præputium, neque augetur, neque coalescit.

Verùm

Verùm ossa dissecta, non aliter quàm fracta, posse ferruminari; item cartilagine, ipsosque tendines coalescere, & futuram quoque admittere jam cognitum, & optimis chirurgis in usu est. De nova autem generatione partium abscissarum, alia res est.

XX.

Ἦν ἐς τὴν κοιλίαν αἷμα ἐκχυθῆναι
φύσιν, ἀνάσκη ἐκπυθῆναι.

Si in ventrem sanguis effusus fuerit præter naturam, necesse est suppurari.

Verùm in duplicatura peritonæi in ascitide ad centum & amplius libras incorruptus effusus est, & feliciter paracenthesi evacuatus. Vide Exercitationem nostram de Hydrope, alterâ impressione. Imò è vulnere imi ventris post mensem sanato, subitas dejectiones non sine animi deliquio, ad plures libras sanguinis atrii, & in pus nondum conversi, corrupti tamen & fetidissimi, ipse vidi: tamen ab iis dejectionibus optimè convaluit juvenis fauciatus. Igitur hic suppuratio latius sumenda est, pro omni statu sanguinis extravasati.

XXI. Τοῖ-

XXI.

Τοῖσι μαινομένοισι, κισῶν, ἢ αἰμορροΐδων
ἐπιγυμνίων, τ̃ μανίης λύσις.

Infanientibus, si varices, aut hæmorroides
supervenerint, insanix solutio fit.

Ex varicibus sanguis minus rapidè
volvitur; item ex hæmorroidibus, quæ
tanquam varices quoque sunt; non
tantum motus sanguinis tranquillior fit,
sed ejus multitudo minuitur: igitur
nervorum tensio, quæ manix præcipua
ratio est, relaxatur.

XXII.

Ὅκοντα ῥήματα ἐν τῷ νότῳ ἐς τὸν αἰ-
κῶνας κατὰβαίνει, φλεβοτομὴν λύει.

Quæ ruptiones ex dorso ad cubitos descen-
dunt, venæsectio solvit.

Hic est quidam error in interpreta-
tione textûve, aut minime id intelligo.

XXIII.

Ἦν φόβος καὶ θυθυμὴ πολλὸν χρόνον
διατρίβει, μελαγχολικὸν τὸ τοιούτον.

Si metus & tristitia multo tempore per-
severent, melancholicum hoc ipsum.

†

Id

Id est, morbum ex indigestione & acredine humorum circa ventriculum & intestina accumulatorum; maximè in glandulis visceribúsque majoribus, hepatis putà, pancreatisve. Quippe metus & tristitia vehementer cordis motum comprimit, sistitque; perspirationémque adeo insensibilem ubique plurimùm minuit.

XXIV.

Ἐντέρων ὑπὸ διακοπῇ τῆς λεπτῶν τι, εἰ
ξυμφύει.

Si ex intestinis tenuibus aliquod dissectum fuerit, non coalescit.

Vide suprà, Aphor. 19.

XXV.

Ἐρυσίπηλας ἔξωθεν μὲν εἶσθαι τρέπειται, ὡς
ἀγαθόν· ἔσωθεν δὲ ἔξω, ἀγαθόν.

Erysipelas foris quidem intrò verti, non bonum: intus verò foràs, bonum.

Hujusmodi translationes ad cutaneas glandulas bonæ sunt, quòd ibi materia acris vel commodè dissipari possit, vel suppurari.

R.

XXVI. Οὐκ ὁ-

XXVI.

Ὅκόςοισιν ἂν ἐν τοῖσι καύσοισι, τρέμοι
ζώνῃ, ὡς κοπή λυγ.

Quibus in febre ardente tremores fiunt,
delirium solvit.

Id est, ex tremoribus delirium, quòd
in istiusmodi febre major tensio, atque
firmitas nervorum in delirio, quàm in
tremoribus. Ita paralyticæ & tremulæ
manus à mero sumpto, sua munera
strenuè faciunt.

XXVII.

Ὅκόςοι ἔμπυοι, ἢ ὑδρωπικοὶ καίονῃ, ἢ
τέμνονῃ, ἐκρυένθη τὸ πύς ἢ τὸ ὕδαλθ
ἀθρόον, πάσιως ἐπὶ πλωῃ.

Qui suppurati, aut hydropici uruntur, aut
secantur, hi pure aut aquâ acervatim affluente,
omninò moriuntur.

Illa est istius aquæ purissæ natura,
ut ipsius sanguinis æmula sit, & ferè
glandulis contineatur, sed in immen-
sum laxatis distentisque: ut quamvis
propriè intra ipsius sanguinis orbem
non amplius moveatur, ab eo tamen
continua n. quandam radiationem nu-
tritionémque habet, vitæque adeo ejus-
dem,

dem particeps est, rigoremque quendam mutuum inter se communicant; ita ut magna & subita evacuatio istorum humorum, non secus ac ipsius sanguinis, deliquum & mortem afferat.

Igitur aqua ista paulatim evacuanda est, ad libram putâ, & pus pro ratione, quotidieque id fiat semel tantum; interim danda est potio aliqua vulneraria. Vide Exercitationem nostram de Hydrope.

XXVIII.

Εὐνῆχοι ἔ ποδᾶσειῶσιν ἔσθῃ φθάνουσι γίγνοντο.

Eunuchi non laborant podagrâ, neque calvi fiunt.

Materia illa, quæ integris corporibus in genituram, testiculorum ope, confici oportuit, jam castratis in reliquas concoctionum officinas communi quodam commeatu it: ita siccitas nec articulis, nec capillis unquam metuenda est; sed utrisque constans & perpetua quædam irrigatio ex superabundanti humiditate. Verum ex crapula, inquit Galenus, etiam eunuchi suo tempore correpti fuerunt podagra, quamvis nullum haberent veneris usum: imò ex morbis hæreditariis, est podagra, nempe ex mala

conformatione partium à vitiatis parentibus, ita vel eunuchi sobrii morbo articulari affici possint.

XXIX.

Γυνὴ ἔ ποδαγειᾷ, ὡς μὴ τὰ κατὰ μὲν
αὐτῆς ἐκλίπη.

Mulier non laborat podagrâ, nisi menses ipsi defecerint.

Illud quidem in genere verum est; scilicet, menstruorum evacuationes iis remedio esse posse ad arthritidem præcavendam; nam vetulas, iis cessantibus, miserrimâ podagrâ afflictas novimus; arthritis tamen interdum etiam benè menstruatis mulieribus contingere solet ob crapulas; & à parentibus, sive ex traduce, ut eunuchis.

XXX.

Παῖς ἔ ποδαγειᾷ, πρὶν τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

Puer non laborat podagrâ, ante veneris usum.

Nisi fortè ex labe hereditaria; quæ tamen rarò ante pubertatem, ut in phthisi, sese extricat.

XXXI. Ὅδὲ

Ὁδυνὰς ὀφθαλμῶν ἀκρηστοποσίη, ἢ λυγρὴν,
ἢ πνεῖν, ἢ φλεβοστομίη, ἢ φαρμακεῖν λύει.

Oculorum dolores meri potus, aut balneum,
aut fomentum, aut venæsectio, aut purgatio
solvit.

Meri potio insensibilem transpirationem vehementer promovet, crudosque adeo humores in oculis dolentibus concoquit, dissipatque: idem balneum & fomentum efficiunt, nempe glandularum concoctiones recreando, earumque meatus relaxando. At venæsectio & medicamentum purgans, ex sensibilibus evacuationibus sunt, dolorisque fomitem demendo, ejusque malitiam corrigendo, illum solvunt.

XXXII.

Τραυλοὶ ὑπὸ διαρροίας μάλιστα ἀλίσκον μακρῆς.

Balbi ab alvi profluvio maximè corrigiuntur longo.

Ex multâ humiditate, pituitæque nimio confluxu in ore, propter laxitatem glandularum, ferè balbi fiunt: quæ si in diarrhæam convertatur, ea ob copiam longa futura est.

R 3

XXXIII. Oj

XXXIII.

Οἱ ὀξύρεσμιώδεις ἔ πάνυ τι πλεθρικοί
γίγνον.

Acidum ruftantes non admodum pleuri-
tici funt.

Ob ventriculi bonam concoctionem,
cujus acidus ruftus præclarum indi-
cium est. An quodd acidum ruftantes
ad dejectiones, quibus superfluitates
excernantur, proniores funt.

XXXIV.

Ὅκροτοι, φθακεροί, τσιέδισι κίρσοι μέγιστοι
γίγνον. ὁκρόσοι δ' ἂν φθακεροῖσιν ἔσσι
κίρσοι ἐπιγύων, πάλιν ἔτοι γίγνον
δασέες.

Qui calvi funt, his varices magni non funt.
Quibus verò dum funt calvi superveniunt
varices, hi rursus capillati funt.

Calvitium vult Galenus capillorum
tantum defluvium, humorumque capil-
los corrumpentium, translationem ad
varices. At calvities ferè morbus insana-
bilis est.

XXXV.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βῆξ ἐπιγρομένη,
κακόν.

Hydro-

Hydropicis tussis superveniens, malum.

Ex tussi hydropicis superveniente, aucti morbi ratione, scimus pulmonum glandulas isto humore crudo jam infectas, refertasque esse.

XXXVI.

Δυσουρίῳ φλεβοτομίῃ λύει· τὰς εἰσω· τὰς εἰσω.

Urinæ difficultatem venæsectio solvit : secandæ verò internæ.

Inflammationem vesicæ, partiūque circumjacentium venæsectio solvit ; unde urina rectè concoquitur, & à depletionē venæ contrahuntur, firmanturque, ut urinæ multitudo facilius excerhatur. Quare, ut arbitror, ad tibiae ex interna parte venas secandas esse censet ; nempe proximiores.

XXXVII.

ὑπὸ πιναίχης ἐχοντὸς οἴδημα χυδαῖς ἐν τῷ τραχήλῳ, ἀσθὲν· ἔξω γὰρ τρέπει τὸ νέσημα.

Ab anginâ detento tumorem fieri in collo, bonum : foras enim morbus vertitur.

Nempe

Nempe ad glandulas exteriores, ubi minus periculum, optiméque concoquitur, dissipaturque materia peccans.

XXXVIII.

Ὅσοι κρυπτοὶ καρκῖνοι γίνονται, μὴ θεραπεύειν βέλτιον. θεραπεύοντες γὰρ ἐπὶ ταχέως. μὴ θεραπεύοντες δὲ πλείω χρόνον διαλύονται.

Quibus occulti cancri fiunt, eos non curare melius est. Curati enim citò pereunt. Non curati verò longius tempus perdurant.

Sive medicamentis, sive sectione id fiat: nam cum cancri sint arteriolarum sive ductuum glandularum minimorum in cartilagineam quandam duritiem conversio, ex iis sectis aut medicatis, (& verò ipsa emplastra sic corrosiva & putrefacientia sunt) plures id genus radiculæ, corripuntur eodem malo.

XXXIX.

Σπασμὸς γίνεται ἢ ἐκ πλερώσεως, ἢ ἐκ ἐννέσεως. ἢ τὸν καὶ λυγμὸς.

Convulsio fit aut à repletione, aut evacuatione. Sic quidem etiam singultus.

Con-

Convulsio est passio involuntaria, ex causis contrariis; nam ex nimia sanguinis repletione, nervi præter modum distenduntur; ex sanguinis verò inanitione, iidem retrahuntur: similiter & *singultus* accidit, vel à stomachi nimia repletione, evacuatione. At *singultus* est quidam tanquam vomendi conatus irritus, ex ipso ore ventriculi stimulat.

XL.

Ὅσοισι πρὶν τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἀπὸ φλεγμαῖνης, τέλεισι πυρελὸς ἐπιφύεται ἡ λύξ ἢ πόνον.

Quibus ad hypochondrium dolores fiunt absque inflammatione, his febris superveniens solvit dolorem.

Etenim febris obstructions pleræque difficiliore, & flatus dissipare apta est.

XLI.

Ὅσοισι διὰ πύον τι ἐν τῷ σώματι μὴ διασημαίνῃ, τέλεισι διὰ παχύτητά τῶ πύου, ἢ τῶ τόπου, ἐκ διασημαίνῃ.

Quibus suppuratum quid in corpore existens, nullum sui signum prodit, his propter crassitudinem puris, aut loci, signum non exhibet.

Sup-

Suppuratio autem quælibet ferè dolore aut febricula deprehenditur : sed propter crassitudinem loci sive integumentorum , aut ipsius puris , interdum latet. Ita in phthisi glandulæ pulmonis suppurantur, & tamen ferè absque dolore sunt, quod crassissimis tunicis carnosisque increverint , à piperis magnitudine ad ova gallinacea : tamen spiritûs difficultate & pure excreato, & febricula isti innumeri abscessus indicantur ; in aliis quoq; visceribus haud dissimiliter, hepate putà : at cur ita fit ? nempe ut circulatio sanguinis integra, quantum per naturam fieri licet, conservetur ; hi enim abscessus glandulares totidem repagula sunt sistendæ sanguinis eruptioni.

XLII.

Ἐν τοῖσιν ἰκτερικοῖσι τὸ ἥπαρ σκληρὸν γινέσκει, ποικιλεῖν.

In ictericis hepar durum fieri, malum.

An morbus regius ab hepatis obstructione interdum fiat , dubitare non licet : nam vasa fellea, ipsamque cistim, lapidibus ex toto refertam, ipsamq; hepar schirrhosum vidi.

XLIII.

Ὅσοι σπληνώδεις ὑπὸ δυσεντερίης ἀλί-
σκον, τῆς οἰσίν ἐπισινομένης μακρῆς τῆ
δυσεν-

δυσεντερίας, ὕδρωσιν ἐπιγίνεσθαι, ἢ λιεντείν,
καὶ ἀπόλλωσθαι.

Qui lienosi à dysenteriâ corripuntur, his
longa superveniente dysenteriâ, hydrops super-
venit, aut intestinorum lævitas, & pereunt,

Melancholia ex vitio præcipuè sto-
macho oriri videtur; cui si dysenteria
longa superveniat, hydrops sequitur;
totis nimirum intestinis correptis unâ
cum ventriculo, quæ unica dysenterię
ratio est: nec mirum si tot malis
victus æger, tandem pereat.

XLIV.

Ὁκείοισιν ἐκ τραγυείας εἰλεῖς ἐπιγι-
νεσθαι, ἐν ἑπτὰ ἡμέρησιν ἀπόλλωσθαι, ὡς μὴ
πυρετὸς ἐπιχυρομένη ἄλλως τὸ ἔργον ῥυῆ.

Quibus ex urinæ stillicidio volvulus super-
venit, in septem diebus pereunt, nisi febre
superveniente urina abundè fluxerit.

Nimirum ex febre superveniente ve-
hemens superflui & maligni in renes fit
propulsatio, & crudorum in iisdem
concoctio. Volvulus ex vesica ortus,
eâ liberatâ, ex abundanti urinâ, is
quoque solvitur.

XLV.

Ἑλκεα ὅποσα ἐμαύσια γίνεθ', ἢ μακροτέρων χρόνον ἴχουσιν, ἀνάσκη ὅσον ἀρίστα, καὶ τὰς ὑλὰς κοίλας γίνεσθ'.

Ulcera quaecunque annua fiunt, aut longius tempus occupant, necesse est os abscedere, & cicatrices cavas fieri.

Nam tanto tempore ulcera vel neglecta, vel medicamentis non fanata, carnes consumere profundius; ipsaque tandem ossa contaminari verisimile est, & cicatrices vitiosas fieri.

XLVI.

Ὅποσοι ὑβραὶ καὶ ἄσθμαθ', ἢ βηχὸς γίγνονθ' ἀπὸ τῆς ἡβης, ἐπόλλωθ'.

Qui gibbi ex asthma, aut tussi fiunt ante pubertatem, pereunt.

Ex vehementi aut tussi, aut spiritus difficultate in tenera ætate, ipsum dorsum interdum incurvatur, pulmoneſque angustantur, & tanquam phthifici pereunt.

XLVII.

Ὅποσοισι φλεβορροία, ἢ φαρμακία συμφοίρει, τῶν περὶ τὸν τῶν φλεβορροίας, ἢ φαρμακίας.

Quibus

Quibus venæsectio, aut purgatio conducit, his verè convenit venam secare, aut purgationem facere.

Etenim vere corpus ex aeris clementia, hyemale pondus deponere incipit, humorésque superfluos etiam per se faciliè concoquit, dissipátque. Vide Sanctorium de Medicina Statica, Sect. 2. Aphor. 47, 49.

Nuspiam sanior est Galenus, quàm in hujus Aphorismi commentario; nobisque mira narrat, ut plurimos anticepaverit morbis incipientes; & venæsectione, & potionibus cathartice exhibitis; maximè Vere: in his verò numerat podagram, sanguinis sputum, tumores cancrifos, melancholiam, apoplexiam, morbum comitiale, elephantiasin; nempe morbos ex mala humorum qualitate ortos; his utique, etiam si maligni fuerint, tum venæsectionem, tum específicas quasdam purgationes adhibere convenit.

XLVIII.

Τοῖσι πωλυνώδεσι δυσενίσειν ἐπιγρομένη, ἀσθενόν.

Lienosis dysenteria superveniens, bonum.

Modò brevis sit, humores acres commodè purgentur.

S XLIX. Ὁκό-

XLIX.

‘Οκόσα ποδαγρικὰ νοσήματα γίνοντο,
ταῦτα ἐπολεμύωντα ἐν τεσσαρσέκοντα
ἡμέρησιν ὑποκαθίσταντο.

Qui podagrici morbi fiunt, hi sedatâ inflammatione in quadraginta diebus decedunt.

Imò viginti diebus, citiùsque multo, bonis medicamentis finiuntur. Vide Exercitationem nostram de Arthritide. At hic Aphorismus morbi naturam per se desinentis explicat. Aliter Galenus: inflammatio carnis ob mollietiem, ad 14 diem finitur; tendinum & nervorum non nisi die 40, ægrè dissipatur ob partium illarum duritiem. Rectè igitur Galenus in hoc, quòd nervos hic inter duras & densas partes, & non concavas, ponit. At falsus est, quòd dixerit, nunquam visum esse podagricum pati convulsionem: imò in his horrendos tremores, & vehementes subsultus tibiæ, non semel vidi.

L.

‘Οκόσοισιν ἂν ὁ ἐκτέτακτο διακοπῇ,
τελείοισιν ἀνάγκη πυρετὸν, καὶ χολῆς ἐμῆιν
ἐπιγίνεσθαι.

Qui-

Quibus percissum fuerit cerebrum, his necesse est febrem, & bilis vomitum supervenire.

Bilis vomitus accidit ex summa constrictione totius corporis, maximè cordis, ventriculique; propter vehementem dolorem cerebri vulnerati.

Ex citatiori autem pulsu, cordisque diastole diminuta febris oritur.

LI.

Ὅσοις ἰσχυραῖς ἐκείναις ἐκείναις γίνονται
ἐξαιρέτως ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ἀσθενήματα
ἀφρονι γίνονται, καὶ βέλχονται, ἀπὸ πολλῶν ἐν
ἐπὶ τὰς ἡμέρας ὡς μὴ πρὸς ἐπιπλοῇ.

Quibus sanis dolores derepentè fiunt in capite, & statim muti fiunt, ac stertunt, in septem diebus pereunt, nisi febris apprehenderit.

Tanquam apoplexiæ cujusdam ex stertore descriptio videtur; & verò sibi commissis, propter longitudinem morbi, & febris expectationem. A febre autem superveniente, vel subitò feriuntur symptomata, vel pereunt. Etenim volubilior per omnes partes sanguinis cursus, ut in febre, linguæ stuporem solvit.

Σκοπεῖν ὃ χρὴ καὶ τὰς Σποράσιαις τῇ ἐφθαι-
μῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ὡς γὰρ τι ὑπο-
φαίνει), συμβαλλομένων τῇ βλεφάρων, τῶ
λακῶ, μὴ ἐκ διαρροῆς ἐόντι, ἢ ἐκ φαρμα-
κοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον, καὶ θανατῶ-
δες σφόδρα.

Considerare verò etiam oportet oculorum
subtùs apparentia in somnis. Si enim albi
quid, palpebris commissis, subtùs appareat,
cui *id* non ex alvi profuvio est, aut ex po-
tione purgante, pravum signum, & valdè
lethale.

Ista albi apparentia in oculis semi-
clausis, est quædam convulsio; quæ
si à vehementi medicatione, aut diar-
rhœa fiat, ipso somno levare potest;
sin morbi alicujus acuti, apoplexiæ
putà symptoma sit, valdè lethale est.

Αἱ παρορεσώαι, αἱ μὲν μὲν γέλωτος
γινόμεναι, ἀσφόμεναι· αἱ δὲ μὲν παρορεσώαι,
ἐπασφόμεναι.

Deliria, cum risu quidem accidentia, secu-
rora: cum studio verò, periculosiora.

An quòd in his, qui cum studio
delirant, nervi magistenduntur? cùm
utra-

utraque deliria ex vehementi distensione nervorum oriantur.

LIV.

Ἐν τοῖσιν ὀξέσι πάθεσι τοῖσι μὲν πυρετῶ,
αἱ κλαυθμώδεις ἀναπνοαὶ, κακαί.

In acutis affectionibus quæ cum febre sunt,
luctuosæ respirationes, malæ.

Luctuosæ respirationes, quæ in medio sui interrumpuntur, vel quasi duplicantur, & nobis quasi invitis fiunt, præter summam imbecillitatem convulsivum quendam affectum indicant, & mali moris sunt; hæc autem à pleuritide non rarò accidisse novi.

LV.

Τὰ ποδαγρικὰ τὸ ἥρῳ, καὶ τὸ φθινοπώρῃ
κινεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Podagrici morbi vere, & autumnno moventur
ut plurimum.

Quòd iis maximè temporibus corporis pondera mutantur; in quibus humores vehementius moventur.

LVI.

Τοῖσι μῆαγχολικοῖσι νυσήμασιν ἐς τὰς
ἐπικίνδυναι αἱ ἀποσκήψεις, ἢ ἀποπληξίαι
τῶ

τῷ σώματι, ἢ πᾶσιν, ἢ μόνον, ἢ
τύφλωσιν σημαίνουσι.

Morbis melancholicis ad hæc periculosi
sunt *humorum* decubitus, aut corporis sidera-
tionem, aut convulsionem, aut insaniam, aut
cæcitatem significant.

In morbis melancholicis humores &
acriores & crudiores, five minus dissipa-
biles sunt: ideoque quacunque parte
accumulati fuerint, graves morbos
efficiunt.

LVII.

Ἀπόπληκτοι ὃ μάλιστα γίνονται, ἡλικίῃ
τῇ ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἄχρῃς ἡξήκοντα.

Apoplectici autem fiunt maximè, ætate ab
anno quadragesimo usque ad sexagesimum.

A declinatione ætatis, & in senium
vergentis; quo tempore nervi flaccescere
incipiunt.

LVIII.

Ἦν ἐπίπλοον ἐκπέσῃ, ἀνάγκη ἀποσαπῶσθαι.

Si omentum exciderit, necesse est putrefieri.

Et nudatum fuerit: quia paucis venis
incalescit, & adiposa pars est.

LIX. Ὅχι.

LIX.

Ὅκόςοισιν ὑπὸ ἰχιάδῃ ἐνοχλεμύοισι
 χρονίῃς ἔξιστα, τὸ ἰχίον, καὶ πάλιν ἐμ-
 πίπτῃ, τέλειοισι μύξαι ἐπγίνον.

Quibus à diuturno, coxendicis morbo vexa-
 tis coxa excidit, & rursus incidit, his mucus
 innascitur.

Qui mucus coxæ receptionem &
 firmitatem impedit : & verò iste humor
 pituitosus læso aliquo articulo è glan-
 dulis copiosè effluit, coacervaturque.

LX.

Ὅκόςοισιν ὑπὸ ἰχιάδῃ ἐνοχλεμύοισι
 χρονίῃς τὸ ἰχίον ἔξιστα, τέλειοισι τήκε
 τὸ σκήλη, καὶ χολῶνται, ὡς μὴ καυθῶσιν.

Quibus à diuturno coxendicis morbo vexatis
 coxa excidit, his crus tabescit, & claudicant,
 nisi usti fuerint.

Ustio mucum in pyxidem coxæ il-
 lapsum, exsiccat ; ipsas glandulas mi-
 nimas urendo, & cicatrices eorum
 osculis inducendo : aliàs fluor glan-
 dularum laxatarum crus debito suo
 nutrimento privaturus est, virésque ejus
 diminuet.

Sectio

Sectio Septima.

I.

ἘΝ τοῖσιν ὀξέσι νοσήμασι ψύξις ἀκρω-
τητίων, κακόν.

In morbis acutis extremarum partium fri-
gus, malum.

Acuti morbi, secundum Hippocra-
tem, ii vocantur, quorum febres ma-
ximæ ex parte continuæ sunt. Calor
autem extremarum partium à rarefacto
insensibili perspirato oritur. Igitur
earum frigus in morbis acutis sup-
pressam insensibilem perspirationem,
cordis languorem, concoctionesque reli-
quas pessimè se habere, indicat.

II.

Ἐπὶ ὀστέῳ νοσέοντι σὰρξ πελιδίνη, κακόν.

Ex osse ægrotante caro livida, malum.

Quæ valdè carioso ossi supersit
caro, pereat necesse est; cujus rei livor
indiciū est.

III. Ἐπὶ

III.

Ἐπὶ ἐμέτῳ λίγξ, καὶ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ,
κακόν.

A vomitu singultus, & oculi rubri, malum.

Qualis passio est convulsio musculis, talis est singultus stomacho. Igitur ista sive à medicamento, helleboro putà, morbo aliquo fiant, mala sunt: nam & singultus, & oculi rubri inflammationis partium indicia sunt.

IV.

Ἐπὶ ἰδρῶτι φείκη, ἢ χρεσόν.

A sudore horror, non bonum.

Ipse sudor in morbis ferè inutilis est: multo magis si eum horror excipiat: etenim horror qui sudorem sequitur, ejus imperfectionem arguit, noxiósque humores non criticè dissipari indicat.

Igitur optimè Diocles apud Galenum perhibet sudores esse præter naturam; cùm, omnibus, quæ ad corpus attinent, rectè administratis, & alimento à natura subactò, nunquam sensibilis humor per cutem excernetur.

V. Ἐπὶ

V.

Ἐπὶ μανίᾳ δυσεντερία, ἢ ὕδρωψ, ἔκ-
σασις, ἀσθενέστατον.

Ab insaniâ dysenteria, aut hydrops, aut
mentis emotio, bonum.

Maniaci perpetuâ quadam convul-
sione, sive nervorum rigiditate labo-
rant. Igitur ad eorum relaxationem
benè faciunt dysenteria, aut hydrops;
nimirum, quæ ex nimium resolutis vas-
culis proveniunt, effusis copiosè humo-
ribus. At quid sibi vult ista ecstasis,
non benè intelligo, nisi sit transmu-
tatio quadam affectuum; scilicet,
si quis a furore & malitia irrequietâ,
in perpetuam quandam admirationem
raptus, & tacitas fixasque cogitationes
habeat, jamque placiditatem quandam
præ se ferens.

VI.

Ἐπὶ νόσῳ πολυχρόνιᾳ, σποσιτίνη, καὶ
ἀκρῆλοι ἀποχωρήσεις, κακόν.

In morbo diuturno appetitus prostratus, &
meracæ dejectiones, malum.

Sinceras dejectiones esse volunt uniùs
cujuspiam humoris, nempe solius pi-
tuitæ

tuitæ bilisve, sine ulla mistura. Ego autem eas, arbitror, esse puras putas crudasque, nempe è lienteriae natura; quod arguit cibi fastidium. Hæc autem exitiosa à pertinaci jejunio, in arthritide servato, sæpius contigisse novi: atque eadem in phthisi mala, nempe cibi fastidium & sinceræ dejectiones. Cave itaque in iis malis ciborum appetentiam minuas.

VII.

Ἐκ πολυποσίης ῥίγθ' ἔξ ἀφροσύνῃς
κακόν.

A multo potu rigor, & delirium, malum.

Ebrietas frequens vitium apud Græcos fuit, nempe ex mero vehementissimo. Igitur hæc mala sæpius ab iis animadversa sunt, planè timenda. Nam rigor & delirium sunt quædam convulsiones, ex cerebro nervisque oppressis, vini fortis crudique multitudine, intra venas recepti: adeoque Græci sibi *remedium domesticum* compararant ad vina sua, si quando ea nimidum biberint, concoquenda; nempe vinum sale, aut aquâ marinâ vetere conditum: haud aliter fanè, quàm nos solemus carnes suillas bovinasque muriâ, ad faciliorem concoctionem, macerare.

VIII. Ἐπὶ

VIII.

Ἐπὶ φύμασιν εἶσω ῥήξιντο ἐκλυσις
ἐμείντο, καὶ λεπτοψυχὴν γίνετο.

A tumoris intus ruptione, exsolutio, vomitus, & animi deliquium fit.

Hæc signa sunt ruptionis, effusionisque puris ab abscessu aliquo interno; maxime ad ventriculum & pulmonem: nempe vomitus à nausea istius putidi humoris, exsolutio & animi deliquium à quantitate. Vide suprâ, Sect. 6. Aph. 27.

IX.

Ἐπὶ αἵμασιν ῥύσι θάλασσαν, ἢ καὶ
πασμὸς, κακόν.

A sanguinis fluxu delirium, aut etiam convulsio, malum.

Ista nempe mala ab inanitione pejora; at desipientia, quæ ex defectu sanguinis oritur, levior est; sola convulsio pessima, casusque ferè exitialis.

X.

Ἐπὶ εἰλεῶν ἐμείντο, ἢ λυγξ, ἢ πασμὸς,
ἢ θάλασσαν, κακόν.

Ab

Ab ileo vomitus, aut singultus, aut convulsio, aut delirium, malum.

Proprium est, & inseparabile ilei, nihil descendere ad inferiora. Ea verò rarò nisi morituris, ab ileo accidunt; accidunt autem à motu intestinorum inverso; scilicet, ex pluribus accidentibus, maximè à phlegmone tentatis intestinis.

XI.

Ἐπὶ πλῆειτιδι περιπνευμονία, κακόν.

A pleuritide peripneumonia, malum.

Peripneumonia est pulmonis propria, ejusque ex toto affecti; pleuritis verò lateris, vel alicujus tantum lobuli pulmonis. Ideo ea pleuritide deterior est, maximè si pleuritidi superveniat; id est, altera manente, altera adjiatur.

XII.

Ἐπὶ περιπνευμονίᾳ φρενίτις, κακόν.

A peripneumoniâ phrenitis, malum.

Ab inflammato pulmone, propter insensibilem distillationem impeditam, cujus tanta pars est, sanguinis massa
T intu-

intumescit; scilicet ex minore sanguinis circulo angustato; ipsūque adeo cerebrum nervique plurimum distenduntur: unde phrenitis, pessimum signum.

XIII.

Ἐπὶ κλύμασιν ἰχυροῖσι πασμὲς, ἢ
τέτανος, κακόν.

Ab ardoribus vehementibus convulsio, aut tetanus, (*rigor*) malum.

Vel à vino, vel aliàs ab insolatione vehementi, aut febre, aut à vulnere & cauteriis.

XIV.

Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὸ κεφαλὴν ἐκπληξίς, ἢ
παρεσώϊη, κακόν.

A plagâ in caput, stupor, aut delirium, malum.

Ex cerebro vulnerato compressoque, orbis sanguinis angustatur, peritque in eo ex bona parte; unde stupor, ac insipientia.

XV.

Ἐπὶ αἵματι πύσι πύε πύσις, κακόν.

A sanguinis sputo, puris sputum, malum.
Haud

Haud ita facile est dicere, quid sit puris sputum; de ea tamen re hæc imprimis notanda sunt: nempe è glandulis pulmonum insensibilis perspiratio magnâ copiâ exigi debet, quæ si crudior sit, pituita tenuis exit; sin vi aliqua vehementi protrusa fuerit, ipse sanguis interdum extunditur. Meatibus autem glandularum jam præter modum laxatis, infirmisque, crassescit in iis humor, inque puris speciem excreatur; ipsaque tandem glandulæ ex puris crudiusculi acrimonia exulcerantur, & velut totidem cancrofa tubercula fiunt; scilicet, à provida natura instituta, ad integritatem sanguinis circuitus conservandam, quatenus id fieri possit.

XVI.

Ἐπὶ πύρι πύσος φθίσις καὶ ρύσις. ἐπὶ δὲ τὸ πύργον ἵχνη, ἀποθνήσκουσιν.

A puris spuro, tabes & fluxus. Postquam verò sputum retinetur, moriuntur.

N. B. Hi & sequentes Aphorismi scripti sunt de calibus in deterius, à malis supervenientibus aucti.

Phthisis est extenuatio totius corporis, cum febre parva, ob pulmonis ulcera

T 2 insa-

insanabilia; ita benè definitur à Galeno.

Fluxus alvi in phthisi, ex virium impotentia: item ab eadem ferè causa lethalis sputi retentio in pulmonibus; nisi id accidat ob nimium usum opii: nam phthifici vivunt eóusque, dum iis licet pulmonem excreatu pure liberare.

XVII.

Ἐπὶ φλεγματῇ τῆ ἥπατος λυγξ, κακόν.

Ab hepatis inflammatione singultus, malum.

Ex multa bile effusa, & in ventriculū dispersa, an ex magnitudine inflammationis ventriculū prementis.

XVIII.

Ἐπὶ αἰσθητικῇ παταγῇ, ἢ ἀναφρεσώῃ, κακόν.

A vigiliâ convulsio, aut delirium, malum.

In acutis morbis, putà; propter perpetuam ex vigilia immoderata nervorum tensionem.

XIX.

Ἐπὶ ὁσέῃ φιλώσει ἐρυσιπέτας, (κακόν.)

Ab off's denudatione erysipelas, (malum.)

Ne

Ne ab erysipellate vitietur os nudum, cariosumque fiat ; erysipelas enim omnium acerrima inflammatio est.

XX.

Ἐπὶ ἐρυσιπέλασι σηπεδών, ἢ ἐκπύησις, (κακόν.)

Ab erysipellate putredo, aut suppuratio, (malum.)

Metuenda est gangræna: imò si ista erysipelatis inflammatio in pus abscedat, ob internam corrosionein, malum.

XXI.

Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυσμῷ ἐν τοῖσιν ἑλκεσιν αἰμορραγία, (κακόν.)

A forti pulsu in ulceribus, sanguinis eruptio, (malum.)

Agnoverunt quidem Antiqui articularum vium, id est, cordis pulsam: etenim ab eo quasque excretiones, nempe sudores, sanguinis profluvia, alvi dejectiones, & quæcunque alia hujusmodi oriri existimârunt.

Maximè si ista sanguinis eruptio fiat ex arterioli exes, in ulceribus vehementer inflammatis: quòd sanè à forti pulsu metuendum est, qui ferè ab angustatis

statis nudatisque arterioli ingens sentitur.

XXII.

Ἐπὶ ὀδυνῇ πολυχρονίῃ τῇ περὶ τὴν κοιλίαν, ἐκπύησις, (κακόν.)

A dolore diuturno partium circa ventrem, suppuratio, (malum.)

Quod inflammatio suppurationem antecedit necesse est; & si illa diuturna sit, procul dubio suppurabit, nisi dolor hominem morte præripiat.

XXIII.

Ἐπὶ ἀκρότῳ παχυστάσι δυσενίῃ, (κακόν.)

A meracâ dejectione dysenteria, (malum.)

Dysenteria à valdè pituitosis & biliosis humoribus, aut à hienteria, id est, minimè concoctis dejectionibus; nam in utroque sensu est quædam sinceritas & impermixtio.

XXIV.

Ἐπὶ ὀσέῃ διακοπῇ ἀφρορρωσίῃ, ὡς πνεῦν λάβη.

Ab osse percisso delirium, si in vacuum penetraverit.

†

Ex

Ex vehementi quovis dolore nervi præter modum tenduntur; quæ unica delirii ratio est.

XXV.

Ἐκ φαρμακοποσίας πᾶσμι, θανατώδες.

A purgantis potione convulsio, lethale.

Ex nimia inanitione pejor convulsio; at medicamentis quibuscunque purgantibus inest quædam vis maligna.

XXVI.

Ἐπὶ ὀδυνῇ ἰχυρᾷ τῇ περὶ τὴν κοιλίαν, ἀκρωτηρίων ψύξις, κακόν.

A dolore vehementi partium, circa ventrem, extremarum frigus, malum.

In extremis corporis partibus numerantur, & caput & pedes, manúsque, & universa cutis. A motu verò cordis vehementer debilitato insensibile perspiratum, à quo solo incalescimus, nec concoquitur, nec dissipatur; id certè in extremis externisque corporis partibus cessat.

XXVII.

Ἰσχυρὰ ἐν γαστρὶ ἐχέσθαι τενεσμούς ἐπι-
θρόμβου, ἐκλεῖσθαι ποιεῖ.

Muli.

Mulieri in utero gerenti, tenesmus super-
veniens, abortire facit.

Ab hæmorrhoidibus internis plures
— gravidas mulieres tenesmo affectas novi,
neque tamen abortum fecerunt. At
alia res est tenesmus à dysenteria.
Matrix quidem patitur cum recto in-
testino, cui nectitur cervice. Maximè,
cùm tenesmus sit vehemens, & in
dysenteriis malignis, frequenti in Græ-
cia malo. Deinde, mulieres Græcæ
admodum imbecilles & delicatæ fue-
runt, ob summam abstinentiam à vino,
victûque tenuiore, & custodia diligen-
tiore.

XXVIII.

Ὅ, τι ἂν ὀστέον, ἢ χόνδρος, ἢ νεῦρον ἀπο-
κοπῇ ἐν τῇ σάματι, ἔτε αὖξεν, ἔτε συμψύεν.

Quodcunque os, aut cartilago, aut nervus
in corpore dissectus fuerit, neque augetur,
neque coalescit.

In his tamen rebus, plures exceptio-
nes sunt à novis experimentis. Hic
Aphorismus repetitio superioris est. Vi-
de Sect. VI. Aph. 19.

XXIX.

Ἡ ὑπὸ λακῶ φλέγματι ἐχομένη διαρ-
ροια ἐπιγίννηται ἰχυρῇ, λύει τὸ νέκρον.

Si

Si à leucophlegmatiâ detento vehemens diarrhœa superveniat, morbum solvit.

Humore nempe crudo per universam cutem & viscera disperso; qui jam orta diarrhœa forti intrò ruit, pérque glandulas intestinorum, & majores ductus vehementer ejicitur.

XXX.

Ὅσοισιν ἀφρώδεια τὰ διαχωρήματα ἐν τῇσι διαρροίῃσι, τέλεισιν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς φλέγμα καθάρρῃς.

Quibus spumosa egestionis in alvi profluvio, his de capite pituita defluit.

Excrementa quidem possunt esse spumosa, à pituitâ ex ore in ventriculum subinde deglutitâ: sed & idem sæpius accidere arbitror à pituitâ biléque spumosa, è maximis illis hepatis & pancreatis ductibus effusâ: imò è minimis quoque glandulis per ventriculum & intestina dispersis: possunt illi quoque ductus omnes in catarrho simul affici.

XXXI.

Ὅσοισι πυρέουσι ἐν τοῖσιν ἕξισι κειμένωδες αἱ ὑποστάσεις γίνονται, μακρῶς ἀρρώστῳ σημαίνουσιν.

Qui-

Quibus febricitantibus, in urinis subsidentia sunt crassiori farinæ similes, longam infirmitatem significant.

Quæd istiusmodi crassa in urinis sedimenta à vera concoctione multum abhorrent: quæ sanè in tenuitate & subtilitate partium consistere videtur; nimirum, chylum ex cibo confectum videmus, lympham è chylo, insensibile tandem perspiratum ferè è lymphâ.

XXXII.

Ὅσοισι ὃ χολώδεις αἱ ὑποστάσεις, ἀναθεῖν ὃ λεπταί, ὁξείῳ ἀρρώστῳ σημαίνει.

Quibus autem biliosæ subsidentia, ab initio verò tenues, acutum morbum significat.

Id est, urinæ rufescentes, cum subsidentiis tenuibus, maximè pars superior subsidentiarum valdè rufescens: ut superioris & hujus Aphorismi hæc sit expositio; nempe in frigida & requieta aliquantisper urina, ut subsidentia crassæ albidæque, i. e. farinaceæ, morbum sive infirmitatem longam; ita crassæ & biliosæ, id est, subrubræ subsidentia, cum urina aquosa supernatante, infirmitatem acutam indicant.

XXXIII. Ὅσοι-

XXXIII.

Ὅμοιοις ὃ διεσπάρτα τὰ ἔξα γίνεθ',
τελείοις ταραχὴ ἰχυρὴ ἐν τῷ σώματι ὄντιν.

Quibus autem urinæ distantes fiunt, iis vehementius est in corpore turbatio.

XXXIV.

Ὅμοιοις ὃ ἐπὶ τοῖσιν ἔρσιον ἔρσαν
πομφόλυες, νεφελικά σημαίνουσι, καὶ μακρῶ
τ' ἀρρώστῳ ἔσεσθαι.

Quibus verò, in urinis bullæ superstant, renum affectiones significant, & longam fore invaliditudinem.

Hæ bullæ ex eruptione vehementi crudioris cujusdam materiæ è renibus infirmis; unde morbi quoque longitudo significatur.

XXXV.

Ὅμοιοις ὃ λιπαρὴ ἢ ἐπίσασις καὶ ἀθρόη,
τελείοις νεφελικά, καὶ ὀξεία σημαίνουσι.

Quibus autem pingue est & confertum quòd supernatat, his affectiones, nephriticas, & acutas significat.

Renes, phlegmone correpti, urinam non concoquant: ideo in frigida urina
pin-

pinguedo supernatat; quippe quæ à sedimento crudiore facilè solubilis est. Sed si ista pinguedo confertim, & multa simul exeat, & renes vehementer ex inflammatione affectos, & morbum acutum, sive febrem adesse significat.

XXXVI.

Ὅκόςοισι ὃ, νεφελικοῖσιν ἐῖσι, τὰ περιηρημένα ξυμβαίνει σημεῖα, πόνοι τε πρὸ τοῦ μύας τοῦ ραχιαίης γίνον, ὡς μὲν πρὸ τοῦ ἔξω τόπου γίνων, ἄποσημα προσδέχεται ἐσώμενον ἔξω. ὡς δὲ μᾶλλον οἱ πόνοι πρὸς τοῦ ἔσω τόπου γίνον, καὶ τὸ ἄποσημα προσδέχεται ἐσώμενον μᾶλλον ἔσω.

Quibus verò neplriticis existentibus, prædicta signa accidunt, & dolores circa musculos spinales fiunt, si quidem ad loca exteriora fiunt, abscessum expecta futurum extrorsum. Si verò dolores fiant magis ad interna loca, etiam abscessum magis introrsum fore expecta.

Id est, bullæ in urinis, & pingue multum supernatans, cum doloribus diuturnis & fixis, abscessus indicant futuros; prout vergeant introrsum, extrorsumve.

XXXVII.

Ὅκόςοι αἷμα ἐμέκουσιν, ὡς μὲν ἀνὰ πυρετῶ, σωλήριον· εἰ δὲ ξυνὸ πυρετῶ, κακόν. δερε-

Ἰεραπείαν δὲ τοῖσι ψυχικοῖσι, καὶ τοῖσι
 σωματικοῖσι.

Qui sanguinem vomunt, si quidem sine febre, salutare: si verò cū febre, malum. Curandum autem refrigerantibus, & adstringentibus.

Quem vomitus sanguinem ē gula quidem & ventriculo; quem verò extussimus, ex aspera arteria & pulmone fertur. Sanguis autem ex osculis glandularum quarumcunque internarum erumpere solet, perinde ut ē naribus frequentissimè contingit; imò interdum id fieri novimus ex universa cute, nil-
 * simul locis: idque si
 sine febre sit, absque periculo esse potest, imò salutare: cum febre verò sanguinis vomitus difficillimè supprimitur, & quandam malignitatem arguit.

* Vide Aëtia
 Philosoph.
 Londinensia.

Ex refrigerantibus verò & stypticis, in primo certè casu, oscula glandularum relaxata contrahuntur.

XXXVIII.

Κατάρροι ἐς τὴν ἄνω κοιλίαν ἐκποῦνται ἐν
 ἡμέρῃσιν ἑκοσιν.

Destillationes in ventrem supernam, in viginti diebus suppurantur.

U Id

Id est, in pulmonem : si pulmonis glandulæ crudâ pituitâ, & inflammatione, perinde ut superiores in ore & circa fauces, tactæ sint. Igitur si pulmonem afficere perseverent tussis & febricula, istam pituitam in pus tandem convertunt; scilicet, ad spatium viginti dierum.

XXXIX.

Ἦν ὑγρὴ αἷμα καὶ θρόμβος, καὶ στεγνὴ εἰς ἔχνη, καὶ ὁδυνὴ ἐμπύην εἰς τὸ πείναιον καὶ τὸ ὑποσάσειον, καὶ τὸ κλένα, τὰ πρὸς τὸ κύειν νοσέειν σημαίνει.

Si quis sanguinem & grumos mingat, & stranguriam habeat, & dolor incidat ad perinaeum, & imum ventrem, & pectinem, partes circa vesicam laborare significat.

Est repetitio superioris, Sect. IV. Aph. 80. Hæc autem pleraque calculi signa sunt. An grumi interpretari possint istæ albæ particulæ tanquam caesæ in calculo affectorum urinis?

XL.

Ἦν ἡ γλῶσσα ξηραίνεσθαι ἀκαθάρτως ῥυτίσθαι, καὶ σπολλητικὸν τι τῷ σώματι, μέγιστον τὸ τοιοῦτο γίγνεσθαι.

Si lingua ex improvise impotens fiat, aut aliqua corporis pars fiderata, melancholicum hoc ipsum fit.

Hujus

Hujus autem melancholiæ plures causæ esse possunt, non fictitius aliquis humor: nempe aliqua pars corporis læsa, resolutaque ex vehementi exercitio, aut animi affectu, aut verminibus, aut similibus.

XLI.

*Ην ὑπερκαθαρομένων τῶ πρεσβυτέρων, λυγρὸ ἐπιγίνῃ, ἔκ ἀγαθόν.

Si senioribus nimium purgatis, singultus superveniat, non bonum.

Senioribus omnia mala pejora fiunt, propter ætatis imbecillitatem.

XLII.

*Ην πυρετὸς μὴ ἀπὸ χολῆς ἔχη, ὅδ' αἰθ' πολλὰ καὶ θερμὰ καθαρομένους καὶ τὴν κερδαῖν, λύσις τῶ πυρετῶ γίνεῃ.

Si febris, quæ non est à bile, detineat, aqua multà, & calidà in caput affusà, febris solutio fit.

Ephemeris, putà, à vehementi exercitio, ab æstu, aut vino ita solvi posse, certè in regione aliquà calidiore, & ubi balneum in usu quotidiano sit. Nam multa aqua calida in caput affusà, meatus cutis excretorios laxare, & cruditates concoquere apta est.

XLIII.

Γυνὴ ἀμφιδέξις ἔστι γίγνεσθαι.

Mulier ambidextra non fit.

Id nondum mihi constat: an ex consuetudine aliqua accuratè servata apud Græcos, id nunquam mulieri cuiquam contingere potuit; at cur naturaliter, æquè ac viro, id non interdum fiat, non equidem video.

XLIV.

Ὁκόσοι ἔμπυοι καίονθαι, ἢ τέμνονθαι, ὡς καὶ τὸ πύον καθαρὲν ῥυῖν καὶ λευκὸν, πειγίσσονθαι. ὡς δὲ ὑφαίμονα καὶ βορβορώδες, καὶ δυσώδες, ἀπόλλωσθαι.

Qui suppurati uruntur, aut secantur, si quidem purum effluat pus & album, evadunt. Si verò subcruentum, & cænosum, ac graveolens, pereunt.

Hoc de pure à peripneumonia in thorace coacervato intellexerunt veteres Interpretes: & verò hoc malum Asiæ indigena, apud nos rarius: & cùm accidat, vix ad suppurationem vivunt nostri, propter frigiditatem aeris.

XLV. Ὁκό-

XLV.

Ὅσοι τὸ ἥπαρ διάπυον καίον (ἢ τέμνον), ὡς μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῆ καὶ λευκόν, φεγγίγον. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τειρόσιν ὅτιν. ὡς δὲ οἱ ἀμόρφη ῥυῆ, ἀπέλ-
λυν.

Qui ad hepar suppuratum uruntur, (aut secantur,) si quidem purum effluat pus & album, superstites evadunt : ipsis enim pus est in tunicâ. Si verò effluat velut amurca, pereunt.

Idem aliquoties observavi in vomica pulmonis, evasisse ægros propter tunicam, quâ pus totum contentum fuerit; nempe aliquâ glandulâ in tantam magnitudinem auctâ; non obstante intolerabili istius puris odore, consistentiâque ejus canosâ, & subcruentâ.

XLVI.

Ὁδυνὰς ὀφθαλμῶν, ἀκρῆλον ποτίσας, καὶ λέσας πολλῶν θερμῶν, φλεβοτόμῃ.

In doloribus oculorum, postquam merum bibendum dederis, & multâ calidâ laveris, venam secato.

Græci & ebrii, & balneis quotidianis voluptarii fuerunt: unde con-
jicere licet, hoc malum valdè frequens
fuisse: sanatio verò percommoda &

U 3 prompta

prompta in venæsectione. Igitur pace Galeni & Heurnii, hic Aphorismus, ut arbitror, tanquam spurius, non rejiciendus est.

XLVII.

Ὑδρωπικὸν ἢ αὐτὸ βήξις ἔχει, ἀνέλπιστός ἐστι.

Hydropicum, si tussis habeat, desperatus est.

Repetitio est superioris. Vide Aphorism. 35. Sect. VI.

XLVIII.

Στεγανεύω, καὶ δυσχεύω θάλασσις, καὶ φλεβοτομία λύει. τὰ μὲν γὰρ τὰς εἰσώ (φλέβας.)

Urinæ stillicidium, & urinæ difficultatem vini potus, & venæ sectio solvit. Secundæ verò internæ (venæ.)

Vinum concoctiones omnes, etiam tertiam illam renum & vesicæ, promovet. Venæsectio autem eos pondere materiæ repentinè liberat; atque gravi sic onere sanguinis ex parte sublato, cor validius movetur, ad propulsionem superflui, idque in aliis quoque glandulis, coquendi dissipandique. Atque hæc quoque repetitio est. Vide Sect. VI. Aph. 36.

XLIX. Ὑπὸ

XLIX.

Ὑπὸ κυψάλης ἐχομένη οἰδήμα καὶ ἐρυθρία ἐν τῷ στήθεϊ ἐπιφύεσθαι, ἀσθόν. ἔξω γὰρ τρέπεται τὸ νέσημα.

Ab anginâ detento tumor & rubor in pectore superveniens, bonum: foras enim vertitur morbus.

Nempe, inglandulas cutaneas, & colli: nam hîc pectus latè fumitur. Repetitio Sect. VI. Aph. 37.

L.

Ὅσοις ἀν σφακηιδῇ ὁ ἐγκεφαλός, ἐν τρισὶν ἡμέρησιν ἀπόλλυται. ὡς δὲ ταύτας διαφύσωσιν, ὕψίεες γίνονται.

Quibus cerebrum sphacelo fuerit affectum, in tribus diebus pereunt: si verò hos effugerint, sani fiunt.

Pars cerebri sphacelo corrumpi potest, & hominem tamen superesse; quod testatur Historia Medica. Videntur hic & aliquammulti alii Aphorismi ex singularibus casibus deduci, propter numerum dierum.

LI.

Πλαγὸς γίνεσθαι ἐκ τῆ κεφαλῆς, διαθερμαίνοντός τῷ ἐγκεφάλῳ, ἢ διυστερνομένης τῆ ἐν τῇ

τῇ κεφαλῇ κενῶ. ὡς χεῖρ γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἐνεὼν
ἔξω. φερεῖ γ', ὅτι διὰ τενῶ γ' δίδεξοδ
αὐτῷ ὁδόν.

Sternutatio fit ex capite, percalefactio cere-
bro, aut perhumectato, *quod est* in capite,
vacuo. Aer enim qui intus est supra modum
(i.e. vi) foras effunditur. Strepit autem,
quia per angustum ipsi est transitus

Sternutatio est motus quidam con-
vulsivus, nobisque invitis fit; vel ex
acrimonia humoris è glandulis narium
cutaneis sponte erumpente, vel vi ali-
cujus medicamenti elicitur, quo spiri-
tus pulmonis per angustias narium
vehementer exploditur.

LII.

Ὁκόσοισιν ἡπαρ περιωδυνᾷ, τελείοσι
πυρελὶς ἐπιγνώμενη λύει τὸ ὁδωτικόν.

Quibus hepar circumcirca dolet, his febris
superveniens dolorem solvit.

Ob vehementem in febre perspira-
tionem, maximè per majores ipsius
hepatis ductus excretorios; qui fortè à
dolore intenso ante febrem compressi
& obstructi fuerunt.

LIII.

Ὁκόσοισι ξυμφέρει αἷμα ἀφαιρεῖσθαι ἀπὸ τῶν
φλεβῶν, τελείως χρεὶν ἡρθ φλεβοτομείσθαι.

Qui-

Quibus sanguinem de venis auferre conducit, his vere venam secare oportet.

Nam eo anni tempore corpus naturaliter, ob tepidum aerem, de suo pondere aliquid amittere solet. Ejus, qui superior, (Sect. VI. Aph. 47.) pars est.

LIV.

Ὁκόσοισι μελαζὺ τῷ θρενῶν καὶ τῷ γαστρὸς φλέγμα αποκλείεσθαι, καὶ ὁδωίῳ παρέχει, ἔκχον διέξοδον εἰς ἐδεστέριον τῷ κοιλίῳ, τῷ τρέισιν καὶ τὰς φλέβας εἰς τὴν κύστιν τετραπένεσθαι τῷ φλέγματι, λύσις γίγνεται τῷ νέσκει.

Quibus inter septum transversum & ventrem pituita excluditur, & dolorem exhibet, in neutrum ventrem habens transitum, his per venas in vesicam pituita versâ, morbi solutio fit.

Per quas verò vias, me latet; nisi iste humor exsorbeat a meatibus glandularum internis, & sic ad renes per orbem sanguinis denuò transferatur. In balneis quidem imbibitio glandularum fieri videtur, scilicet ex frequenti mixturitione aquæ puræ, limpidæque.

LV.

Ὁκόσοισιν ἂν τὸ ἥπαρ ὑδατὶ πλεθρῇ εἰς τὸ ἐπίπλοον ῥαγῇ, τῷ τρέισιν ἢ κοιλίῳ ὑδατὶ ἐμπιπλᾶσθαι, καὶ ἀποθνήσκουσιν.

Quibus

Quibus hepar aquâ repletum ad omentum
eruperit, his venter aquâ impletur, & moriuntur.

Vesicas hydatides dictas, hepatis
exteriori membranæ adnatas, rumpi
posse, & in totam ventris cavitatem
effundi, verisimile est.

An verò istas humiditates medica-
menta ulla purgare potes sint, dubito.

LVI.

Ἀλύκλω, χάσμω, φείκλω, οἶνῳ ἴσῳ
ἴσῳ πινόμενῳ, λύει (τὸ νέσιν.)

Anxietatem, oscitationem, horrorem, vinum
par pari aquâ potum, solvit (morbum.)

Vinum optimè humores quosque con-
coquit per omnes officinas, non tantùm
circa ventriculum, sed & venis, visce-
ribusque; humorésque concoctos, quos
convenit, insensibiliter perspirat.

Ad eandem mentem Galenus. Cale-
facit vinum, ut novimus, corpus totum,
citóque movetur in omnes partes, &
cum hoc omnes humores optimos reddit.

LVII.

Ὁκόσοισιν ἐν τῇ ἐρήθρῃ φῶμα γίνεῃ,
ταῖς ῥέοισι διαπηγῆσαντῳ καὶ ἐκτραγῆντῳ, λύει
ὁ πόνῳ.

Qui-

Quibus in urinariâ fistulâ tuberculum fit, his suppurato eo & perrupto, solvitur dolor.

Ex suppuratione tuberculi iter liberum urinæ excernendæ fit. Est repetitio Aph. 82. Sect. IV.

LVIII.

Ὅσοισι δ' ἂν ὁ ἐκέφαλος σκεθῇ ὑπὸ τινος περράσιτος, ἀνάσκη ἀρώγης γλυκύς τετραχῆμα.

Quibus cerebrum concussum fuerit ab aliquâ causâ, necesse est eos statim mutos fieri.

(Ἦν ὑπὸ πυρετῶ ἐχορδαῖω ὁ τεράχνηλος ἐπιτραφῆ, καὶ καταπίνειν μὴ δύνῃ, οἷδήματι μὴ ἐόντι ἐν τῷ τεράχνηλω, θανάσιμον.)

(Si à febre detento collum invertatur, & deglutire non possit, tumore non existente in collo, lethale.)

Cerebrum res admodum mollis est; ita ex vehementi concussione complicata inter se nervorum principia, quæ tenerima sunt præ eorum finibus, confunduntur, miræque relaxantur; undè partium maximè vicinarum, linguæque adeo resolutio fit, mutumque ferè, & interdum immobile jacet totum animal.

Quod sequitur, inter Aphorifinos repetitos est.

LIX. Τοῖσι

LIX.

Τοῖσι σώμασι τοῖσιν ὑγρὰς τὰς σάρκας
ἔχουσι, δὲ λιμὸν ἐμποιέειν· λιμὸς γὰρ ξη-
ραίνει τὰ σώματα.

Corporibus humidis carnes habentibus,
famem inducere oportet: fames enim siccatur
corpora.

Nemo famem sustinere potest, nisi
qui superfluis humiditatibus abundet, à
perspirato impedito. Corpus autem no-
strum in vapores resolvitur, ob aerem
humoribus immixtum, vehementer rare-
factum, continuoque cordis motu ex-
pulsus: in animalibus autem, quæ per
hyemem latitant, cordis motus tantum
non cessat, ut parum aut nihil amplius
dissipari possit; adeoque aut nullo, aut
minimo per id tempus egent alimento.

LX.

Ὅτε ἂν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαί, καὶ τὸ
σῶμα καταψύχηθῇ, καὶ πάλιν θερμαίνηθῇ,
ἢ χρώμα ἑτέρου ἢ ἑτέρου μεταβάλλῃ, μῆκος
ἢ σῆμα σημαινέ.

Ubi in toto corpore mutationes, & corpus
perfrigeretur, & rursus calefiat, aut color
alius ex alio permutetur, longitudinem morbi
significat.

Irritos

Irritos ad crisin conatus istæ mutationes indicant. Repetitio Aph. 40. Sect. IV.

LXI.

Ἰδρὼς πολὺς, θερμὸς ἢ ψυχρὸς, εἶον
ἀεὶ, σημαίνει ἔχειν πλησμονὴν ὕδατος. ἀπά-
γειν ἐν χρεῖ, πρὸς μὲν ἰσχυρῶ, ἀνωθεν· πρὸς δὲ
ἀδυνάμει, κατωθεν.

Sudor multus, calidus aut frigidus, semper
fluens, humidi redundantiam habere signifi-
cat. Educere igitur oportet, robusto quidem,
supernè : debili verò, infernè.

Igitur iste sudor, quamvis multus sit
& perennis, nec ad crisin sufficit: hu-
midi itaque redundantia, sudoris causa,
educenda est purgantibus: & benè qui-
dem mouet, ut sit robustus, qui vom-
itorium sumpturus est; quòd istiusmodi
medicamentum vehementer agit, contra
naturæ motum: cùm purgans facilius
ex naturæ ductu evacuet; ideo debili
magis convenit.

Atque hic quoque ex his scriptis est:
Vide Sect. I. Aph. 21. Sect. IV. Apho-
rism. 41, 42, 56.

LXII.

Οἱ πυρετοὶ οἱ μὴ διαλείποντες, καὶ ἰσχυ-
ροῦσιν διὰ τούτου γίνονται, ἐπικίνδυνον.
X
ΕΤ

ὅτῳ δ' ἂν τρέπῃ διαλείψει, σημαίνει, ὅτι
ἐκκίνδυνος.

Febres non intermittentes, si per tertiam
vehementiores fiant, periculosæ. Quocunque
autem modo intermittant, significat, periculi
esse expertes.

LXIII.

Ὅσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τελείουσιν ἢ
θύματα, ἢ ἐς τὰ ἀρθρα πόνοι ἐγγίνοντο.

Quibus febres longæ sunt, his aut tuber-
cula, aut ad articulos dolores fiunt.

LXIV.

Ὅσοισι θύματα μακροὶ, ἢ ἐς τὰ ἀρθρα
πόνοι ἐκ πυρετῶν γίγοντο, ἔτοι σιτίοις,
πλείοσι χρεόντο.

Quibus tubercula diutina, aut ad articulos
dolores ex febribus fiunt, hi cibis utuntur
copiosioribus.

Item hi tres proximi superiores Apho-
rismi, (nempe, 62, Sect. IV. Apho-
rism. 43, 63. Sect. ibid. Aphor. 44,
64 Sect. ibid. Aph. 45.) meræ repe-
titiones sunt.

LXV.

Ἢν τις τῶν πυρετῶν τρεῖς διδῶ τῶ
μὲν ὑψιταίνοντι, ἰσχύς. τῶ δὲ κάμνοντι νόσος.
Si

Si quis febricitanti cibum det, convalescenti quidem, robur: ægrotanti verò, morbus fit.

Convalescenti ex febricula, id est; sub morbi remissione, cibum robur dat: idein ægrotanti exhibitus, morbum aggravat, propter concoctionis difficultatem in omnibus officinis, maximè ventriculo.

LXVI.

Τὰ διὰ τὴν κύστιν διαχωρέοντα ὁρᾶν δεῖ,
εἰ οἷα τοῖς ὑγιαίνουσιν παχυνέει. τὰ
ἥκιστα δὲν ὅμοια τῇσεισι, ταῦτα νοσηδέ-
στερα. τὰ δὲ ὅμοια τοῖσιν ὑγιαίνουσιν, ἥκιστα
νοσηδέα.

Per vesicam prodeuntia inspicere oportet, an sint qualia sanis prodeunt. Quæ igitur minimè his similia, ea morbosiora. Sanis verò similia, minimè morbosa.

Omnia quæ sunt sanis similia, in toto corpore, bonum aliquod significare; quæ verò dissimilia, contrarium, ab Hippocrate alibi dictum est: hic autem urinæ diligentem inspectionem nobis commendat; maximè ut cognoscamus, quales sint sanorum urinæ; utpote quæ sunt morbosorum regulæ atque indices.

LXVII.

Καὶ οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ὡς εἴσῃς
 εἶναι καὶ μὴ κινήσῃς, ὁρίσας· ὅς ἐύσμαλα·
 καὶ ὡς ὀλίγα ἢ, ὀλίγα ἢ νῆσθ· γίνεσθ· ὡς
 ὅ πολλὰ, πολλή. τῆτοις συμφορῇς ὑπο-
 καθῆσαι καὶ κοιλίῳ. ὡς ὅ μὴ καθαρεύ-
 ποιήσας διδῶς τὰ ῥορήματα, ὁκόσω ἀν-
 πλείω διδῶς, μάλλον βλάψας.

Et quibus, egestionēs, si stare permiseris,
 & non moveris, subsident veluti ramenta:
 & si pauca fuerint, parvus fit morbus: si
 verò multa, magnus. His confert alvum in-
 fernè purgari. Si autem non purgatâ alvo
 forbitiones dederis, quantò plures dederis, eo
 magis lædes.

Per ramenta, mucum intestinorum
 intelligo, in diarrhœa putà: de urina
 quoque idem interpretari licet.

LXVIII.

Ὅκόσω ἀν κατω ὡμα διαχωρέῃ, ἀπὸ
 χολλῆς μελαίνης εἶναι· ὡς πλείω, πλείων· ὡς
 ελάσω, ελάσων, ἢ νῆσθ.

Quæ cruda deorsum secedunt, ab atrâ sunt
 bile: si plura, major: si pauciora, minor est
 morbus.

Quid sit ista atra bilis, unde crudorum
 dejectiones, non equidem intelligo.

LXIX. A:

Αἱ σπυρρέμψεις, αἱ ἐν τοῖσι πυρεστοῖσι τοῖσι μὴ διαλείπουσιν, αἱ πηιδναί, καὶ αἱ μαλώδεις, καὶ χολώδεις, καὶ δυσωδεις, πάντα κακά. Σπυρρέεσθαι ᾗ καλῶς, ἀσφαῖ· καὶ κατὰ κοιλῶν, καὶ κύσιν, καὶ ὅκως ἀντι σπυρρέον ᾗ μὴ κεκαθαρευόν, κακόν.

Exscreationes, in febribus non intermittentibus, lividae, & cruentae, & biliosae, & graveolentes, omnes malae sunt. At rite secedentes, bonae. Sic etiam per alvum, & vesicam, & ubicunque quid secedens restiterit non purgatum, malum.

Idem non tantum verum est in spuito, dejectionibus alvi, urina, reliquisque omnibus humoribus, sensibilibus evacuatis; sed & in insensibili perspiratione prohibita; si crudum meatibus glandularum restiterit, non dissipatum, malum. Repetitio Aph. 47. Sect. IV.

Τὰ σώματα χρὴ, ὅκως τις βέλῃ καθαρεύειν, εὐρεα ποιεῖν, καὶ ὅκως ἂν εὐρεα ποιεῖν, εἴησιν ᾗ κοιλιῶν κατὰ ὕψος.

Corpora oportet, ubi quis purgare velit, facile fluentia reddere. Et si quidem velit

efficere faciliè fluentia sursum, alvum sistere :
si verò deorsum, humectare.

Nempe, multum cibum liquidiusculum, at pauci nutrimenti dare; & more Veterum, in balneum sæpius ducere: ut meatus glandularum, viscerumque humoribus superfluis, & benè aquatis, turgeant. Stypticum enema dare ante vomitum; idem sit humectans ante catharticum. Repetitio superiorum ex bonâ parte, Sect. II. Aphorism. 9. Sect. IV. Aphor. 13.

LXXI.

Ὕπνός, ἀρευνήν, ἀμφοτέρω μᾶλλον τῷ
μέλει γινώσκω, νῆσός.

Somnus, vigilia, utraque modum excedentia, morbus.

Repetitio est Aphorismi 3. Sect. II.

LXXII.

Ἐν τοῖσι μὴ διαλείπῃσι πυρετοῖσιν, ὡς
τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ἢ, τὰ δὲ ἔσω καὶν, καὶ
δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

In non intermittentibus febribus, si externa quidem sint frigida, interna verò urantur, & sitim habeant, lethale.

Repetitio Aph. 48. Sect. IV.

LXXIII. Ε

LXXIII.

Ἐν μὴ διαλείποντι πυρεπῶ, ὡς χεῖλ, ἢ ῥίς, ἢ ὀφθαλμὸς, ἢ ὄφρυς διαστραφῇ, ὡς μὴ βλέπη, ὡς μὴ ἀκρότης, ἢ δὴ ἀδενήσιν ἐὼν· ὅ, τι, ἀν' τούτων γινῇ, θανάσιμον.

In febre non intermittente, si labium, aut nasus, aut oculus, aut supercilium distorqueatur, si non videat, si non audiat, jam debilis existens : quicquid horum fiat, lethale.

Repetitio est Aph. 49. Sect. IV.

LXXIV.

Ἐπὶ λευκῶ φλέγματι ὕδρωι ἐπιγίγνεται.

Leucophlegmatix hydrops supervenit.

Ista aqua, quæ inter cutem inceperit, etiam internas partes, ipsūque tandem abdomen occupat.

LXXV.

Ἐπὶ διαρροίῃ, δυσεντερείῃ.

Ab alvi profluvio, dysenteria.

Scilicet, corrosis glandularum osculis. Repetitio Aph. 23. Sect. VII.

†

LXXVI. Ἐπὶ

LXXVI.

Ἐπὶ δυσεντερίῃ, λευτερίῃ (ἐπιγίνεσθαι.)

A dysenteria, intestinorum lœvitas (super-
venit.)

Omniñò nihil continere possunt ven-
tricus aut intestina, propter eorum
imbecillitatem & doloris sensum, vel
à levissimo pondere exasperatum. Re-
petitio Aph. 43, Sect. VI.

LXXVII.

Ἐπὶ σφακηλισμῷ ὑπόσασις ὀστέα.

A sphacelo abscessus ossis.

Sphacelus propriè ad ossa pertinet, ut
gangræna ad carnes.

LXXVIII.

Ἐπὶ αἵματι ἐμέτω φθόη, καὶ τῷ πύ-
κάθαρισι ἄνω.

A sanguinis vomitu tabes, & puris purga-
tio sursum.

(Ἐπὶ φθόῃ ρεῦμα ἐκ τῆ κεφαλῆς. ἐπὶ πυ-
ρρῶματι διάρροια. ἐπὶ διάρροίῃ χήσις τῆ
ἄνω καθάρσις. ἐπὶ τῇ χέσει, θάνασις.) (A

(A tabe, fluxus ex capite. A fluxu, alvi profluvium. Ab alvi profluvio, inhibitio purgationis sursum. Ab inhibitione, mors.)

(Ἐπὶ αἵματι πύσι, πύσι πύσις, καὶ ῥύσις. ἐπὶ δὲ σίδηρον ἴχνη), σπυθνήσκουσιν.)

(A sanguine sputo, puris sputum, & fluxio. Postquam autem sputum inhietur, moriuntur.)

Illegitimæ compilationes plurium Aphorismorum.

LXXIX.

Ὅμοια καὶ ἐν τοῖσι καὶ τῷ κύσει, καὶ ἐν τοῖσι καὶ τῷ κοιλίῳ ὑποχωρήμασι, καὶ ἐν τοῖσι καὶ τὰς σάρκας, καὶ ὡς περ ἄλλη τῷ φύσιτι ἐκβαίνει τὸ σῶμα. ὡς ὀλίγον, ὀλίγη ἢ νέσθι γίγνηται. ὡς δὲ πολὺ, πολλή. ὡς πάνυ πόλυ, θανάσιμον τὸ τοιοῦτον.

Qualia etiam in his quæ per vesicam, & in his quæ per alvum sunt egestionibus, & in his quæ per carnes, & sicubi alia naturæ viâ corpus exeat: si parum, parvus morbus fit: si multum, magnus: si admodum multum, hoc ipsum lethale.

Hic ultimus Aphorismus, inquit Galenus, in multis exemplaribus scriptus est:

[238]

est: in aliis verò, alii nonnulli fraudulentè concinnati; ut hæc ultima Sectio, maximè ad finem, vitiosa, & depravata sit.

F I N I S.

Books Printed for, and Sold by
A. and J. Churchill.

A View of Universal History, from the Creation to the Year of Christ 1700; wherein the most Memorable Persons and Things in known Kingdoms and Countries of the World, are set down in several Columns, by way of Synchronism, according to their proper Centuries and Years: By *Francis Tallents*, sometime Fellow of *Magdalen College, Cambridge*. The whole graven in 16 Copper-Plates, each 15 Inches deep, and 22 broad; bound up into Books, the Sheets lined. A Work of great Exactness and Curiosity.

Camden's Britannia, newly Translated into English, with large Additions and Improvements. By *Edmund Gibson, D.D.*

The General History of the Air. By *Robert Boyle, Esq.*

Mr. *Lock's* Essay concerning Humane Understanding; the fourth Edition, with large Additions.

— His Thoughts-Education.

— Three Letters to the Right Reverend, the Lord Bishop of *Worcester*; relating to some Passages in his Essay of Humane Understanding.

The Fables of *Æsop* and other Mythologists, made English by *Sir Roger Lestrangle, Kt.*

Two Treatises of Government: The first, in Answer to *Filmer's Patriarchæ*; the latter, an Essay concerning the true Original, Extent, and End of Civil Governments.

Notitia Monastica, or a short History of the Religious Houses in *England and Wales, &c.* By *Tho. Tanner, M. A.*

Dr Gib-

Dr Gibson's Anatomy of Human Bones, with Additions, 8°.

Dr. Patrick's new Version of the Psalms of David, in Metre, 12°.

Cambridge-Concordance, Fol.

Common-Place-Book. Bible, 4°.

Str Richard Blackmore's Prince Arthur, an Heroick Poem, in Ten Books, Fol.

— His King Arthur, in Twelve Books, Fol.

— Paraphrase on Job.

The Court and Country; giving new and plain Directions how to Order all manner of Entertainments, and the best Sort of the most exquisite Alamode Ragoo's; together with new Instructions, shewing how to Preserve all sorts of Fruits, as well dry as liquid. Also, how to make divers Sugar-Works, and other fine Pieces of Curiosity: How to set out a Desert, or Banquet of Sweet-Meats to the best Advantage: And how to prepare several sorts of Liquors that are proper for every Season of the Year. A Work more especially necessary for Stewards, Clerks of the Kitchen, Confectioners, Butlers, and other Officers; and also of great Use in Private Families. Faithfully translated out of French into English, by J.K.

Miscellaneous Tracts: viz. 1. The History of the Expulsion of the Morisco's out of Spain, in the Reign of Philip III. 2. The History of the Wars of the Commons of Castile, in the beginning of the Reign of the Emperor Charles V. 3. A View of the Spanish Cortes, or Parlements. 4. An Account of the Manuscripts, and other Reliques found in the Mountains of Granada, 1588. 5. A View of the Inquisition of Portugal, with a List of the Prisoners which came out of the Inquisition of Lisbon, in an Act of the Faith, celebrated Anno 1682. 6. A Spanish Protestant-Martyrology.

ies,
s of
an
Fol.
lain
ter-
qui-
In-
all
also,
ther
ut a
best
orm
n of
lary
nfe-
also
fully
K.
y of
, in
the
gin-
r V.
ents.
ther
ada,
ortu-
ame
t of
unish